

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Domácí násilí na ženách

Bc. Michaela Drapáková

Diplomová práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Drapáková**
Osobní číslo: **H15423**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Resocializační pedagogika**
Název tématu: **Domácí násilí na ženách**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce se zabývá velmi závažnou problematikou domácího násilí. Cílem diplomové práce je náležitě popsat a upozornit na problematiku domácího násilí jako rizikového chování, jehož výskyt a řešení je v současné době velmi diskutovaným celospolečenským tématem. Práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. Teoretická část obsahuje vysvětlení základních pojmů domácího násilí, jeho projevy, formy, příčiny vzniku, dále typologii pachatelů a obětí, rovněž se zabývá legislativou řešící uváděnou problematiku, samotným institucem vykazání, organizacemi, které pomáhají obětem domácího násilí a prevencí. V teoretické části bude čerpáno z odborných publikací, právních norem a metodik Policie České republiky. V praktické části diplomové práce bude zpracován kvalitativní výzkum na základě polostrukturovaných rozhovorů s ženami, které se staly oběťmi domácího násilí. Cílem je odpovědět na stanovenou výzkumnou otázku " Jak se změnil život žen po zkušenosti s domácím násilím?"

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tisková/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- ŠEVČÍK, Drahomír. Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2
- KOTKOVÁ, Martina. Domácí násilí v kontextu rodiny a práce. Brno: Spondee, 2014. ISBN
- VOŇKOVÁ, Jiřina. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha: profem, 2004. ISBN 80-239210 - 61
- VARGOVÁ, Branislava. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008. ISBN 80-86131-76-4
- STRÍLKOVÁ, Patricie. Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím. Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 97 -880741 -8020 - 0
- CONWAJOVÁ, Helen. Domácí násilí. Praha: Albatros, 2007. ISBN 80-00-01550-1
- GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000, Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6
- LOMBARD, N., MCMILLAN, L. Violence against women. USA: Kingsley publishers, 2013. ISBN 978-1-84905-132-3
- STARK, E., BUZAWA, S. Violence against women in Families and Relationships. USA: Copyright, 2009. ISBN 978-0-275-99846-2

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Adriana Sychrová, Ph.D.**
Katedra věd o výchově

Datum zadání diplomové práce: **30. dubna 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2017**

prof. PhDr. Karel Ryšl, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Janošek Myšinec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne:

Podpis

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Adrianě Sychrové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Poděkování patří i všem účastnicím, které se podílely na výzkumné části diplomové práci.

ANOTACE:

Diplomová práce se zabývá velmi závažnou problematikou domácího násilí. Cílem diplomové práce je náležitě popsat a upozornit na problematiku domácího násilí jako rizikového chování, jehož výskyt a řešení je v současné době velmi diskutovaným celospolečenským tématem. Práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části je čerpáno z odborných publikací, právních norem a metodik Policie České republiky. V praktické části diplomové práce je zpracován kvalitativní výzkum na základě polostrukturovaných rozhovorů.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Domácí násilí, žena, oběť, agresor, násilí

TITLE

Domestic Violence against Women

ANNOTATION

The thesis deals with a very serious issue of domestic violence. The thesis aims to describe adequately highlight the issue of domestic violence as a risk behavior, the incidence and solutions in the current society-wide very hot topic. The work is Divided into practical theoretical plunging. The Theoretical part is drawn from scientific publications, legal norms methodologies Police of the Czech Republic. In the practical part of the thesis is the qualitative research based on interviews.

KEYWORDS

Domestic violence, women, victim, aggressor, violence

Obsah:

ÚVOD	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.1. Domácí násilí	13
1.2. Agrese, násilí a strach	14
1.3. Moc a krize.....	15
1.4. Krizová intervence	15
1.5. Rizikové chování.....	16
2 CHARAKTERISTIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ	17
2.1. Formy domácího násilí.....	18
2.2. Historie domácího násilí	20
2.3. Fáze domácího násilí.....	21
2.4. Rizikové skupiny agresorů a ohrožených osob	23
2.5. Příčiny domácího násilí.....	27
2.6. Následky domácího násilí	29
2.6.1. Fyzické následky	29
2.6.2. Posttraumatická stresová porucha	29
2.6.3. Syndrom týrané osoby.....	30
2.6.4. Stockholmský syndrom	31
2.6.5. Sociální dopady domácího násilí	32
2.7. Překážky odchodu	33
2.8. Výskyt domácího násilí v populaci	33
3 PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM.....	36
3.1. Trestní zákoník.....	36
3.2. Trestní oznámení	38
3.3. Trestněprávní konsekvence domácího násilí	39
3.4. Listina základních práv a svobod	40
4 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	42
4.1. Intervenční centra	43
4.2. Bílý kruh bezpečí	44
4.3. Azylové domy	45
4.4. ROSA	46
4.5. DONA Linka	47
4.6. Persefona	48
4.7. Pomáhající organizace v Pardubicích	49

4.8. Zaměření činností pracovníka v pomáhajících organizacích	52
4.9. Možnosti využití léčebné pedagogiky	54
4.10. Bezpečnostní plán	56
5. INSTITUT VYKÁZÁNÍ.....	58
5.1. Identifikace domácího násilí po příjezdu policie	58
5.2. Komunikace s agresorem, obětí a dětmi	59
5.3. Postup policie při vykázání	61
6 MEZINÁRODNÍ POHLED NA DOMÁCÍ NÁSILÍ	64
6.1. Domácí násilí v rámci Evropské unie	64
6.2. Domácí násilí na Slovensku	66
6.3. Domácí násilí v zahraničí.....	67
7 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	70
7.1. V rodině.....	71
7.2. Ve škole.....	72
7.3. Média.....	72
7.4. Možnosti využití tvořivé resocializace.....	73
II. VÝZKUMNÁ ČÁST.....	79
8. METODOLOGIE VÝZKUMU	80
9. CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	83
10. VÝZKUMNÝ VZOREK	83
11. SBĚR DAT	84
12. ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	85
13 KAZUISTIKY	87
13.2. Životní příběh Aleny	87
13.2. Životní příběh Kláry.....	96
13.3. Životní příběh Markéty	105
13.4. Životní příběh Lenky.....	114
14. ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY	123
15. NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ	129
ZÁVĚR:.....	132
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	134
LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE.....	135
SEZNAM PŘÍLOH:.....	143

ÚVOD

Tuto práci bych ráda věnovala všem svým účastnicím, bez kterých by moje diplomová práce nemohla vzniknout, a také všem ženám, které se ve svém životě s domácím násilím na své osobě setkaly nebo nadále setkávají. (autorka práce)

Téma diplomové práce zní „Domácí násilí na ženách“. Podle údajů, které vydává Statistický úřad ČR, se ve většině případů oběťmi domácího násilí stávají ženy. Proto jsem se ve své práci zaměřila na ně.

Tato problematika je stále aktuální a představuje velký problém naší postmoderní společnosti. Navíc stále jde o téma tabuizované. Na školách často chybí přednášky k danému problému, společnost o tomto tématu nechce mluvit a často před ním zavírají oči, ženy tak často se svým problémem zůstávají samy a má to na ně velice negativní dopady. Mojí motivací k sepsání diplomové práce na toto téma byla přednáška o domácím násilí, kterou přednášela Mgr. Iva Bandžuchová, která je koordinátorkou v Intervenčním centru v Pardubicích, její přednáška mě velice zaujala a inspirovala.

Považuji za důležité, aby se o tomto problému ve společnosti mluvilo nejen prostřednictvím neziskových organizací, ale právě různými preventivními programy a prostřednictvím médií, které zaujímají v naší společnosti velké místo.

Různé zveřejněné studie, které se zaměřovaly na domácí násilí, nám dokazují, že tento problém je neustále velice rozšířen, často se může vyskytovat i v našem okolí a my si toho nevěšimmeme. Nikdy nevíme, co se odehrává za zavřenými dveřmi našich sousedů, kamarádů nebo dokonce rodiny. Lidé se začínají o tento problém zajímat až tehdy, když se jich přímo dotýká. Domácí násilí se týká nejen oběti, ale právě její rodiny, jako jsou například děti, které jsou často svědky tohoto násilí a do svého budoucího partnerského života si odnášejí nesprávný vzorec chování.

Cílem diplomové práce je podrobně seznámit čtenáře s problematikou domácího násilí a zjistit, jak toto rizikové chování ovlivňuje život obětí a jaké jsou jeho následky. Diplomová práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části se zajímám o vymezení a objasnění pojmu domácího násilí. Dále svou pozornost věnuji fázím, druhům, historii, příčinám a následkům domácího násilí. V diplomové práci se také zaměřuji na rizikové skupiny a charakteristiky oběti a agresora. Dále v mé teoretické části čtenáři naleznou charakteristiku právní pomoci a pomoci ve formě různých organizací, institut vykazování a prevenci.

Důležitou částí diplomové práce je část výzkumná. V této části jsem zpracovala kvalitativní výzkumné šetření za pomoci hloubkových polostrukturovaných rozhovorů s ženami, které se staly oběťmi domácího násilí. Cílem výzkumné části je zachytit život těchto obětí a odpovědět na stanovenou výzkumnou otázku „Jak se změnil život ženy po zkušenosti s domácím násilím?“

Teoretická část diplomové práce je založena na studiu odborné literatury, právních norem a metodik Policie České republiky. Poznatky ve výzkumné části jsem získala pomocí již zmiňovaných rozhovorů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1. Domácí násilí

V současné době zatím nebyla stanovena jednotná definice domácího násilí, která by byla v odborné literatuře používána, každý autor ve své publikaci domácí násilí chápe trochu jinak. Ale i přesto nalezneme v různých publikacích určité shody v těchto definicích. Nejvíce mě zaujala definice domácího násilí, kterou uvádí Naděžda Špatenková ve své knize *Domácí násilí*. Uvádím také definici Bílého kruhu bezpečí, organizace, která se zabývá pomocí obětem trestných činů.

„Násilí v rodině lze vymezit jako bezprávně vynucenou nadvládu některého člena rodiny nad jiným členem, resp. členy, popř. jako využívání převahy (nejčastěji fyzické) k vykonávání bezpráví vůči jiné osobě, resp. osobám v rodinném systému. (Špatenková a Ševčík, 2011 s. 23)

„Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.“ (Bílý kruh bezpečí, 2007)

K tomu, abychom rozpoznali domácí násilí, nám slouží specifické znaky. Aby se jednalo o domácí násilí, musí se naplnit všechny následující čtyři znaky. (Špatenková a Ševčík, 2011):

- **Opakování a dlouhodobost:** z jednoho útoku jakéhokoliv charakteru ještě nemůžeme určit, zda jde o domácí násilí. Může to být však jeho začátek.
- **Eskalace:** od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti, až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- **Rozdělení rolí:** domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají. Po dobu domácího násilí se role nemění. Agresor má převahu nad obětí.
- **Neveřejnost (skrytost):** domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. Dle Ševčíka a Špatenkové při dlouhodobém násilí

může k útokům docházet i na veřejnosti, například před domem nebo pracovištěm oběti. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Když to tedy shrneme, domácí násilí není jednotným násilným aktem, ale jedná se o dlouhodobé a opakované násilí se stupňovacími tendencemi, postupně dochází ke zhoršení situace. Většinou domácí násilí začíná verbálními útoky, poté přejde k fyzickým útokům. Aktéři domácího násilí mají mezi sebou úzký vztah rodinný, sociální nebo citový. Dalším znakem je skrytost, násilí se odehrává za tzv. zavřenými dveřmi mezi agresorem a obětí.

Domácí násilí můžeme shrnout jako agresi ze strany blízké osoby, je to forma negativního chování vůči osobě, která je agresorovi blízká, je s ním v příbuzenském vztahu. Toto jednání u oběti způsobuje strach z agresora a ničí společné soužití těchto osob. Podle Matouška a spol. jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí ženy, a to až v 92-98 % případů. (Matoušek, Čírtková, a Vitoušková, 2010)

1.2. Agrese, násilí a strach

Agrese:

Agresi můžeme chápat jako psychologické a emoční ovládnutí, který si klade za cíl ublížit lidem v okolí nebo vlastní osobě. Agrese je vrozená vlastnost, která reaguje na potřeby člověka, které slouží k adaptaci (například obrana). Emoční stavy dávají impulsy k určitému jednání, těmito emočními stavy jsou například zlost, vztek, zuřivost. Jednání, které je těmito emocemi ovlivněno, způsobuje druhým lidem újmu. (Poněšický, 2010).

Násilí:

Podle světové zdravotnické organizace WHO násilí chápeme jako záměrné použití nebo pouze hrozba použití fyzické síly proti druhým lidem, sobě samému nebo jiné skupině lidí, které může nebo opravdu způsobí zranění, smrt, strádání nebo újmu. Násilí můžeme dělit na fyzické, sexuální, psychické a deprivace. Domácí násilí řadíme do tzv. interpersonálního násilí. Násilí může mít fyzické následky, psychické následky, sociální následky, ale hlavně fatální následky. Podle WHO každoročně ztratí život v důsledku násilí asi 1,6 milionu lidí, 7 % tvoří ženy. (Světová zdravotnická organizace, 2012)

Strach:

Strach je emoce, která vzniká jako reakce na hrozící nebezpečí. Tuto emoci často doprovází například i bušení srdce, zrychlené dýchání, zvýšení krevního tlaku apod. Strach je klasická reakce, která jedince připravuje na útěk nebo na obranu. Strach můžeme dělit na atavistický, což je vrozený strach, a na naučený strach. U domácího násilí pozorujeme strach naučený. (Nakonečný, 2000)

1.3. Moc a krize

Každý člověk má svým způsobem určitou moc, ale musíme si uvědomit, jaká ta moc vlastně je. Každý jedinec má určitou potřebu moci, chce být nezávislý a něčím výjimečnější než ostatní lidé.

Moc může člověk vykonávat dvěma způsoby, a to negativním způsobem, a pozitivním. Do negativního způsobu řadíme charakter hrozby, například někomu něco vzít, zabránit v něčem, nebo dokonce ublížit. Pozitivní druh moci je realizován pomocí slibů, možností nebo poskytnutí něčeho. Agrese je určitou formou komunikace a vztahovosti. (Poněsický, 2010)

Když se podíváme na pojem krize, nalezneme ji v různých oborech, například v ekonomickém oboru, medicínském apod. V rámci domácího násilí je důležité nahlížet na tento pojem hlavně z hlediska psychologie či psychiatrie, zde můžeme krizi definovat jako psychickou zátěž nebo těžkou životní událost. Je to kritická událost, která si vyžaduje změny, které nemusí být vždy pro člověka lehké. (Špatenková, 2004)

1.4. Krizová intervence

Krizovou intervenci chápeme jako určitou pomoc jedincům, kteří prožívají těžké období a nedokážou si sami pomoci. Je zaměřena na daný problém, na jehož počátku stála krize. Krizová intervence nám nabízí možná řešení, jak danou situaci řešit. V rámci domácího násilí krizová intervence poskytuje hlavně pomoc psychologickou, sociální a právní. (Špatenková, 2004)

U krizové intervence je důležité, aby setkání mezi klientem a pracovníkem intervenčního centra bylo pravidelné a vytvořil se tak vzájemný a důvěryhodný vztah mezi nimi.

1.5. Rizikové chování

Pojem rizikové chování je poměrně nové označení pro jednání, které způsobuje jedinci nebo společnosti nějaká rizika. Dříve se tento pojem označoval jako sociálně patologické jevy.

Podle Miovského se jedná o takové chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. (Miovský, Skácelová a Zapletalová, 2010)

Za rizikové chování lze označit také takové jednání jedince, které se vymezuje nezdravým životním stylem, nedodržováním nebo porušováním norem, zákonů nebo etických hodnot společnosti. Taková jednání poškozují nejen jedince, ale hlavně společnost, v které žijeme. (Pokorný, Telcová a Tomko, 2003)

Příčiny vzniku rozlišujeme na endogenní a exogenní. Endogenními příčinami jsou například genetické dispozice, kdežto exogenní příčiny působí zvenčí, například to může být negativní působení rodiny. (Hroncová a Kraus, 2006)

Do rizikového chování můžeme řadit například: záškoláctví, šikanu, rizikové sporty, rasismus, negativní působení sekt, rizikové sexuální chování, poruchy příjmu potravy, násilí i domácí násilí, užívání návykových látek, krádeže apod. (Miovský, Skácelová a Zapletalová, 2010)

2 CHARAKTERISTIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Domácí násilí je problematika, která se dostala do popředí až ve druhé polovině minulého století. Fenomén domácího násilí tu byl vždy, nebyl ani popírán, ale společnost mu nevěnovala žádnou pozornost, i přestože si domácí násilí hlavně z důvodu nebezpečnosti pozornost zaslouhuje.

„Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovatelnou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“
(Matoušek, 2005, s. 227)

Podle významného sociologa Anthonyho Giddense dochází v rodině k násilí mnohem častěji než na ulici a je nejrozšířenější formou násilí obecně. Domácí násilí bylo dříve vnímáno hlavně jako násilí, které bylo pácháno na ženách ze strany muže. Postupem času, nám prováděné výzkumy poskytly závěry, že je potřeba věnovat pozornost domácímu násilí obecně nejen tomu, kde je agresor muž a oběť žena, jelikož se dokázalo, že se objevuje i domácí násilí, které páchá žena na muži nebo je pácháno na seniorech nebo dětech. Jedná se tedy o problém, který se týká všech zemí, sociálních vrstev, bez ohledu na věk, vzdělání, společenské postavení, náboženskou nebo etickou orientaci nebo pohlaví. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Je podstatné rozlišit pojmy domácí násilí a násilí v rodině. Tyto dva pojmy se můžou zdát jako totožné, dokonce někteří autoři tyto pojmy ztotožňují, ale nejedná se o to samé. Podle Ševčíka a Špatenkové (2011) do pojmu násilí v rodině řadíme takové formy násilí, ke kterému sice dochází v rodinném prostředí, ale řadíme sem například CAN-syndrom týraného dítěte. Hlavním rozdílem mezi těmito pojmy je hlavně to, že násilí v rodině může být i zcela ojediněle bez rozdělení rolí, kdežto v případě domácího násilí musí jednat, které chceme takto označit, splňovat čtyři základní prvky, které již byly uvedeny: opakování a dlouhodobost, eskalace, rozdělení rolí, neveřejnost (skrytost).

Obecně lze říci, že domácí násilí můžeme rozdělit i na partnerské a mezigenerační. Do mezigeneračního násilí řadíme takové násilí, které směřuje od rodičů k dětem, nebo od dětí ke svým rodičům. Do partnerského násilí řadíme násilí, které je pácháno na druhém partnerovi. Násilí v partnerských vztazích se nemusí týkat pouze heterosexuálních vztahů, toto násilí se může objevovat i ve vztazích homosexuálně orientovaných. Naše společnost se dle mého názoru zaměřuje hlavně na domácí násilí v heterosexuálních vztazích, chybí zde pozornost a určité studie na násilí právě v homosexuálních vztazích.

Největším posunem v problematice domácího násilí bylo schválení zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Největší změnou

bylo zavedení institutu vykázání, který umožňuje Policii ČR vykázat agresora až na 10 dní ze společného obydlí. V platnost tento zákon vstoupil 1. 1. 2007.

2.1. Formy domácího násilí

Všechny formy domácího násilí mají zpravidla jednotný společný cíl, a to získat moc a udržet si kontrolu nad druhým jedincem. Agresori používají spoustu taktik, aby tohoto cíle dosáhli. Používají k tomu ponižování, izolování, zastrašování, obviňování, ale také fyzické formy. (Špatenková a Ševčík, 2011). Podoby domácího násilí v odborné literatuře nejsou nijak sjednoceny, každý autor typologii pojímá podle svého pohledu, i přesto ale existují tzv. základní formy, které zmínění autoři rozdělují do 5 skupin:

- Fyzické násilí
- Psychické násilí
- Ekonomické násilí
- Sociální násilí
- Sexuální násilí

Bednářová a kol. (2009) uvedené formy rozlišuje o násilí emocionální. To předchozí autoři řadí pod násilí psychické.

Fyzické násilí: tato forma násilí je považována za nejviditelnější a nejhrubší formu domácího násilí, kdy jedinec používá fyzickou sílu nebo její hrozbu. Jejím cílem je ublížit, zastrašit nebo způsobit bolest. Spadá sem široká škála různých taktik k napadení a zneužívání, kterou oběť fyzicky poškozují, a to od facek, pohlavků, zamezování spánku a jídla, až po rány pěstí, kopání, různé bytí předměty či zbraněmi, které mohou vést až ke smrti. (Špatenková a Ševčík, 2011)

Psychické násilí: tato forma násilí je na první pohled velice špatně rozpoznatelná, jelikož se velice těžko prokazuje, protože nezanechává žádné fyzické známky. Tato forma vyvolává v oběti duševní utrpení projevující se úzkostí nebo bolestí. „Zahrnuje hlavně slovní týrání, ponižování, zesměšňování, zmrzačením nebo zveřejněním difamujících údajů o oběti.“ (Voňková a Huňková, 2004, s. 20). Toto násilí může mít dvě podoby. Jedná se o záměrné ničení oblíbených věcí nebo verbální útoky. Do verbálního násilí řadíme různé zastrašování, ponižování, zesměšňování na veřejnosti, permanentní kontrolu, obviňování nebo citové vydírání. Psychické násilí má na oběť vyšší dopad, hlavně na sebeúctu a sebedůvěru.

Ekonomické násilí: jedná se o zamezení finančních prostředků, zakazuje oběti jakýmkoliv způsobem disponovat s finančními prostředky. Agresor omezuje oběti přístup k penězům, neposkytuje jí prostředky k chodu domácnosti, má absolutní přehled a kontrolu nad příjmy a výdaji. Řadíme sem i například neoprávněné zacházení s majetkem oběti. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Sociální násilí: tato forma násilí se vyznačuje chováním, kdy agresor svou oběť úmyslně izoluje od sociálního prostředí a rozhoduje o společném životě obou partnerů. Oběť je často izolována od svých známých, příbuzných nebo kamarádů. Násilná osoba neustále svou oběť kontroluje a vyslýchá. Může jí například i zakazovat telefonování, vycházení z domu, návštěvu k lékaři apod. (Ševčík a Špatenková, 2011) Agresor má nad obětí neustálou kontrolu a dohled.

Sexuální násilí: tato forma násilí se objevuje hlavně v partnerském násilí. Toto násilí může mít mnoho podob. Oběť může být nucena k pohlavnímu styku, jsou po ní vyžadovány různé sexuální praktiky, může být například i nucena k dívání se na tzv. pornofilmy. Může jít například i o různé formy osahávání. Veškeré tyto praktiky jsou nedobrovolné, jedná se o vynucené jednání, které oběť podstupuje s nechutí. (Špatenková a Ševčík, 2011) Můžeme sem řadit znásilnění, sexuální napadení, celkově veškeré praktiky, které se týkají sexuální oblasti. „*Tento jev úzce souvisí s tím, že je mnoho mužů (ale i žen) přesvědčeno o tom, že mají na sex se svojí partnerkou výhradní právo. A to kdykoliv bez ohledu na její náladu.*“ (Buskotte, 2008 s. 41)

Emocionální násilí: jak jsem se již zmínila, někteří autoři tuto formu násilí uvádí jako samostatnou, někteří ji zahrnují do násilí psychického. Jedná se hlavně o nepřetržité kontrolování jednání oběti, její zesměšňování, agresor často hovoří o slabosti oběti, někdy vyhrožuje odebráním dětí, oběť je neustále z něčeho obviňována. (Bednářová a kol., 2009) Můžeme sem zařadit i například již zmíněné ničení oblíbených věcí oběti. Podle mého názoru tato forma je totožná s psychickým násilím.

V zahraniční literatuře se můžeme setkat ještě s jiným rozdělením domácího násilí - a to s běžným partnerským násilím (common) a patriarchálním terorem (patriarchal terror). Tyto dva druhy se liší hlavně v podstatě násilí a délky trvání. Běžné násilí (common) je páchané muži i ženami, vyskytuje se málokdy a neuplatňuje se zde tak často fyzické napadení, oproti tomu patriarchální teror je násilí, které páchají muži na ženách, zvyšuje se frekvence a krutost

v časovém úseku, zahrnuje jak fyzické, psychické, tak i ekonomické násilí. (Lombard a Mcmillan, 2013)

Podstatné zůstává, že všechny uvedené formy násilného jednání způsobují omezování či zneužívání základních lidských práv a svobod. (Voňková a Huňková, 2004)

2.2. Historie domácího násilí

Domácí násilí jako každá problematika má svou minulost, nejedná se o fenomén jen naší postmoderní společnosti. Není to tak dlouho, co domácí násilí bylo považováno za tabuizované téma, nikdo o něm nechtěl mluvit ani si připustit, že by se něco takového v naší společnosti objevovalo. V dávných dobách bylo dokonce domácí násilí považováno za normální jev, kdy měl muž právo od své ženy si tímto jednáním vynucovat poslušnost, s tímto názorem se bohužel setkáváme i v dnešní době v různých kulturách určitých zemí, mezi takové země patří například ty, v kterých panuje muslimská víra, přestože Korán násilí odsuzuje.

První zmínky o poslušnosti ženy nalezneme již v Bibli v Novém zákoně. Ve středověku měli muži lepší práva než ženy a se ženami bylo nakládáno spíše jako s majetkem než s osobnostmi, po svatbě přebíral muž ženu do tzv. poručnictví, tím získal nad ženou veškerou moc. Fyzickými tresty si mohl muž u ženy vyžadovat poslušnost, takové jednání bylo považováno za určitý druh výchovy ženy. Je možné uvést konkrétní případ z roku 1482, kdy požádala poprvé u pražského soudu žena o rozvod z důvodu domácího násilí ze strany jejího muže, uvedla, že ji manžel uhodil sekerou do hlavy a způsobil jí zranění s následky. Její muž se k činu přiznal, ale bránil se tím, že svou manželku napadl, jelikož mu nadávala. S rozvodem nesouhlasil. Soud rozhodl, že se manželství zachová a muž má právo svou ženu pro její špatné chování bít prutem, holí nebo tahat za vlasy, nikoliv železnými nástroji. (Kocourková, Koutek a Gjuričová, 2000)

Když se podíváme na legislativní pomoc obětem domácího násilí, nebylo dříve domácí násilí nijak upraveno, až do doby nabytí účinnosti novely trestního zákona roku 2004. To nám dokazuje tehdejší nízkou povědomost společnosti. Dříve neexistoval jako dnes §199 týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Domácí násilí bylo řešeno až v případě, kdy byla oběť vlivem násilí v pracovní neschopnosti po dobu delší než sedm dní. Legislativně se tato problematika řešila podle § 197a nebezpečné vyhrožování, § 215 týrání svěřené osoby, § 235 vydírání, § 236 omezování osobní svobody, § 237 útisk nebo § 241 znásilnění, ale v praxi se spíše uplatňoval § 49 zákona o přestupcích jako přestupek proti občanskému soužití. (Fryšták a Střílková, 2009).

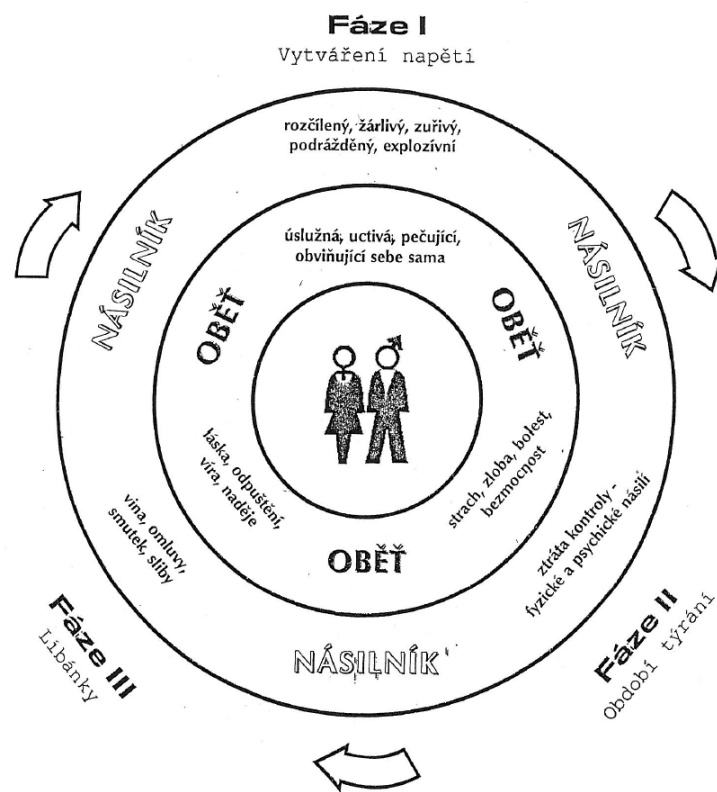
2.3. Fáze domácího násilí

Domácí násilí není jednorázovým aktem, spíše se jedná o opakující se jev. Buskotte Andrea (2008) tyto opakující se etapy nazývá jako „*kruh domácího násilí*“ nebo také jako „*spirála násilí*“. První projevy násilí bývají nenápadné a je těžko tedy určit, co bylo prvním spouštěčem a kdy násilí ve vztahu začalo.

Fáze domácího násilí dělíme do tří skupin (Buskotte, 2008):

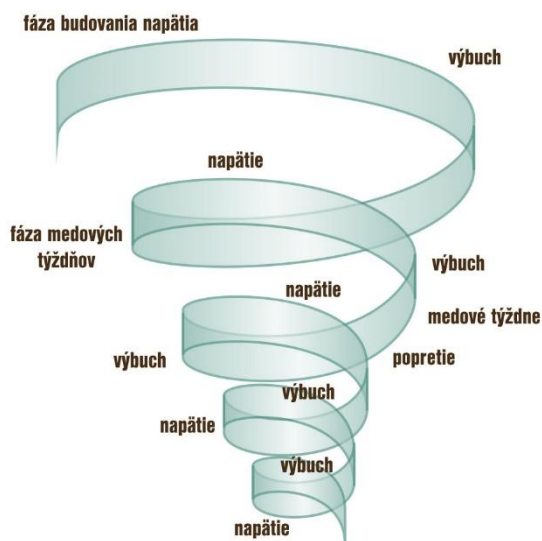
- a. Fáze vytváření napětí
- b. Fáze propuknutí násilí
- c. Fáze usmiřování, líbánek

Obr. č. 1: Kruh domácího násilí

Zdroj: Azylový dům Kroměříž [online]. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://azylovdy-dum-kromeriz.webnode.cz/domaci-nasili/>

Obr. Č. 2: Spirála domácího násilí podle Slovenské republiky

Zdroj: *Krizové centrum Žena v tiesni* [online]. [cit. 2016-12-15]. Dostupné z:

<http://www.zenavtiesni.sk>

a. Fáze vytváření napětí

V této fázi většinou dochází k prvním konfliktům. Začíná se vytvářet napětí, které se poté více stupňuje. Agresor bývá rozčilený, žárlivý, podrážděný, explozivní a oběť kritizuje. Zvyšuje se frekvence verbálních urážek nebo slovního napadení. Oběť se snaží být poslušná, pečující, agresora neprovokovat a snaží se vyhnout konfliktům. Ohrožená osoba se začne obviňovat a snaží se situaci před okolím skrýt. (Střílková a Fryšták, 2011). Podle Buskotte (2008) se některé ženy při této fázi snaží celou situaci urychlit. To znamená, že když vycítí napětí, agresora vyprovokují, aby měly násilné jednání co nejrychleji za sebou.

b. Fáze propuknutí násilí

Po první fázi, kde se napětí stupňuje, přichází fáze, kdy přijde období týrání. Agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním a uchyluje se k fyzickému nebo psychickému násilí. Oběť již nedokáže odhadnout, kdy útok přijde. Oběť se cítí bezmocná, agresora se bojí a cítí vůči němu zlobu. (Střílková a Fryšták, 2011) Ženy na tuto fázi reagují různě. Některé ženy okamžitě utíkají ke svým příbuzným nebo známým, pokud je jim to ze strany agresora umožněno a některé utrpí emocionální kolaps, kdy se cítí nešťastné, zoufalé a jsou deprimované. Tato reakce znemožňuje

oběti, jakkoliv racionálně uvažovat a reagovat. Situaci hodnotí jako bezvýhodnou. (Buskotte, 2008).

c. Fáze usmiřování, líbánek

Tato fáze je označována jako fáze lásky nebo líbánek. Agresor po týrání pocítuje vinu a snaží se své partnerce omluvit a slibuje jí, že se situace už nikdy nebude opakovat. Agresor ujišťuje oběť o svých citech a přehnaně ji zahrnuje láskou. Oběť většinou agresorovi uvěří, odpustí mu a vrátí se k němu. (Střílková a Fryšták, 2011).

Tyto uvedené fáze se opakují. Jediné, co se mění je intenzita týrání, které se zvyšuje. Ve většině případů se zkracuje třetí fáze „líbánek“ a prodlužuje se fáze napětí a týrání.

2.4. Rizikové skupiny agresorů a ohrožených osob

V domácím násilí hovoříme o tzv. rizikových skupinách, které se dělí do dvou základních skupin. První z nich jsou rizikové skupiny na straně agresorů a druhé jsou rizikové skupiny ve smyslu ohrožených osob. Rizikové skupiny můžeme dělit podle pohlaví na muže a ženy, a dále poté na děti a seniory. Pro správné a včasné rozpoznání domácího násilí je potřeba znát všechny tyto rizikové skupiny. Blíže nám tyto rizikové skupiny charakterizují autoři Ševčík a Špatenková (2011), ze kterých jsou čerpány následující podrobné informace.

Muži jako násilné osoby

Výzkumy, které se do současné doby zabývaly problematikou domácího násilí, přišly se závěry, že muž je „typickou“ násilnou osobou, to ale neznamená, že by násilnou osobou nemohla být i žena. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Domácího násilí se častěji dopouštějí muži, kteří vyrůstali v domácím prostředí, kde se jako děti stali sami obětí násilí nebo byli svědky domácího násilí, kdy jejich otec bil matku. Stejně tak se chovají muži, kteří jsou silně majetnickí a žárliví. Ti reagují agresivně na situace, v kterých mají pocit, že jejich partnerce věnuje velkou pozornost jiný muž. Tito agresori svou partnerku poté maximálně kontrolují a monitorují.

Jako další charakteristika násilného muže může být muž, který vyznává tzv. tradiční hodnoty a rozdělení rolí. Jedná se o muže, který věří tomu, že žena je muži podřazená, on je tam ta nejvyšší autorita, která udržuje pomocí fyzické síly pořádek a poslušnost. Bití své ženy považuje za naprosto normální chování a má na to právo.

Sklony k páčání domácího násilí mají i muži, kteří mají násilnické sklony. Násilí berou jako způsob řešení určitých problémů. Mají veliký zájem o zbraně a bojové sporty. Další

charakteristikou, která nám může poukazovat na násilné sklony je problematické sexuální chování. Tito muži nevnímají sex jako formu lásky, ale jako moc. V průběhu aktu si budují a posilují dominanci a nadřazenost nad partnerkou. Mají rádi spíše perverzní sexuální praktiky. Charakteristickým znakem násilného muže je muž, který má „dvě tváře“. Na veřejnosti se takový muž ke své partnerce chová velice pozorně, láskyplně, starostlivě, ale na druhé straně v soukromí je agresivní, vulgární, vznětlivý a nenávistný. Pro oběť je situace obtížná a matoucí. Pro okolí je těžké toto násilí rozpoznat, jelikož na veřejnosti se takový muž projevuje jako dokonalý manžel.

Do posledních charakteristik násilných mužů řadíme i neschopnost převzít odpovědnost. Tito muži se chovají jako malé děti, bývají pasivní, závislí a chtějí, aby o ně někdo neustále pečoval, ale na druhé straně toto chování berou jako jejich selhání a slabost a mají na sebe vztek, tento vztek neobrací proti sobě, ale často proti svým příbuzným. Nejsou schopni převzít za své násilné chování odpovědnost. Svoje rizikové nebezpečné chování omlouvají, že by se takto nezachovali, kdyby je žena nebo situace nevyprovokovala. Jsou i přesvědčeni o tom, že na násilí mají právo a nejsou jediní, kdo se k takovému chování uchyluje.

Do současné doby bylo utvořeno i několik typologií násilných mužů. Každá typologie má svůj specifický pohled, ale mají hodně společných znaků. Podle Elbowa (1977) rozdělujeme násilné muže na kontrolora, obránce, validátora a inkorporátora. Pro kontrolora je typické chování, které zajišťuje maximální možnou kontrolu nad partnerkou, jelikož ji považuje za svůj majetek. Násilně se začíná chovat tehdy, kdy má pocit, že nad partnerkou ztrácí kontrolu. Autonomie ohrožené osoby je pro něj v tomto případě nepřijatelná.

Násilný muž, který je označován za typ ochránce, střídá lásku a nenávist. Svoji sílu pocítuje v době, kdy je ohrožená osoba na něm zcela závislá, například finančně. Kontroly se obránce nebojí, má spíše obavy z újmy. Bojí se, že by ho mohla ohrožená osoba opustit nebo ho potrestat, proto se snaží všem v okolí i sám sobě ukázat, jak je oběť neschopná.

Typ validátora se vyznačuje pochybnostmi o sobě samém. Neustále hledá způsoby, jak si posílit své mužství. Usiluje o uznání druhých a potvrzení jeho sebepojetí. Tento muž má nízkou sebeúctu a obává se odmítnutí ze strany okolí, proto se chová násilným způsobem, který nepřijetí druhými vyvolává. Ohrožená osoba násilníka udržuje v jeho sebepojetí, proto se validátor obává ztráty této osoby. Jako poslední typologii máme inkorporátora, pro kterého je typické, že ohroženou osobu vnímá jako rozšíření nebo součást sebe samotného, nedokáže sebe a oběť od sebe oddělit. Tento typ agresora nedokáže sebe samotného vnímat jako celistvou osobnost a identitu. Největší obavy má z toho, že pokud by přišel o druhou osobu, ztratí tak i část sebe samého, proto se snaží oběť si udržet za každou cenu.

Muži jako ohrožené osoby

Výzkumy za poslední roky nám dokazují, že i muži se mohou stát oběťmi domácího násilí. Muži jsou ohroženi domácím násilím dvakrát méně než ženy. Způsobená zranění od ženy jsou menší než od mužů, jelikož žena není tak fyzicky silná jako muž. Tento svůj „nedostatek“ kompenzují různými zbraněmi, při fyzických útocích často sahají po jakékoliv věci nebo zbrani, to může mít ve výsledku fatální následek. Muž jako oběť domácího násilí má oproti ženě jako oběti dobrý přístup k financím a snáze opouštějí vztah, kde k násilí dochází. I přesto, že je násilí pro některé muže traumatizující zážitek, se ve svém domově cítí bezpečně na rozdíl od žen jako obětí, které se doma cítí nebezpečně.

Muži se stávají nejčastěji obětí psychického násilí, jako jsou různé nadávky, urážky a ponižování. Právě zmíněné ponižování je pro muže horší než fyzické útoky, zanechává v nich silné trauma, které může vést až k fyzickému napadení násilné ženy, které může mít fatální následky. Co se týká fyzických útoků, násilné ženy často využívají kopání, házení různými předměty, škrabání nebo tahání za vlasy. K tomu agresorka používá i různé výhružky a zastrasování. Za velice vážné domácí násilí se považuje využívání dětí jako nástroj pro ubližování muži, agresorka používá různé výhružky, jako například znemožnění styku s dítětem. Takovéto chování nemá veliký dopad nejen na muže, ale i na dítě samotné. Ženy, které používají tuto formu násilí, nedokážou v afektu vyhodnotit důsledky svého chování. Svým jednáním poškozují jak dítě, tak i kvalitu otcovství muže.

Domácí násilí páchané na mužích způsobují u oběti pocity bezmoci a méněcennosti. U slabších jedinců dochází k rezignaci na život, mohou tak přerušit sociální kontakty, opustí domov, zaměstnání a odevzdají se životu na ulici.

Ženy jako násilné osoby

V naší společnosti je problematika žen jako násilných osob neustále neprozkoumaná a tolik se o ní nehovoří z důvodu, že se muži stydí za to, že je jejich žena týrá, a tak si své násilí nechávají pro sebe. Ženy dokáží být dost kruté a mohou figurovat v různých typech domácího násilí. Statisticky ze všech případů partnerského násilí jsou muži jako oběti zastoupeni ve 2–5 %. Pro získání přesnějších údajů je potřeba se na toto násilí zaměřit a rozšířit prováděné výzkumy.

Odborná literatura nám násilné ženy dělí do dvou kategorií a to, na ženy, které útočí v sebeobraně a ženy, u nichž se projevuje násilí jako reakce na násilné chování ze strany jejich

partnerů. Následné výzkumy, ale ukazují, že druhá kategorie žen se objevuje minimálně. Ze závěrů výzkumů, které uvádí Ševčík a Špatenková (2011) vyplynulo, že v domácím násilí, kde je agresorem žena, se jedná o dynamický vztah značně agresivní ženy a méně agresivního muže. To ukazuje, že spousta partnerů se k sobě chová agresivně navzájem a je tak těžké určit, kdo je zde násilná osoba a kdo osoba ohrožená, jelikož se tyto role mění.

Jak jsem se již zmínila dříve, ženy ve svých fyzických útocích používají proti mužům nejčastěji různé předměty, které mají ve svém okolí nebo různé zbraně, jelikož nejsou tak fyzicky zdatné jako muži. Použití těchto předmětů může mít fatální následky, jelikož žena může sáhnout i po noži a muže zranit.

Ženy jako ohrožené osoby

Je dokázáno, že nejčastějšími oběťmi domácího násilí se stávají ženy. Současná odborná literatura nám uvádí typické znaky, podle kterých poznáme ženu jako oběť. Mezi tyto znaky patří například materiální závislost ženy na muži, podřízenost, udržuje minimální sociální kontakty, je vystrašená, stydí se vyprávět o svých zkušenostech a má pocity viny. Žena jako oběť má tendence omlouvat partnerovo násilí, jako například jeho vyčerpanost ze zaměstnání, nebo se odkazuje na jeho špatné dětství. Oběť se obviňuje a je přesvědčená, že si za násilí může sama a zaslouží si ho. Domácí násilí se objevuje v různých sociálních skupinách, nelze tedy přesně říci, že se domácí násilí objevuje hlavně u žen, které žijí v sociálně slabších vrstvách společnosti, obětí domácího násilí se může stát i žena z tzv. „lepší společnosti.“

Senioři jako ohrožené osoby

Násilí, které je páčáno na seniorech, bylo po dlouhou dobu v pozadí odborných šetření a výzkumů. Domácího násilí na seniorech se dopouštějí dospělé děti nebo vnoučata a pro seniory je velice obtížné přiznat si, že je jejich nejbližší osoby týrají, a to je hlavní důvod, proč senioři násilí neoznámí. Dalším důvodem, proč senior násilí neoznámí, může být také fakt, že jsou na svých blízkých závislí a bojí se strádání. Pod vlivem těchto okolností jsou senioři schopni snášet neskutečné utrpení.

Formy domácího násilí páchané na seniorech jsou obdobné jako u všech předchozích skupin. Specifickou formou násilí na seniorech je jejich materiální zneužívání a ponižování. Senioři toto chování prožívají velice těžce a zanechává jim na duši veliké negativní emoční prožitky. V současné době dochází neustále k nárůstu počtu seniorů, kteří jsou týráni. Dnešní senioři jsou také velice často ekonomicky závislí na svých potomcích, ti toho mohou zneužívat

a senior se tak může lehce stát ohroženou osobou. Slabý zájem okolí o tuto problematiku je velice problematický, jelikož může vytvořit tak veliký problém, kdy řešení bude už velice obtížné.

Podle mého názoru může domácí násilí nejčastěji přivodit seniorovi i smrt, vlivem řídnutí kostí a jiných zdravotních problémů. Stačí, když senior jen špatně upadne, a vlivem toho může zemřít. Seniori jsou náchylní na různá onemocnění, vlivem psychické traumatizace může u nich dojít i k infarktu myokardu nebo může senior na svůj život rezignovat a zemřít.

Děti jako ohrožené osoby

Jelikož k domácímu násilí dochází v rodinném prostředí, můžou se i děti stát buď svědky, nebo přímo oběťmi domácího násilí. Obě tyto formy na dítě působí velice negativně a mají tak velké negativní dopady na citovou stránku dítěte. Vnímání domácího násilí dětmi je velice silné a může vést k ovlivnění vztahu k rodičům. Dítě může reagovat buď tak, že si vytvoří větší náklonnost k ohroženému rodiči a začne nenávidět a odmítat násilného rodiče, nebo se může k násilnému rodiči chovat loajálně. Domácí násilí může mít negativní vliv na dítě v jeho převzetí negativního vzoru do svého budoucího života, kde může i svou budoucí partnerku napadat s domněnkou, že násilí je normální chování.

Děti si do svého budoucího života nemusejí odnášet jen negativní vzorce chování, ale dokonce i například naučenou bezmocnost nebo agresivitu a násilnost, mohou se ocitnout, jak v roli násilné osoby, tak ale i v roli ohrožené osoby. U dětí v důsledku domácího násilí se mohou objevovat poruchy chování, může docházet ke zhoršení školního prospěchu, konzumace alkoholu nebo drog, toulání se. U těchto dětí se můžou objevovat i psychické následky, jako jsou deprese nebo posttraumatická stresová porucha. Podle Špatenkové a Ševčíka (2011) děti, které jsou přímými nebo nepřímými účastníky domácího násilí, vykazují stejné symptomy jako děti ohrožené syndromem CAN.

2.5. Příčiny domácího násilí

K objasnění příčin domácího násilí se používají různé teorie, kterých máme v současné době několik. Blíže nám tyto teorie charakterizují autoři Ševčík a Špatenková (2011), ze kterých jsou čerpány následující podrobné informace.

Z počátku se jednalo hlavně o teorie, které stavěly na genetické a biologické podstatě, byly však brzo překonány, jelikož vysvětlovaly spíše sklony k násilí jako takovému. Postupně vzniklo několik psychologických teorií, které se snažily vyjádřit příčiny domácího násilí jako

psychické procesy a dispozice jednotlivce, které se násilí dopouštějí. V druhé polovině minulého století se uplatňovala hlavně teorie, která za příčinu domácího násilí označovala stres v rodině, ale již nedokázala určit, proč se domácí násilí neobjevuje u všech rodin, kde se stres objevuje. Proto byly tyto teorie rozšířeny o dění v rodině i okolí, čím lépe vysvětlují vzájemné vztahy mezi násilím a stresem v rodině.

Sociologické teorie nám za příčinu domácího násilí označují uplatňování moci a kontroly v rámci společnosti. Tyto teorie tvrdí, že důležitým faktorem pro vznik násilí je tolerance k násilí jako takovému ve společnosti, jehož součástí jsou rodiny, ve které jedinec získává určité vzorce, které si s sebou nese celý život. Čím větší je tedy tolerance k násilí, tím se sklony zvětšují, a mohou se objevovat v rodinách.

Feministické teorie stejně jako teorie předchozí označují za příčinu domácího násilí boj mužského pokolení o moc a nadvládu. Tyto teorie se zaměřují hlavně na mužskou nadřazenost, která tak posiluje podřízenost žen jako součást historické dědičnosti. Tyto teorie se nám snaží poukázat na rodinné uspořádání a nerovnost pohlaví. Výchova muže v takovém prostředí může mít následky takové, že dojde k jeho vnitřnímu rozdělení, kdy jedna část vyjadřuje závislost na ženě, ale část druhá se podmanit nechce. Pokud převažuje druhá část, a to vzdor, může to vést k domácímu násilí.

Tyto zmíněné teorie se zaměřují na příčiny domácího násilí pouze ze svého pohledu, proto nejsou schopny obsáhnout celou škálu faktorů, které se podílejí na vzniku násilí. To vedlo ke vzniku tzv. multifaktoriálních přístupů, které berou v potaz všechny přístupy a propojují je tak do společného modelu. Tyto přístupy jsou v současné době preferovány.

Jeden z nejpoužívanějších modelů více faktorového přístupu je tzv. **kazuální model D.G. Duttona**, který užívá čtyři směry příčin domácího násilí. Dutton v této teorii uvažuje o příčinách v makrosystémové úrovni, která příčiny násilí hledá v hierarchii hodnot. Na makrosystémové úrovni vzniká prostředí, které přímo podporuje vznik domácího násilí. Další rovinou je exosystém, který reprezentuje bezprostřední okolí jedince, které ovlivňuje jeho chování. Zahrnujeme sem konkrétní okolnosti, které přispívají ke vzniku násilí, může to být například nezaměstnanost a s tím spojený nedostatek financí apod. Tyto okolnosti mohou domácí násilí spustit. Dále sem řadíme i mimosystémovou rovinu, kterou tvoří rodina, v rámci které vznikají určité situace, které mohou vyvolat domácí násilí. Největším rizikem v prostředí rodiny je neveřejnost. V rodině se partneři dobře znají, a tak velice dobře znají i své slabiny navzájem. Poslední rovinou je ontogenetická rovina, která příčiny hledá v individuálních charakteristikách jak v agresorovi, tak v oběti. Tyto teorie předpokládají, že násilným osobám

je jejich jednání předurčeno tím, že se s násilím setkali již v dětském věku, a tak si tento nesprávný vzorec osvojili a své problémy v dospělosti řeší agresí. (Ševčík a Špatenková, 2011)

2.6. Následky domácího násilí

Ať se jedná o jakoukoliv formu domácího násilí, má toto rizikové chování vždy silný negativní vliv na fyzický i psychický stav oběti. Tyto traumatizující zážitky mohou oběť „pronásledovat“ celý život a zkomplikovat tak jeho kvalitu.

2.6.1. Fyzické následky

Fyzické následky vznikají jako důsledek užití fyzického násilí, jsou velmi bolestivé a viditelné. Může se jednat o drobná zranění, jako například pohmožděné zápěstí, ale v horších případech může u oběti dojít k ublížení na zdraví s trvalými následky. Mezi fyzické následky řadíme zlomeniny končetin a prstů, poranění hlavy, otřes mozku, popáleniny, podlitiny, hematomy, řezné a tržné rány, krvácení jak vnitřní, tak i vnější, vyražené zuby apod. (Čech a kol., 2011)

Podle Vavroňové a Hronové (2011) sem řadíme i fyzická zranění, ke kterým došlo při nedobrovolném pohlavním styku. Nejčastěji se jedná o znásilnění, které s sebou nese řadu gynekologických obtíží, jako je například vaginální krvácení, infekce, chronická bolest pánve, bolest při pohlavním styku nebo infekce močových cest, potrhání poševního vchodu apod. Některá zranění mohou mít tak vážné následky, že může dojít až k neplodnosti.

2.6.2. Posttraumatická stresová porucha

První zmínky o této poruše nalezneme již v dobách první světové války, kde byla nazývána jako „válečná neuróza“ nebo „bitevní únava“. Podle Praška (2003) se jedná o událost, která u téměř každého vyvolává v době ohrožení pronikavou tíseň a výraznou stresovou reakci.

Oproti tomu Čírtková (2007) tímto pojmem označuje určitý soubor různých poruch chování a prožívání, včetně somatických reakcí, které vznikají jako důsledek stresového zážitku.

Když se podíváme do Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN), nalezneme tuto poruchu v 10. revizi, V. kapitole: Poruchy duševní a poruchy chování, pod číselným kódem F43.1, patří do skupiny reakce na těžký stres a poruchy přizpůsobení. MKN definuje tuto poruchu jako

opožděnou odpověď na stresovou událost nebo situaci, která má mimořádně ohrožující povahu a způsobuje téměř u každého silné rozrušení. (MKN-10, 2014)

Každý jedinec na tuto poruchu reaguje trochu jinak, u některých jedinců příznaky odezní časem, u některých přetrvává i několik let, někdy do konce života.

Mezi příznaky posttraumatické stresové poruchy řadíme odezvy strachu, úzkosti, deprese, úlekové reakce, nespavost, pocity viny a studu. Charakteristická je i zvýšená přecitlivělost, vznětlivost, nervozita, hyperaktivita nebo apatie, ztráta pocitu síly, moci, kontroly a pochybnosti o sobě samém i smyslu svého života, kdy se můžou objevit i suicidální myšlenky. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Typickým příznakem jsou také epizody, kdy jedinec trauma opět znovuprožívá v dotírajících vzpomínkách, snech nebo nočních můrách. Jedinec pociťuje tupost, emoční ploštlivost, straní se sociálnímu okolí a vyhýbá se činnostem a situacím, které mohou traumatický zážitek připomenout. Začátek této poruchy následuje po traumatu do několika týdnů nebo měsíců. (MKN-10, 2014)

2.6.3. Syndrom týrané osoby

Syndrom týrané osoby, známý i jako syndrom týraného partnera, vychází od původního konceptu, který nesl název syndrom týrané ženy. Tento pojem se poprvé objevil v 80. letech 20. století, vytvořila ho psychologka Walkerová (1979, 1984), která vnímala oběti pouze jako ženy, ale v současné době již víme, že obětí domácího násilí se mohou stát muži, děti i senioři, proto se syndrom začal vztahovat na týrané jedince obecně. Jde o soubor specifických charakteristik a důsledků zneužívání, které vedou ke snížení schopnosti jedince efektivně reagovat na prožívané násilí. Tento syndrom se skládá z několika symptomů. Jedná se o symptomy, které lze rozdělit do tří kategorií. Jedná se o naučenou bezmocnost, symptomy posttraumatické stresové poruchy a sebezničující zvládací strategie. Sebezničující zvládací strategie se objevují u obětí, které se marně snažily o ukončení násilí a dlouhodobě v něm setrvávají. Oběť začíná mít pocit, že nemá jinou volbu než s agresorem zůstat a násilí snášet, aby toto násilí bylo pro oběť „snesitelnější“, uchyluje se k alkoholu, drogám, suicidálním pokusům, nebo má tendence k vražednému chování. Tyto reakce se mohou také objevit v popírání viny útočnicka, minimalizaci násilí, bagatelizaci následků, popírání viktimizace a odmítání pomoci. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Vlivem traumatických situací se u týrané osoby mohou objevovat symptomy posttraumatické stresové poruchy. Jak jsem se již zmínila výše, k těmto příznakům patří poruchy spánku, poruchy příjmu potravy, znovuprožívání, emocionální vyčerpání apod.

Po opakovaných pokusech odejít od agresora, které byly neúspěšné, se může u oběti projevit i tzv. naučená bezmocnost. Jedinec získává zkušenosti, že každá jeho reakce nebo aktivita nevedla k úspěšnému závěru, a tak své snahy vzdává, stává se pasivním a nedělá pro svoji záchranu nic. Oběť pocíťuje bezmocnost a beznaděj. Týraný jedinec se s násilím naučí žít a nesnaží se svou situaci řešit. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Oproti uvedeným příznakům Čírtková (2008) ve své knize příznaky syndromu týrané osoby uvádí jako změnu emocionálních reakcí, změnu postoje a hodnocení sebe samého i okolního světa a narušení psychických procesů oběti. Do změny emocionálních reakcí řadí tendenci oběti utíkat před konflikty a nedokáže tak dát průchod svým emocím, prožívá pocity viny a studu. Změna postoje a hodnocení se projevuje záměrnou manipulací s realitou, oběť se snaží násilí vysvětlit do pro ni logického pochopení a je přesvědčená, že neexistuje žádné východisko z její situace. Narušení psychických procesů oběti se projevuje depresi, úzkostmi, strachem, poruchami spánku nebo „flashbacky“ (znovuprožívání traumatu ve snech, vzpomínkách).

Syndrom týrané osoby vychází z narušení behaviorálních a mentálních reakcí týrané osoby, to se projevuje v ambivalentním chování, oběť zůstává nadále ve vztahu, kde se objevuje násilí a agresora se zastává, omlouvá ho a situaci bagatelizuje. Reakce obětí na týrání jsou závislé hlavně na druhu násilí, osobnosti a sociálním kontextu. Uvedené příznaky se mohou v průběhu násilí objevovat v různém pořadí, u některých jedinců se může nejdříve objevit naučená bezmocnost, poté příznaky posttraumatické stresové poruchy a až ke konci sebezničující reakce. (Čírtková, 2008)

2.6.4. Stockholmský syndrom

Pod stockholmským syndromem se ukrývají dočasné projevy náklonnosti oběti k agresorovi, dochází tak k vytvoření emocionální vazby. (Bednářová, 2009) Stockholmský syndrom se objevil poprvé v literatuře v 70. letech, byl popsán na základě přepadení stockholmské banky, ve které byli drženi rukojmí několik dní, u jedné z obětí se začaly objevovat uvedené příznaky, se kterými se setkáváme i u obětí domácího násilí. Tento syndrom se objevuje v případech domácího násilí, kdy oběť nemá téměř žádnou možnost obrany, cítí se ohrožená, je izolována od sociálního okolí, je přesvědčená o tom, že její situace nemá řešení a pocíťuje přechodnou náklonnost k agresorovi. Oběť se identifikuje s násilným jednáním agresora, snaží se mu zavděčit a vykupuje si jeho schovávavost, aby tak chránila svůj život. (Voňková a Huňková, 2008)

2.6.5. Sociální dopady domácího násilí

Do sociálních následků domácího násilí řadíme hlavně ztrátu bydlení, zaměstnání a sociálních kontaktů.

Ztráta bydlení

V některých případech domácího násilí se oběti podaří od agresora odejít a ukončit tak své týrání. Ve většině případů musí odejít oběť z domu, jelikož je těžké agresora z domu či bytu vyhnat, někdy je touha po odchodu tak silná, že jsou oběti schopné i agresorovi přenechat svůj majetek (byt, dům) jen, aby zamezili dalšímu styku. Své nové bydlení často oběti nacházejí u příbuzných nebo v azylových domech, kde se jejich sociální život vrací k normálu. Bohužel ne všechny oběti mají kam jít nebo se bojí, že kamkoliv půjdou, agresor je najde, proto jsou známé i případy, kdy oběť skončila na ulici. (Vargová a kol., 2008)

Ztráta sociálních kontaktů

V některých případech domácího násilí se může stát, že oběť byla delší dobu v sociální izolaci, během té doby přišla o veškeré sociální kontakty, a dochází tak k tomu, že oběť nemá žádnou vytvořenou sociální síť, která je pro každého jedince velice důležitá. Své kamarády a známé oběť buď ztratila, anebo je má společně s agresorem. (Buriánek a kol., 2006). Společní přátelé nejsou pro oběť vhodní, jelikož má agresor snadný přístup k oběti, a může tak docházet k opakovanému násilí nebo vydírání.

Pro oběť je velice těžké navazovat nové sociální kontakty, jelikož je k ostatním lidem nedůvěřivá, bojí se jejich reakce a stydí se za to, že ve své roli matky a manželky selhala. V některých případech pachatelé domácího násilí svou bývalou partnerku/partnera mohou i po skončení vztahu dále pronásledovat. (Bednářová a kol., 2009)

Ztráta zaměstnání

Dalším sociálním následkem je ztráta zaměstnání, s tím je spojená i ekonomická situace obětí, která bývá po odchodu od agresora velice složitá a nepříznivá. Během násilí je oběť často v pracovní neschopnosti v důsledku různého zranění. Oběť je často nevyspalá, proto se v zaměstnání nedokáže tolik soustředit a neodvádí kvalitní práci, to jsou nejčastější důvody, kdy zaměstnavatel s obětí rozváže pracovní poměr. (Vargová a kol., 2008)

Jak jsem se již zmínila dříve v diplomové práci, oběť je často ekonomicky závislá na agresorovi, to může být jedna z překážek v odchodu. Agresor tak cítí moc nad svou obětí, v některých případech může dokonce agresor oběti zakazovat do zaměstnání docházet.

2.7. Překážky odchodu

„I když žena ztratí naději na změnu chování svého partnera, stále pro ni může existovat mnoho dalších důvodů, proč jej neopustit. V jejím rozhodování mohou hrát důležitou úlohu převládající kulturní hodnoty a genderové stereotypy, strach z partnerových hrozeb, ekonomická závislost a v neposlední řadě i absence vhodného útočiště.“ (Buriánek a kol., 2006, s. 25) Dalšími překážkami v odchodu může být i starost o děti nebo proces rozvodového řízení.

Samotný proces rozvodového řízení je velice náročný na psychiku ženy. V současné společnosti mohou přetrvávat ještě tradiční hodnoty, které berou roli manželky a matky velice vážně a činí ženu odpovědnou za udržení manželství. Ženy, které silně věří v tradiční ideologii, se ani často nesnaží od partnera odejít a ani nevyhledají žádnou jinou pomoc, bojí se, že bude narušena její představa o harmonické domácnosti. Staví se tak dobrovolně do sociální izolace. Vymanění ženy ze sociální izolace je přitom první krok k ukončení násilí a možnosti získat emocionální i instrumentální podporu a pomoc. Častou překážkou v odchodu od partnera je strach z něj. Agresori často oběti vyhrožují likvidací nebo ublížením dětí či jiným blízkým oběti, pokud od nich odejdou. V násilných domácnostech také zůstávají často ty ženy, které mají nižší vzdělání, bojí se, že nenajdou práci a nepostarají se tak o své děti. Pokud si taková žena přeci jen práci nalezne, agresor jí to nedovolí, nebo má násilí takové negativní dopady, že žena začne práci zanedbávat a je vyhozena. Výzkumy dokazují, že právě bydlení a finanční situace jsou hlavními prioritami ženy, která chce od agresora odejít. Většinou se uvádí, že ženy nejprve odcházejí a vracejí se ke svému partnerovi šestkrát, a teprve potom jej dokážou s konečnou platností opustit. (Buriánek a kol., 2006)

Pro oběť je velice důležitá vnější pomoc ze strany okolí, tuto pomoc poskytují různé organizace, většinou neziskové. Například intervenční centra obětem domácího násilí poskytují i vyřešení bytové a ekonomické situace, což umožňuje obětem snáze opustit agresora, aniž by musely řešit, kam půjdou.

2.8. Výskyt domácího násilí v populaci

Problematika domácího násilí je v naší populaci rozšířeným problémem. Abychom mohli zjistit, jak moc je tato problematika rozšířena a její výskyt v populaci, je potřeba neustále provádět nové výzkumy. Provést takový výzkum, který by zahrnoval celosvětovou populaci, není možné. Výzkumy v současné době mají určité možnosti, které dovolují provést výzkum jen na určitém vzorku populace. Výsledky, které nám výzkum poskytne, nám neukazují výskyt domácího násilí v celé populaci.

Prvotním empirickým šetřením, které se snažilo zmapovat tuto problematiku, bylo šetření, které se realizovalo v roce 1991 Institutem pro kriminologii a sociální prevenci, analyzována byla data z přestupkových řízení. Výsledky nám ukázaly, že násilnými osobami jsou v 78 % muži a v 15 % ženy. Další výzkum byl realizován v roce 1999 agenturou Universitas, která se snažila o zjištění bezpečnostních rizik. Tohoto výzkumu se účastnilo 1361 respondentů starších 14 let. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Prvním reprezentativním sociologickým šetřením se stal v roce 2001 výzkum, který provedla agentura STEM pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí. Výzkumný vzorek agentura sestavila tak, aby reprezentoval co největší okruh obyvatel ČR ve věku od 15 let. Při výběru se bralo v potaz pohlaví, věk, vzdělání a bydliště. Metodou výzkumu bylo zvoleno kvalitativní šetření pomocí standardizovaných rozhovorů face to face a byl zaměřen na tři oblasti: oblast informovanosti o domácím násilí, postoje k násilí a vlastní zkušenosti. Z výzkumu vyplynulo, že zkušenosti s domácím násilím má každý šestý občan v ČR, to znamená, že výskyt této problematiky v naší společnosti je 16 %. Dále bylo zjištěno, že až v 66 % dochází k opakovanému násilí. Jen pětina populace má podle výzkumu dostatek informací o domácím násilí a obraně proti němu. Dalším zajímavým zjištěním byla i zakořeněnost tzv. mýtů o domácím násilí. Tři pětiny populace jsou přesvědčeny, že oběťmi násilí se stávají jen slabé a bojácné ženy, a v 64 % si lidé myslí, že násilí se nemohou dopouštět takoví jedinci, kteří jsou známi svým slušným chováním. Výsledky tohoto výzkumu byly publikovány i v médiích. Tento výzkum byl poté v roce 2006 zopakován, toho se účastnilo 1690 obyvatel ČR starších 15 let a výsledky byly srovnány s výsledky z roku 2001. Ze srovnání výsledků vyšlo najevo, že informovanost o této problematice se výrazně zlepšila, poučenost, jak reagovat na tento problém je ale neustále špatná. (Reprezentativní výzkum 2001,2006)

Další výzkum, který se zaměřoval na domácí násilí, realizovala agentura ProFem v roce 2012, cílem výzkumu bylo zjistit výskyt domácího násilí v ČR, výsledky ukázaly, že minimálně 40 % žen se v průběhu svého života stalo obětí domácího násilí. (Daligan, 2014)

V roce 2003 také proběhl mezinárodní výzkum zaměřený na domácí násilí, informace získané výzkumem byly srovnávány s více jak dvaceti zeměmi. V České republice tento výzkum vedl výzkumný tým ze Sociologického ústavu Akademie věd, který vedla Simona Pikálková. Tohoto výzkumu se účastnilo celkem 1980 občanů České republiky. Zjištěné informace ukázaly, že partnerské násilí v ČR je velice rozšířené a osobní zkušenost s touto problematikou má třetina obyvatel. Další výzkum z roku 2004 nám zase přinesl takové výsledky, z nichž můžeme říci, že domácímu násilí jsou nejvíce vystavovány ženy ve věku 20–24 let. (Pikálková, 2004) V současné době si myslím, že věková hranice žen, které se stávají

obětmi, je velice rozmanitá. Obětí se může stát 24letá žena, ale stejně tak může domácímú násilí čelit starší žena, například 45letá. Velkou problematikou těchto výzkumů je podle mého názoru to, že se výzkumy provádí z případů, které jsou dokázané a zjištěné, jak již víme, pro domácí násilí je charakteristická tzv. utajenost nebo skryté násilí, nikdy nevíme, co se za dveřmi našich sousedů, kamarádů děje, proto zde chybí ty případy, o kterých nevíme. Tyto skryté případy by nám mohly výsledky výzkumů jistě změnit, je proto důležité výsledky těchto výzkumů brát s menší rezervou.

Stejně tak jako u nás, tak i v zahraničí proběhla spousta výzkumů. První výzkumy v zahraničí začaly v USA v 70. letech. Když se podíváme například na zprávu, kterou vydalo UNICEF v roce 2000, tak domácí násilí v Kanadě uvedlo 29 % žen, Japonsku bylo 59 %, Velká Británie uváděla 25 %, USA 28 %, Indie 45 %, Korea 38 %, Thajsko 20 %, Egypt 35 %, Izrael 38 %, Keňa 42 %, Uganda 41 %, Kolumbie 19 %, Mexiko 30 %, Polsko 60 %, Rusko 25 %, Nikaragua 52 %. (Domestic violence, 2017)

Uvedené výzkumy jsou staršího data, novější výzkumy jsem bohužel nenalezla. I přesto, že jsou výzkumy zastaralé, výsledky jsou šokující. Podle výsledků se vyskytuje domácí násilí hlavně v zemích, kde vládne spíše chudoba a kde ženy nemají taková práva jako muži. Každá země má svou kulturu a ve spoustě zemí, hlavně v muslimsky zaměřených, žena nemá taková práva jako muž a musí svého muže poslouchat a podřizovat se mu. Kulturní prvky těchto zemí tak umožňují, že ženy se často stávají oběťmi domácího násilí. Ale není to pravidlem, například v Japonsku nebo Polsku můžeme také pozorovat vysoké procentuální zastoupení domácího násilí a jedná se o bohatší země než ty, které jsem zmiňovala. Navíc Polsko je známé svou náboženskou orientací. Veškeré výzkumy jak u nás, tak i v zahraničí nám neustále ukazují, že tato problematika je znatelně rozšířená. Výskyt domácího násilí v ČR se týká kolem 16 - 18 % populace, což je alarmující, a je potřeba tento problém řešit, ale myslím si, že v současné době máme mnoho možností, které nám umožňují na tento problém efektivně reagovat.

3 PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM

Velké změny v právní ochraně před domácím násilím nám přinesla novela trestního zákona č. 91/2004 Sb., kterým se změnil zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon. Tato novela nabyla účinnosti 1. 6. 2014. V zákoně přibyl hlavně § 215a, který nám upravuje týrání osoby žijící ve společném obydlí. V současné době nalezneme tento trestný čin v trestním zákoně č. 40/2009 Sb. § 199. K dalším zásadním změnám došlo také za pomoci zákona číslo 135/2006, který nabyl účinnosti od 1. 1. 2007 a zaměřuje se na ochranu obětí domácího násilí. Významná změna nastala i v metodice postupu policistů, a to díky novému zákonu o Policii ČR č. 273/2008 Sb., který nabyl svou účinnost od 1. 1. 2009. (Střílková a Fryšták, 2009)

Nyní si uved'me zákony, které se vztahují k domácímu násilí:

- Zákon o Policii ČR
- č. 273/2008 Sb., § 44–47: Vykázání ze společného obydlí.
- Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., § 199: Týrání osoby žijící ve společném obydlí.
- Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. § 751-753: Zvláštní ustanovení proti domácímu násilí.
- Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.

3.1. Trestní zákoník

Trestní zákoník u nás nalezneme pod číslem 40/2009 Sb., svou účinnost nabyl od 1. 1. 2010. Agresor při domácím násilím se dopouští nejen trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí, ale i spousty dalších trestných činů, které nám zákon definuje.

Zákon nám definuje trestný čin jako: *§12 Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*

V trestním zákoníku jsou uvedeny veškeré trestné činy, které v České republice máme kvalifikované. V tomto zákoně nalezneme i pojem násilí, to je zde ale definováno spíše obecně, jako využití fyzické síly k zamezení nebo překonání odporu. Trestný čin spáchaný násilím nalezneme v § 119: *Trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem.*

Hned v Hlavě č. I trestního zákoníku nalezneme několik trestných činů, které souvisejí s problematikou domácího násilí. Jedná se o protiprávní činy proti životu a zdraví.

- **§ 140 Vražda:** Některé případy domácího násilí můžou končit až smrtí oběti, pachatelé většinou jednají v afektu, jejich cílem je oběti ublížit, ne ji usmrtit. Náš trestní zákoník toto jednání ale považuje za vraždu, kterou definuje jako úmyslné usmrcení. (Jelínek a kol., 2009). Trestní sazba je 10–18 let.
- **§ 141 Zabití:** Tento trestný čin je definován jako úmyslné usmrcení druhé osoby v silném rozrušení nebo strachu, úleku, zmatku. Zde se může jednat o případy, kdy oběť domácího násilí usmrtí agresor ze strachu a obav o svůj život nebo život dítěte. Trestní sazba je 3-10 let.
- **§ 145 Těžké ublížení na zdraví a § 146 Ublížení na zdraví:** *Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let. Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným smrt.*
„Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným těžkou újmu na zdraví.“
- **§ 149 Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení:** Tento trestný čin chápeme jako jednání, kdy agresor působí oběti jak fyzickou, tak psychickou bolest. Agresor často s obětí zachází velice hrubě a nelidsky. Trestní sazbu zákon stanovuje od 6 měsíců až na pět let.

Další trestné činy vztahující se k domácímu násilí nalezneme v Hlavě II. Tyto trestné činy se zaměřují na ty činy, které jsou spáchány proti svobodě a právům osoby a chrání tak její práva.

- **§ 171 Omezení osobní svobody:** Jedná se o trestný čin, kdy pachatel brání jiné osobě v jejím pohybu a svobodě. Trestní sazba při spáchání tohoto činu je až na dvě léta.
- **§ 175 Vydírání:** Zde se jedná o čin, kdy je oběť nucena vykonávat různé činnosti, které sama nechce pod pohrůzkou násilí nebo přímo pod užitím násilí. Trestní sazba u tohoto činu je 6 měsíců až 4 léta nebo peněžitý trest.

V Hlavě III nalezneme trestné činy, které se objevují u domácího násilí, kde se objevuje i sexuální týrání.

- **§ 185 Znásilnění a § 186 sexuální nátlak:** *Kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k*

takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

V hlavě IV trestního zákoníku nalezneme trestné činy, které jsou spáchané proti rodině a dětem. Jedná se o:

- **§ 198 Týrání svěřené osoby:** Zde mluvíme o týrání osoby, kterou má pachatel v péči nebo ji vychovává. Týrání může být fyzické, psychické nebo i pouhé zanedbávání péče. Trestní sazba je 1–5 let.
- **§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí:** Zde se jedná o mé hlavní téma domácí násilí, kde dochází k týrání blízké osoby. *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo páchá-li takový čin po delší dobu.*

3.2. Trestní oznámení

Trestní oznámení podává poškozená oběť na kterémkoliv oddělení Policie (ideální však je podat toto oznámení v místě, kde ke spáchání trestného činu došlo). Každé trestní oznámení, které Policie přijme, musí prošetřit, zda opravdu došlo ke spáchání trestného činu. Podání lze podat ústně či písemně. Na základě oznámení je vydán úřední záznam o podání trestního oznámení a vysvětlení, pokud chce oznamovatel být informován o postupu Policie, musí o to výslovně při podávání trestního oznámení požádat. Forma a obsah trestního oznámení není stanovena, doporučuje se však, aby toto oznámení bylo srozumitelné a stručné. Trestné oznámení obsahuje vždy číslo jednací, datum a čas podání, informace o osobě, která oznámení podává (jméno, datum narození, adresa trvalého bydliště). Dále je zde uvedeno, kdo se trestného činu dopustil, co se přesně stalo, kde, kdy a jak se událost stala, čím byl trestný čin spáchán (násilím nebo zbraní), proč se podle oznamovatele čin stal a jaké následky oběť utrpěla. Nesmí také chybět adresa oznamovatele pro doručování pošty. Oznamovateli se také předkládá tzv. poučení, které si musí přečíst a stvrdit ho podpisem.

Výslech oznamovatele je zaznamenáván slovo od slova, ke konci se výslech vytiskne, dá se oznamovateli přečíst a ten svým podpisem stvrdí, že s obsahem své výpovědi souhlasí. Trestné oznámení se může kdykoliv doplnit a přidávat se různé další dokumenty vztahující se k uvedenému trestnému činu. Po ukončení případu se spis uzavře a založí do archivu. (Policie ČR, 2016)

3.3. Trestněprávní konsekvence domácího násilí

Jak jsem se již zmínila, domácí násilí může naplňovat znaky skutkové podstaty některého z trestných činů. Nejčastěji se jedná o trestné činy týrání osoby žijící ve společném obydlí, trestný čin znásilnění nebo ublížení na zdraví apod. I přesto, že k reálnému projevu násilí ještě nedošlo, je velmi pravděpodobné, že byla i tak naplněna skutková podstata některého z trestných činů, například nebezpečné vyhrožování.

U trestných činů vymezených zákonem č. 141/1961 Sb. Trestní řád, lze zahájit trestní stíhání konkrétního jedince a v zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem poškozené osoby. Speciální úpravu nalezneme u trestného činu znásilnění, kdy lze trestní stíhání zahájit a pokračovat v něm i bez souhlasu poškozené. Naprosto zásadní je zde fakt, že souhlas s trestním stíháním lze vzít kdykoliv zpět, a to až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. V některých specifických případech není potřeba souhlasu poškozeného, a to zejména pokud je zřejmé, že souhlas nebyl dán, nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhružkami nebo nátlakem. (Chyťa, 2017)

Trestní řízení má několik etap. První etapou je tzv. přípravné řízení, které je předsoudním stádiem. Jeho účelem je připravit podklady pro řízení před soudem. Tato etapa je neveřejná, kdy orgány činné v trestním řízení prověřují podezření ze spáchání trestného činu, opatřují podklady pro podání obžaloby a zajišťují všechny potřebné důkazy včetně osoby pachatele. Tyto činnosti provádí policejní orgán, nad jehož činností dohlíží státní zástupce, který následně rozhoduje o podání žaloby. Tato etapa má dvě fáze: fáze prověřování (podání trestního oznámení, objasnění skutečností, vyhledání věci) a fázi vyšetřování (usnesení o zahájení trestního řízení, v některých případech souhlas poškozeného, výslechy, podání žaloby, případně zastavení trestního řízení). V praxi se můžeme často setkat také s tzv. zkráceným přípravným řízením, jehož cílem je postavit obviněného v co nejkratší době před soud. Druhou etapou je řízení před soudem, které zahrnuje předběžné projednání obžaloby a dochází k hlavnímu líčení. V hlavním líčení se rozhoduje o hlavní otázce trestního řízení a vině obžalovaného, dochází k dokazování, výslechům svědků i obžalovaného s poškozeným, případně soudních znalců, k citování protokolů a dalších listin. Závěrem hlavního líčení jsou závěrečné řeči, případně usnesení o doplnění dokazování. Řízení se zakončuje rozhodnutím soudu, který rozhodne o případném trestu, nebo trestní stíhání zastaví. Obžalovaný má právo se proti rozsudku odvolat, pokud tak učiní, dochází k tzv. opravnému řízení. Vykonávací řízení je fáze, kdy jde o vykonání pravomocného rozsudku, zejména o výkonu trestu nebo ochranného opatření. O délce a typu trestu rozhoduje vždy soud. (Trestní řízení, 2017)

Podstatné v trestním řízení je, že pachatel může být omezen na svých právech v souladu s Trestním zákoníkem. Poškozený jedinec má také právo požadovat náhradu škody, pokud mu byla způsobena majetková nebo nemajetková újma. Problémem odškodnění je v tom, že primárním úkolem orgánů v trestním řízení je zjišťování, zda se skutek stal a kdo jej spáchal, takže ačkoliv je vzniklá škoda také důležitým kritériem trestného činu, je v některých případech obtížné ji kvantifikovat. Často se stává, že poškozený je se svým nárokem odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Problém je, že trestní řízení pro poškozeného je bezplatné a aktivně ho zařizují státní orgány, oproti tomu řízení ve věcech občanskoprávních podléhají poplatkové povinnosti a aktivita musí být vyvíjena účastníky řízení. Podle zákona č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů má oběť právo na odbornou pomoc, na ochranu před hrozícím nebezpečím nebo peněžitou pomoc. (Chyťa, 2017)

Trestní řízení ve většině případů trvá delší dobu a představuje pro oběť domácího násilí velkou psychickou zátěž, to mohou být hlavní důvody, proč oběti domácího násilí trestné činy neohlásí a nedochází tak k potrestání násilné osoby. U některých ohrožených osob se může vyskytovat i přesvědčení, že jim Policie ČR nijak nepomůže a násilná osoba nebude potrestána, proto raději nic neohlásí.

3.4. Listina základních práv a svobod

Listina základní práv a svobod je součástí ústavního pořádku České republiky, schválena byla 16. 12. 1992, ale účinnosti nabyla až 28. 12. 1992. Jak nám název již napovídá, tato listina obsahuje základní práva občanů, vyjadřují vztah mezi občanem a státem. Listina vychází především z Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948 a Československé ústavy z roku 1920. Práv a svobod v této listině se může domáhat jakýkoliv člověk, jen některé práva jsou vázané na občanství. Práva a svobody uvedené v této listině jsou nezrušitelná, nepromlčitelná a pod ochranou soudní moci. (Sládeček, 2007)

Listina má 44 článků, které jsou členěny do šesti hlav. Hlava první obsahuje obecná ustanovení, hlava druhá obsahuje lidská práva a svobody, hlava třetí nám upravuje národnostní menšiny, hlava čtvrtá hospodářská, sociální a kulturní práva, hlava pátá se zabývá právem na právní ochranu a poslední šestá hlava upravuje společná ustanovení.

Hned na začátku této listiny v hlavě první, v článku 1 se uvádí, že: „*Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.*“ (Listina základních práv a svobod, 2016)

V hlavě druhé, článku 6 je definováno, že každý člověk má právo na život a zdraví, které je právem absolutním. Dále se v této hlavě dočteme, že každý člověk má právo na svou osobní svobodu a musí být zachována jeho důstojnost.

Když to tedy shrneme, z Listiny vyplývá, že každý člověk bez ohledu na věk, pohlaví nebo národnost má právo na svůj život, svobodné rozhodování, myšlení, shromažďování se, svobodu a všichni lidé si jsou rovni. Nikdo nemá právo na to, aby jinému jedinci způsoboval bolest, omezoval ho nebo týral. Tato Listina chrání hlavně život a zdraví jedince. Domácím násilím agresor neporušuje jen dané zákony našeho státu, ale i ten nejdůležitější a nejzávažnější dokument, a to právě zmíněnou Listinu základních práv a svobod.

4 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

V současné době má oběť domácího násilí více možností, kde hledat pomoc, než tomu bylo dříve. Nejdůležitější součástí pomoci oběti je podání trestního oznámení na agresora a sestavení systému pomoci přesně podle potřeb oběti. Oběti mají možnost se obrátit nejen na Policii ČR, ale i na další instituce, jako jsou například intervenční centra, psycholog nebo psychiatr.

Aby mohly tyto organizace účinně pomoci oběti, je potřeba, aby oběť v sobě našla odvahu svou situaci řešit, nestyděla se a spolupracovala s pomáhajícím pracovníkem, aby společně došli k úspěšnému vyřešení vzniklé situace.

V současné době existuje celá řada institucí, které pomáhají obětem domácího násilí, jedná se hlavně o neziskové organizace. K pomáhajícím organizacím lze zařadit zdravotnická zařízení, které poskytují lékařskou pomoc a organizace, které poskytují sociální služby dle zákona 108/2006 Sb. o Sociálních službách. V rámci služeb je poskytována psychologická, sociální a právní pomoc.

Psychologická pomoc:

Tato forma pomoci oběti domácího násilí spočívá ve zprostředkování vhodných rad a vedení oběti k rozhodnosti, podpoře kladného sebehodnocení, potlačení pocitu viny a využití správných výchovných metod. Psychologickou pomoc poskytují psychologové, psychoterapeuti a krizoví intervenenti. (Matoušek, 2005)

Další formou pomoci jsou různé psychoterapie a poradenství. Cílem psychoterapií je hlavně znovunabytí sebevědomí, duševní klid a rovnováha, samostatnost nebo získání nových vzorců, které může oběť využít při výběru nového partnera. (Buskotte, 2008)

Podle Matouška (2005) je v případě domácího násilí nejlepší psychoterapií docházení do svépomocných skupin, jelikož tyto skupiny představují významnou oporu pro oběť a její osobnostní rozvoj. Tyto skupiny jsou často řízené odborným pracovníkem a zaměřují se na sebehodnocení, sebezpečování, zvládnutí domácnosti, komunikaci s partnerem, výchovu dětí a řešení různých konfliktů.

Sociální pomoc:

Sociální pomoc představuje hlavně pomoc materiální, která se zaměřuje na zajištění bydlení, finančních prostředků i zabezpečení nezletilého dítěte.

Právní pomoc:

Právní pomoc se zaměřuje hlavně na oblasti týkající se majetku, ochrany osoby a finanční podpory. Oběti domácího násilí mohou s odborným pracovníkem řešit například rozvody, úpravu bytových poměrů, majetkové vypořádání, úpravu styku s nezletilými nebo předběžné opatření.

V roce 2003 deset neziskových organizací uspořádalo kampaň, která se zabývala domácím násilím a snažila se změnit legislativu a informovanost veřejnosti. Několik organizací se tak seskupilo a vytvořilo koalici proti domácímu násilí tzv. Koordona. Cílem Koordony je pomáhat obětem domácího násilí.

Můžeme tedy shrnout, že se nabízí několik možností, kde hledat pomoc:

- Policie ČR
- Intervenční centra
- Bílý kruh bezpečí
- Azylové domy
- organizace ROSA
- DONA linka
- organizace Persefona

4.1. Intervenční centra

Intervenční centra hrají jednu z nejdůležitějších rolí v systému pomoci obětem domácího násilí, jedná se o specializovanou sociální službu, bez níž by systém pomoci obětem nemohl fungovat. Tato centra začala vznikat v roce 2007 po celé ČR. Na jednotlivých pracovištích pracují kvalifikovaní odborníci, kteří mají vystudované obory z psychologie, sociální práce a práva. Obětem je poskytnuta pomoc a podpora, tato pomoc se často objevuje i po vykazání, to souvisí s povinností Policie informovat intervenční centrum do 24 hodin po vykazání, příslušné centrum kontaktuje oběť násilí a nabídne jí svou pomoc. Organizace poskytuje hlavně psychologickou a sociálně-právní pomoc, pomocí krizové intervence, sociálního poradenství, psychologické i emocionální podpory a terapeutické činnosti. Pracovníci center dále pomáhají svým klientům s vyřizováním osobních záležitostí. Sem spadá například pomoc při sepsání návrhů k soudu, navazování kontaktů s jinými organizacemi, vyřešení bytových záležitostí apod. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Intervenční centra spolupracují s Policií ČR a dalšími organizacemi, jako jsou například azylové domy, orgán sociálně-právní ochrany dětí či jiné organizace, které se zaměřují na domácí násilí.

Intervenční centra mají oznamovací povinnost vůči krajskému úřadu, musí hlásit počet osob ohrožených domácím násilím, kterým byla poskytnuta pomoc. Formy služeb jsou ambulantní, terénní, pobytové, a jsou zcela zdarma. (Buskotte, 2008)

Aby mohl jedinec pracovat v intervenčním centru je potřeba, aby splňoval nejen kvalifikační předpoklady, ale i předpoklady osobní, mezi které patří nestrannost, nezávislost, diskretnost, zachování mlčenlivosti, respektovat názor klienta, jednat citlivě a empaticky.

V současné době máme intervenční centra celkem v 16 městech. Jedná se o Brno, České Budějovice, Havířov, Hradec Králové, Kladno, Liberec, Nymburk, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha, Sokolov, Ústí nad Labem, Vysočina a Zlín.

4.2. Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí vznikl v roce 1991 a je rozšířen po celé České republice. Jejich právní formou je spolek, který poskytuje bezplatnou odbornou pomoc obětem a svědkům trestných činů. Pomoc obětem trestného činu Bílý kruh realizuje pomocí poskytnutí právních informací, psychologického poradenství, sociálního poradenství a praktické rady. Tuto pomoc poskytují odborně způsobilí poradci, především právníci, psychologové a sociální pracovníci. Tato organizace nejen, že pomáhá obětem a svědkům trestných činů, ale podává i podněty zákonodárným iniciativám a spolupracují tak při tvorbě zákonů, realizují různé přednášky a semináře, účastní se v mezinárodních i tuzemských projektech, spolupracují s dalšími institucemi. (Bílý kruh bezpečí, 2016)

Stejně jako organizace ROSA má i Bílý kruh bezpečí své projekty, mezi nejznámější patří projekt na Prevenci domácího násilí, MUSAS, a První pomoc osobám postiženým domácím násilím. Projekt MUSAS vznikl jako komplexní vzdělávací program zaměřený na podporu mladistvých a dětských obětí trestných činů. Program zahrnuje například reakce dětí a mladistvých na šok, okolnosti trestného činu, právní rámec a nezbytné dovednosti pro poskytování pomoci dětským a mladistvým obětem. Projekt Prevence domácího násilí je více než pětiletý systémový projekt, který se snaží o změnu praxe a legislativy ČR. Poslední uvedený program, který nese název První pomoc osobám postiženým domácím násilím je projekt, který měl za cíl vybudovat a provozovat bezplatnou telefonickou linku, která bude poskytovat okamžitou individuální, diskretní a odbornou pomoc osobám ohroženým domácím násilím a

ženám/mužům postiženým násilím, tato linka již vznikla a úspěšně funguje. (Projektová činnost, 2016)

Statistiky organizace nám říkají, že v roce 2016 navštívilo Bílý kruh bezpečí celkem 1 713 klientů. Z větší části se jednalo o ženy, je to dáno hlavně tím, že Bílý kruh bezpečí se v posledních letech i hodně zaměřuje na domácí násilí a pomáhá tak obětem násilí, které jsou často ženy. Klienti navštěvující tuto organizaci jsou převážně ve věku 25-50 let. Klienti přicházejí sami jako oběti. Domácí násilí se týkalo 387 případů. Většina obětí vyhledá tuto organizaci na doporučení Policie ČR, a to v době, kdy probíhá vyšetřování. Nejvíce klienty trápí mezilidské vztahy, hlavně ty rodinné. Nejvíce je poskytována obětem psychologická pomoc (1061 případů), právní pomoc (992 případů) a organizační (884 případů). Z větší části se Bílý kruh bezpečí setkává s trestnými činy týrání osoby žijící ve společném obydlí (393 případů), ublížení na zdraví (257 případů), vyhrožování (240 případů), znásilnění (230 případů) a stalking (200 případů). (Statistiky, 2016)

4.3. Azylové domy

Oběť, která se rozhodne opustit agresora, se často vyskytuje v situaci, kdy nemá kam jít, pro takové případy azylové domy hrají důležitou roli.

Azylový dům je sociální služba, která poskytuje pomoc osobám v nepříznivé sociální situaci, která vedla ke ztrátě bydlení.

Posláním azylového domu je hlavně poskytnout obětem domácího násilí bezpečí a ochranu. Tuto pomoc poskytují prostřednictvím ubytování, pobytovým programem, materiální pomoci, doprovodem na úřady i podporu samostatnosti a sebevědomí. (Střílková a Fryšták, 2009)

Azylové domy spolupracují s Policií ČR a jsou často zabezpečeny, proto se oběť nemusí cítit ohroženě, že ji zde vyhledá agresor a ublíží jí. V případech, kdy hrozí velké ohrožení oběti, jde oběť do azylového domu s utajovanou adresou. Osoby, které jsou ubytované v azylových domech, vedou nadále řádný samostatný a plnohodnotný život a provádějí tak veškeré běžné činnosti, na které jsou zvyklé. K dispozici jim jsou psychologové, sociální pracovníci nebo jiní odborně vyškolení pracovníci, ke kterým si mohou chodit pro radu nebo si jen popovídat. Velkou nevýhodou azylových domů je jejich malá kapacita a velký zájem o ně. Jsou proto často přeplněné, a tak se někdy stává, že oběť musí čekat, než se místo uvolní, v takovém případě, ale musí pracovníci najít jinou vhodnou alternativu bydlení a poskytnout tak ohrožené osobě pomoc. (Buskotte, 2008)

Některé služby, které azylové domy poskytují, jsou bezplatné, některé zase zpoplatněné, jedná se hlavně o ubytování a poskytnutí stravy. Poplatky jsou účtovány dle vyhlášky č. 505/2006 Sb. §22 a činí za poskytnutí stravy 170 Kč denně za 3 jídla, 75 Kč za oběd. Za ubytování je to 130 Kč denně, nebo jde-li o rodinu s nezletilými dětmi: 100 Kč denně za dospělou osobu a 70 Kč denně za dítě.

Co se týká právní formy, mají azylové domy různé právní formy, poskytovatelem může být fyzická nebo i právnická osoba. Většina azylových domů jsou spolky nebo spadají pod církevní právnické osoby. (Zákon č. 108/2006). Azylové domy dělíme na azylové domy pro muže, ženy, mladé do 26 let a pro rodiny s dětmi.

4. 4. ROSA

Centrum ROSA je nestátní nezisková organizace, která se specializuje na pomoc ženám, které se stali obětí domácího násilí a jejich dětem.

Počátky organizace jsou spokojeny s klubem ROSA, který v únoru 1993 založily Marie Vavroňová a Zdena Prokopová, které toho času byly sociální pracovnice. Tento klub byl určen pro osamělé ženy po rozvodu: ty zde získávaly podporu a pomoc při řešení svých problémů, během času se ukázalo, že ženy mají velké problémy s násilím. V té době se o této problematice nemluvalo, na základě toho, zakladatelky založily nadaci ROSA, jejímž dlouhodobým cílem byl vznik utajeného azylového domu pro ženy – oběti domácího násilí a jejich děti. Nadace ROSA byla registrována 7. 7. 1993. (ROSA, 2016)

Spolek ROSA se zaměřuje nejen na pomoc ženám (obětem domácího násilí) a prevenci násilí, ale usiluje i o zlepšení systému pomoci obětem domácího násilí. Pomoc těmto ohroženým ženám poskytují formou krizové intervence, sociálně-terapeutického poradenství, vytvořením bezpečnostního plánu, poskytnutí utajeného azylového bydlení a telefonickou krizovou pomoc.

ROSA se nezaměřuje pouze na oběti domácího násilí, ale i na odbornou a laickou veřejnost. Na základě toho vzniklo několik projektů, které ROSA vytvořila, jedná se o projekt STOP násilí pro zdravotnictví, STOP násilí na školách a Umění říct ne.

Projekt STOP násilí pro zdravotnictví je novým projektem, který si klade za cíl přispět k prevenci a snížení výskytu domácího násilí a zvýšení informovanosti o této oblasti mezi pomáhajícími zdravotními profesemi. K naplnění cíle se využívá vzdělávání klíčových profesí (pedagogové a studenti zdravotnických a lékařských škol), prevence a výzkumy. Různé semináře a konzultace pro zdravotníky a studenty zdravotnických škol jsou zcela zdarma.

STOP násilí na školách je projekt pro podporu studentů a dětí, které mohou být zasaženy kteroukoliv formou násilí – domácím násilím v rodině, násilím ze strany dalších blízkých osob, spolužáků. ROSA v rámci projektu vytváří různé preventivní programy a semináře, které realizuje na středních i základních školách. Tyto semináře jsou zcela zdarma. V rámci tohoto projektu vyšly i manuály pro pedagogiky středních i základních škol.

Umění říct ne je projekt zaměřený na preventivní ochranu seniorů a seniorek před různými formami násilí, kterému mohou být vystaveni doma od nejbližších, venku na ulici nebo v zařízeních, ve kterých žijí. Jako u předchozích projektů i zde je tento projekt realizován pomocí různých seminářů, které jsou určeny pro seniory, jejich blízké, pečující osoby i další pracovníky, kteří jsou se seniory v denním kontaktu.

Statistika organizace nám uvádí naposledy rok 2014, novější zatím bohužel zveřejněné nejsou. V roce 2014 prošlo centrem ROSA celkem 277 nových klientek a nejčastější formou násilí bylo násilí psychické. Mezi oběťmi násilí byly nejčastěji zastoupeny ženy se středoškolským vzděláním. Aktivně hledají pomoc ženy ve věku 35-39 let. V 86 % šlo o násilí partnerské. Většina klientek uváděla, že organizaci našla na internetu. (ROSA: Statistiky, 2016)

4. 5. DONA Linka

Linka, která nese název DONA, je specializovaná celostátní telefonická krizová pomoc pro osoby ohrožené domácím násilím. Funguje nepřetržitě od 11.9. 2001 a jejím zřizovatelem je Bílý kruh bezpečí o.s. Tato linka poskytuje sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách ve znění změn a doplňků: Sociální prevence – Telefonická krizová pomoc. Linka DONA nepomáhá jen osobám ohroženým domácím násilím, ale pomáhá i profesionálům, kteří při výkonu svého povolání přicházejí do prvního či opakovaného kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím. Linka respektuje anonymitu klientů, diskretnost a mlčenlivost. Osobám ohroženým násilím i jejich příbuzným nabízí porozumění, důvěru, poskytuje okamžitou právní, psychologickou i morální podporu, pomůže se orientovat v tíživé situaci, pomáhá v sestavení bezpečnostního plánu, poskytuje rady, předává informace o institutu vykazání, pomáhá v orientaci sociální záchranné sítě, napomáhá vyhledat bezpečné ubytování a přivolává v případech ohrožení života či zdraví urgentní pomoc. (DONA Linka, 2016)

Na Dona Lince pracuje tým odborně vyškolených 31 konzultantů (7 mužů a 24 žen). Tito konzultanti musí mít za sebou nepřetržitou čtyřletou službu a absolvované dva doplňující výcviky. Tito konzultanti mají dokončené vzdělání v oboru psychologie, práva nebo sociální práce. Všichni pracovníci absolvovali rozsáhlý výcvik připravený tak, aby dokázali rozpoznat domácí násilí, měli porozumění pro dlouhodobě týranou a ohrožovanou osobu, uměli

diagnostikovat reálné riziko ohrožení, měli detailní přehled o možnostech řešení domácího násilí, orientovali se v sociálně-právních a psychologických aspektech tohoto násilí, stejně tak jako v oblasti trestního práva. Podmínkami pro přijetí je věk min. 21 let, akreditovaný výcvik v telefonické krizové intervenci a specializovaný výcvik Bílého kruhu bezpečí zaměřený na řešení problematiky domácího násilí. (Tým konzultantů, 2016)

Ze statistik DONA Linky vyplývá, že od 11. 9. 2001 na linku volalo celkem 30 000 osob. Telefon zazvoní každé 2,5 hodiny. Průměrná délka hovoru je 15 minut. Je nutné říci, že tato linka není bezplatná. V 60 % se jedná o řešení domácího násilí, zbylé procentuální zastoupení se týká ostatních trestných činů. Oběti ohrožené domácím násilím nejčastěji volají v dopoledních a poledních hodinách, to je doba, kdy nachází klid a vhodné prostředí pro důvěrný rozhovor. Nejvíce hovorů DONA linka přijímá mezi 9 až 16 hodinou, absolutní špička je mezi 12–13 hodinou. Nejvíce volání je přijímáno začátkem pracovního týdne v pondělí, úterý, středu a ve dnech, které následují po delším volna, například po svátcích. V 85–87 % volají na DONA linku ženy, které jako svůj problém uvádějí domácí násilí nejčastěji psychické a fyzické. Nejvíce se objevuje násilí partnerské. DONA linka také uvádí, že v 90 % případů domácího násilí jsou v rodině přítomni i děti. O DONA lince se volající nejčastěji dozvídají z médií, internetu a policie. (Desatero o hovorech, 2016)

DONA linku hodnotím velice kladně a považuji ji za velice zdařilý projekt, který hraje v pomoci obětem domácího násilí velkou roli, podle mého názoru, než se ohrožená osoba odváží svou situaci řešit, hledá informace právě na internetu nebo na telefonu.

4.6. Persefona

Organizace Persefona je nevládní, nezisková organizace, která vznikla v roce 2007, odloučením od programu proti domácímu násilí Ligy lidských práv, který poskytoval pomoc obětem domácího násilí již od roku 1999. Organizace poskytuje komplexní pomoc obětem domácího násilí, sexuálního zneužívání a znásilnění starších 18 let z Jihomoravského kraje. Stejně jako předešlé organizace i Persefona svou pomoc poskytuje pomocí právního, psychologického a sociálního poradenství. Zajišťuje jak ambulantní péči, tak i terénní. Posláním organizace je nejen poskytovat odbornou pomoc lidem ohroženým domácím násilím a sexuálním zneužíváním, ale i informovat odbornou a laickou veřejnost, poukázat na potřebnost systémových změn v oblasti domácího a sexuálního násilí a rozvíjet spolupráci organizací. Poskytované služby jsou pro klienty zcela zdarma. Služby se neposkytují osobám pod vlivem alkoholu či drog, agresivním klientům, osobám, které neuvádějí pravdivé údaje a jsou v akutní fázi psychotického onemocnění. (O Persefoně, 2016)

Mezi nejzajímavější projekty Persefony patří projekt Z Labyrintu násilí a Komplexní řešení problematiky domácího a sexuálního násilí. Oba tyto projekty měly za cíl hlavně snížit riziko sexuálního a domácího násilí za pomoci kvalitativního a kvantitativního rozšíření služeb pro oběti a zvýšení kapacity u terapie násilných osob.

Poslední statistiky organizace Persefona uvádí z roku 2015, z nichž vyplívá, že v tomto roce poskytla tato organizace poradenství celkem 366 osobám (z toho 31 odborníkům) prostřednictvím 846 osobních, 989 telefonických a 1 313 e-mailových konzultací. V porovnání s rokem 2014 bylo v roce 2015 méně klientů než v roce předešlém, ale jednalo se pouze o snížení o 3 klienty. Od roku 2007 do roku 2015 došlo k vysokému nárůstu klientů, a to o 260 osob. Z celkového počtu případů se sexuální násilí pohybuje kolem 25 %. (Statistika klientů, 2016)

4.7. Pomáhající organizace v Pardubicích

V Pardubicích mají osoby ohrožené domácím násilím dvě hlavní možnosti, kde vyhledat odbornou pomoc. O pomoc se mohou obrátit i na jakoukoliv stanici Policie ČR nebo se obrátit na DONA linku, ale důležitými organizacemi v Pardubicích, které se zaměřují na účinnou pomoc obětem domácího násilí, jsou Bílý kruh bezpečí a SKP centrum o.p.s.

Poradna Bílého kruhu bezpečí sídlí v Pardubicích na ulici 17. listopadu. Jak jsem se již zmínila, tato organizace pomáhá obětem trestných činů, jejím příbuzným a obětem domácího násilí. Poradna poskytuje pomoc v osobních konzultacích. Provoz pardubické poradny Bílého kruhu bezpečí byl v roce 2016 finančně podpořen z prostředků Krajského úřadu Pardubického kraje a Magistrátu města Pardubice.

Nejdůležitější součástí v systému pomoci obětem domácího násilí v Pardubicích tvoří organizace s názvem SKP centrum o.p.s., která zřizuje intervenční centrum a azylový dům pro ženy s dětmi. Celkově tato organizace je poskytovatelem sociálních a zdravotních služeb, která zde působí od roku 1992. Tato organizace zřizuje i nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní programy, přechodné zaměstnání, dům na půli cesty, odlehčovací služby, pečovatelské služby, ošetrovatelské služby, noclehárnu pro muže a ženy, azylový dům pro muže a nízkoprahové denní centrum. (SKP: O nás, 2016)

Intervenční centrum v Pardubicích sídlí na ulici Erno Košťála a zajišťuje první kontakt a koordinaci pomoci pro oběti domácího násilí na celém území Pardubického kraje ve smyslu zákona č. 135/2006 Sb. Pomoc zprostředkovává pomocí sociálního, psychologického, lékařského a právního poradenství. Tyto služby jsou poskytovány na základě osobního nebo

telefonického objednání. Cílovou skupinou jsou všechny osoby starší 16 let ohrožené násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném obydlí, vyhledat pomoc mohou i příbuzní obětí. Posláním a cílem tohoto intervenčního centra je umožnit osobám ohroženým domácím násilím ukončit násilné chování a napomáhat vyřešit těžkou životní situaci jedince a vrátit ho do běžného života bez násilí. Mimo domácí násilí se Intervenční centrum v Pardubicích zabývá i tzv. stalkingem v návaznosti na předchozí domácí násilí. Služby, které toto centrum poskytuje, jsou zcela zdarma. Všichni pracovníci jsou vázání mlčenlivostí a musí respektovat názor klienta. Klient má právo kdykoliv službu přerušit bez udání důvodu, znovu o ni kdykoliv požádat a vystupovat anonymně. V rámci poskytovaných služeb pracovníci pomohou oběti sestavit bezpečnostní plán, pomáhají jí hledat možnosti opuštění násilné osoby, doprovází ji na různé úřady a pomáhají v orientaci v systému sociálních služeb. Oběti mají i možnosti individuální konzultace s právníkem, který jim pomůže sepsat různé návrhy k soudu a individuální konzultace s psychologem. (SKP: Jak pomáháme, 2016)

Ze statistik Intervenčního centra v Pardubicích vyplývá, že během roku 2015 došlo v Pardubickém kraji celkem k 68 vykázaním násilné osoby z domu. Na toto centrum se obrátilo s žádostí o pomoc celkem 214 klientů, 189 žen a 25 mužů.

Obr. č. 3: Přehled statistik Intervenčního centra Pardubice

Rok činnosti IC	Počet případů DN		Celkem
	V souvislosti s vykázaním	Bez souvislosti s vykázaním	
2007	65	19	84
2008	39	64	103
2009	44	131	175
2010	73	151	224
2011	92	110	202
2012	105	126	231
2013	84	125	209
2014	80	137	217
2015	68	131	199
Celkem	650	994	1 644

Zdroj: *Statistiky* [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/intervencni-centrum/pribehy-a-statistiky/attachment/ic-statistika/>

Jak jsem se již zmínila, SKP centrum zřizuje i azylový dům pro matky s dětmi, který pomáhá bezdětným ženám i ženám s dětmi překlenout složité životní období, kdy ztratily domov, jsou bez finančních prostředků, bez pomoci partnera, rodiny a přátel, i zde může najít

ochranu obětí domácího násilí, která nemá kam jít. Azylový dům se nachází v Pardubicích, na ulici Na Spravedlnosti a má kapacitu 50 lůžek ve 24 pokojích. Cílovou skupinou jsou tedy plnoleté osoby bez přístřeší. Služba je poskytována nepřetržitě a zahrnuje ubytování, sociální poradenství, vytváření podmínek pro samostatný život, pomoc při uplatňování práv, pomoc při výchově dětí a obstarání různých záležitostí. Tato sociální služba je poskytována na základě písemné žádosti, která je zakončena podepsáním smlouvy. Každá klientka má svůj individuální plán, který obsahuje cíle, kterých chce dosáhnout. Ukončení služby může uživatelka ukončit sama nebo ji ukončí poskytovatel, a to jen v důvodech: hrubého porušování řádu, neplacení za služby, neohlášené nepřítomnosti uživatelky po dobu 7 dní, zhoršení zdravotního stavu, který vyžaduje pobyt ve zdravotnickém zařízení. (SKP: Popis realizace služby, 2016)

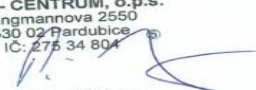
Obr. č. 4: Ceník služeb Azylového domu pro ženy a matky s dětmi Pardubice

SKP-CENTRUM, o.p.s.
Městský azylový dům pro ženy a matky s dětmi
 Ceník služeb platný od 1. 9. 2016

POBYTOVÉ SLUŽBY		
Bezdětná žena	100 Kč/den	
Matka s dítětem (dětmi)	80 Kč/den	
1. a 2. dítě do 18 let	40 Kč/den	
3. a další dítě do 18 let	20 Kč/den	
Mimořádný pobyt dítěte do 18 let	40 Kč/den	
Kauce	1 000 Kč	
Nestandardní ukončení poskytování služby – vyklizení pokoje	1 000 Kč	
DĚTSKÉ CENTRUM (DOPOLEDNE)		
Dítě	50 Kč/měsíc	
OSTATNÍ SLUŽBY		
Telefonické služby	dle tarifu karty Vodafone	
Prací prostředky	10 Kč	
NOCLEHÁRNA PRO ŽENY		
Nocleh - 1 noc	30 Kč	
Prací prostředky	10 Kč	

V Pardubicích dne 22. 8. 2016

Schválil:

SKP - CENTRUM, o.p.s.
 Jungmannova 2550
 530 02 Pardubice
 IČ: 275 34 804

 Mgr. Jiří Pitaš
 ředitel

Zdroj: *Ceník služeb* [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/mestsky-azylovy-dum-pro-zeny-a-matky-s-detmi-2/cenik-sluzeb/>

4.8. Zaměření činností pracovníka v pomáhajících organizacích

Pracovník v pomáhajících organizacích je jedinec, který vykonává hlavně poradenskou činnost, kdy se snaží svojí činností klientovi pomoc. Pod pojmem poradenství si můžeme podle Conwayové představit, že je to určitá pomoc lidem, aby si pomohli sami, pomoc jim tedy tak, aby se vypořádali se svou situací a vytvořili si „zdravý“ způsob života. (Conwayová, 2007)

Oběť domácího násilí hledá svou pomoc hlavně u Policie ČR a poté u pracovníků krizových center. Pracovník krizového centra by měl být hlavně pro klienta chápajícím a pomáhajícím partnerem. Nejdůležitější součástí pomoci je podpora naděje a životních sil. Důležitým úkolem pracovníka je spolu s klientem pojmenovat a definovat problém, a následně vytvořit záchrannou síť podle individuálních potřeb klienta. Můžeme tedy říct, že pomáhající pracovník plní roli prostředníka mezi jedincem v krizi a specializovanou pomocí. (Cimrmanová, 2013)

Z hlediska dělení pomoci v krizi máme pomoc neformální a formální. Neformální pomoc je pomoc ze strany rodiny, přátel nebo svépomoc a formální druh pomoci je pomoc institucionalizovaná, kam spadá již zmíněná krizová centra. Hlavním nástrojem pomoci je empatický rozhovor, jeho kvalita napomáhá klienta nasměrovat a zorientovat se ve složité situaci a systému poskytovaných služeb. Každý pomáhající pracovník musí dodržovat etické zásady, ke kterým patří respekt k základním lidským právům, k důstojnosti, zachovat mlčenlivost a klienta neodsuzovat. Krizový intervent by měl:

- Rozpoznat závažný stav
- Neztrácet vlastní „těžiště“
- Vyslechnout klienta
- Empaticky reagovat na problém
- Klienta nesmí do ničeho nutit, musí podpořit jeho aktivitu a respektovat jeho rozhodnutí.
- Poradit a odpovídat na dané otázky
- Pracovat s nadějí a motivací
- Doporučit další specializovaná zařízení. (Cimrmanová, 2013 a Vodáčková, 2007)

Jak uvádějí obě autorky, důležité je, aby pomáhající pracovník (krizový intervent) nezabíhal do podrobností, neodkrýval selhání jedince a nastavil hranice tak, aby v klientovi nevznikl dojem, že vztah přerůstá v přátelství. Důležitou součástí pomoci je ukončit vždy setkání tak, aby klient odcházel méně znepokojen, než přišel. Cílem pomoci je zmobilizovat síly jedince, aby převzal zodpovědnost za vlastní život a vyvinul vlastní aktivitu, tomuto cíli musí samozřejmě předcházet stabilizace duševního stavu klienta.

Pomáhající pracovník by měl také znát práva, která klient má. Mezi ně patří:

- Právo na informace a pomoc
- Právo na aktivní účast při vyšetřování
- Právo na ochranu

Cimrmanová (2013, s. 54-55) představuje zásady komunikace:

- Jednat laskavě a vlídně
- Poučít o mlčenlivosti
- Tišit fyziologické potřeby (dát napít, teplo)
- Ocenit („Je dobře, že jste nás vyhledala.“)
- Hovořit pomalu a srozumitelně
- Aktivně naslouchat
- Poskytnout prostor pro ventilaci emocí
- Užívat více „kde“, „kdy“ a „jak“
- Strukturovat rozhovor
- Podpořit pozitivní nápady
- Snižovat pocity nejistoty a viny
- Předat jasné informace
- Eliminovat úzkost
- Formulovat zakázku („Co byste potřebovala, aby se během naší pomoci změnilo?“)

Cimrmanová (2013, s. 59-60) uvádí rovněž konkrétní vhodné formulace otázek při rozhovoru: „*Můžete mi přiblížit, co se stalo? Už se Vám někdy něco podobného stalo? Je něco, co se vám již daří zvládnout? „Myslím, že to zvládáte velice dobře. Jako nevhodné formulace otázek se jeví například otázky typu: To mě se stalo.... a vidíte, žiju. Já si myslím, že jste to měla udělat jinak. Ptala jsem se vás na nějaké pozitivum, už dost toho žalu.*

Dále bychom se měli během rozhovoru vyvarovat například zahlcováním slovy nebo nápady, spěchu nebo popohánění, neměli bychom odcházet z místnosti a telefonovat bez vysvětlení, zvědavosti, nároků na okamžité vyřešení situace a vulgárního slovníku. Dalšími problémy, kterým by se měl pomáhající pracovník vyvarovat, jsou například i přehnané očekávání, pocity marné snahy, únava a rezignace pracovníka, plané naděje, zlehčování, podsouvání vlastních řešení, tematizace osobního příběhu pomáhajícího a tendence soudit.

Nejdůležitější je mít na paměti, že klient u nás hledá pochopení a podporu, musíme s ním jednat citlivě, s respektem a úctou.

4.9. Možnosti využití léčebné pedagogiky

U obětí domácího násilí můžeme hovořit o tzv. léčebné pedagogice, tento pojem se v České republice moc nepoužívá a chápe se odlišně než v zahraničí. V České republice se používá spíše termín terapie, případně se můžeme setkat s termínem „terapeutická pedagogika“. V USA se můžeme s léčebnou pedagogikou setkat pod názvem Curative Education.

Léčebná (terapeutická) pedagogika je obor, který se zabývá výchovou, vzděláváním, diagnostikou a terapií jedinců, jejichž životní situace je ztížena tak, že nejsou schopni vést dočasně nebo trvale přiměřený způsob života. Subjektem léčebné pedagogiky je jedinec, který sám sebe takto vnímá, nebo ho tak vnímá jeho okolí. Úkolem léčebné pedagogiky je podporovat člověka při jeho přebírání odpovědnosti za svůj život. (Hornáková, 2007)

V České republice je léčebná pedagogika vnímána spíše jako součást speciální pedagogiky, jako samostatný obor ji nalezneme v USA, na Slovensku a jiných evropských zemích. Na Slovensku je tento samostatný obor již od roku 2002. Podle Hornákové je mezi léčebnou pedagogikou a speciální pedagogikou rozdíl. Speciální pedagogika vychází z daného postižení a odvozuje z něho speciální postupy při vzdělávání, výchově a integraci postižených a zaměřuje se na optimalizaci vývoje a prevenci druhotných poruch, kdežto léčebná neboli terapeutická pedagogika akceptuje výchovu a vzdělávání s cílem dosáhnout maximální možné sebekompetence jednotlivce, při tom k němu využívá medicínský model. Vychází tak z diagnózy, prognózy a realizuje terapeutický postup podle povahy problému. (Hornáková, 2007)

Úkolem terapeutického pedagoga je podporovat člověka a respektovat klienta jako seberegulující bytost.

Jak nám tedy název této pedagogiky říká, jedná se o tzv. terapii. U násilných osob hovoříme o tzv. resocializaci, kde se setkáváme s terapiemi, které si kladou za cíl především eliminovat příčiny násilí a přimět pachatele k tomu, aby změnil své postoje, myšlení a chování. Naopak u ohrožených osob se jedná o terapii, které si kladou za cíl eliminovat nebo alespoň zmírnit následky násilí a naučit oběť přijmout tuto negativní zkušenost, vyrovnat se s ní a naučit se opět znovu žít bez násilí. Ač jsou následky domácího násilí různé, největší rozsah následků nalezneme u obětí v její psychice, proto se mnoho terapií zaměřují právě na tuto stránku člověka. Psychoterapie se používají nejčastěji při pomoci obětem domácího násilí, radíme sem například individuální terapii, skupinové terapii, arteterapii, muzikoterapii, párové terapii,

rodinné terapie apod. V této kapitole, jsem si kladla za cíl naleznout jiné druhy terapií, než jsou právě zmíněné psychoterapie, které vede psycholog. Bohužel při mém dlouhém pátrání jsem zjistila, že u nás veškeré pomáhající organizace žádné jiné terapie kromě zmíněných psychoterapií nenabízejí, našla jsem jich jen pár, což považuji za veliký nedostatek.

Veškeré terapie, které jsem našla, se zaměřují hlavně na ženy jako oběti násilí a jejich děti. Mezi takové terapie patří například skupiny na podporu rodičovské odpovědnosti, terapie zaměřené na ochranu dítěte, terapeutický program matka a dítě pro oběti domácího násilí a videotrénink interakcí.

Skupiny na podporu rodičovské odpovědnosti probíhají zpravidla 1x za 14 dní, odděleně pro osoby ohrožené domácím násilím a pro původce domácího násilí. Toto násilí snižuje rodičovské kompetence obou rodičů a deformuje vztah dítě-rodič. Součástí této terapie je edukace o zdravém rodičovství a potřebách dítěte. Rodiče se tedy učí porozumět svému dítěti, tedy i tomu, co mu škodí, tím je i domácí násilí. Cílem těchto terapií je podpořit rodičovské role. Tato terapie probíhá celkem 12x s maximálním počtem 10–12 účastníků. Tuto terapii nabízí například Centrum Locika, která má své sídlo v Praze a pomáhá obětem domácího násilí, hlavně dětem. (Centrum Locika, 2016)

Terapie zaměřené na ochranu dítěte jsou zaměřeny pouze na děti, které se staly buď obětí domácího násilí, nebo jeho svědky. Tato terapie učí a zároveň připravuje dítě na kontakt s institucemi, které ho během řešení domácího násilí obklopují a hovoří s ním. Tuto terapii opět nabízí centrum Locika.

Další Terapeutický program matka a dítě určený obětem domácího násilí realizovalo v roce 2011, 2013 a 2015 občanské sdružení Magdalenium. Je určen matkám, které se staly oběťmi domácího násilí, a jejich dítě se stalo přímým svědkem tohoto násilí. Cílem tohoto terapeutického programu je snížit výskyt delikventní činnosti a přenosu patologie domácího násilí na dítě. Podle statistik se v roce 2015 této terapii účastnilo 17 žen a 29 dětí. (Terapeutický program matka a dítě, 2016)

Terapii vztahu matky a dítěte nalezneme například i u organizace Acorus, která považuje za důležité pracovat na vztahu mezi rodičem a dítětem. Matka v důsledku stresu není schopna vřelé citové odezvy k dítěti a nevšímá si ho, nebo naopak se na něj nadměrně fixuje. Tato terapie má několik částí: scénotest, arteterapie matky s dítětem, videotrénink interakcí a filiální terapii. Scénotest využívá scénu a identifikační figurky k pochopení prožívání dítěte a jeho zprostředkování matce. Při arteterapii matky s dítětem dochází ke společným pozitivním prožitkům, spolupráci a vzájemnému porozumění. Matka se tak učí rozumět svému dítěti a poznává ho. Videotrénink interakcí je zaměřen na komunikaci, učí matku rozpoznávat potřeby

dítěte a adekvátně na ně reagovat. Filiální terapie je speciální 10týdenní trénink pro rodiče, kde se učí posilovat si vztah s dítětem pomocí her. (Bednářová, 2009)

Oběti domácího násilí mají možnosti navštívit i jiné podpůrné programy, jako je například jóga, sebeobrana, finanční gramotnost (pro oběti ekonomického násilí), relaxace, masáže, nácvik uvolňování apod. Bohužel tyto programy nejsou zaměřené přímo terapeuticky na specifický problém a často si je musí účastník hradit sám.

4.10. Bezpečnostní plán

Bezpečnostní plán slouží obětem domácího násilí k tomu, aby se lépe zorientovaly a reagovaly na násilí. Měl by mít následující podobu (Conwayová, 2007)

- Rozhodnout se odejít a bezpečně opustit obydlí
- Mít připravené důležité doklady a další osobní věci
- Požádat sousedy o pomoc v případě nouze
- Domluvit si například s dětmi nebo sousedy signál, který bude sloužit k případnému volání Policie
- Rozmyslet si a vědět, kam odejít
- Chránit sebe a své děti, než dojde k dostání se do bezpečí.

Oproti tomu čeští autoři Střílková a Fryšták (2009) chápou bezpečnostní plán jako základní jednotku při řešení problému. Do bezpečnostního plánu řadí:

- Nenechat se uzavřít v části, kde není žádný východ a kde se nacházejí zbraně
- Zapamatovat si důležitá telefonní čísla
- Svěřit se kamarádům nebo známým, kam v případě nouze bude moct odejít
- Zapamatovat si východy v domě a naplánovat si únikovou cestu
- Být rozhodnutý, kam se obrátit, až se dostaneme z domu (zapamatovat si nejlépe nejbližší adresu nepřetržitého provozu stanice Policie ČR)
- Zapamatovat si, jak se ke stanici dostane
- Domluvit si například s dětmi nebo sousedy signál, který bude sloužit k případnému volání Policie
- Zabalit si tašku s penězi, dokumenty a dalšími důležitými osobními věcmi
- Mít na paměti, kde se nachází v bytě místnost, kde se může případně zamknout a volat o pomoc například z okna (toto je důležité u osob důchodového věku nebo se sníženou pohyblivostí)

I Policie ČR na svých webových stránkách radí, jak si nejlépe sestavit bezpečnostní plán a co by v něm nemělo chybět. Podle nich by zde nemělo chybět:

- Shromáždění důležitých telefonních čísel.
- Informování sousedů nebo rodiny, kteří budou oběti ochotni pomoc při nějakém signálu
- Zapamatovat si únikové výchovy a nenechat se zavřít v místnosti, kde nejsou žádné východy
- Domluvení se s rodinou nebo sousedy, kteří budou ochotni poskytnout úkryt v nouzi
- Vytvoření bezpečnostního zavazadla, to by mělo obsahovat: doklady (občanský průkaz, rodný list, kartička pojištěnce), důležité dokumenty (k účtům, bytu, pracovní smlouvy nebo rozhodnutí soudu), léky, oblečení, hračky, peníze, jízdenky, kreditní karty, klíče od bytu. (Policie ČR, 2016)

Když to tedy shrneme, bezpečnostní plán je seznamem věcí, na které by neměla oběť zapomenout při odchodu od agresora a tím jí napomáhá k úspěšnému opuštění místa násilí. S vytvořením bezpečnostního plánu může obětem pomoci krizové a intervenční centrum, zdravotnické zařízení, manželská a rodinná poradny, azylové zařízení, poradna pro oběti trestných činů a poradna občanské, Policie ČR a orgán sociálně-právní ochrany dětí. Bezpečnostní plán osobně považuji za velice vhodnou metodu, jelikož odchod od agresora bývá v některých případech náhlý, a oběť v akutní stresové situaci nedokáže adekvátně reagovat a mohla by na některé důležité věci při odchodu zapomenout, ke kterým by se už nemusela později dostat, takto se tomuto vyvaruje. Rizikem je, že bezpečnostní plány jsou často sepsány na papíru, který si musí oběť dobře schovat, aby se tento plán nedostal do rukou agresora.

5 INSTITUT VYKÁZÁNÍ

Vykázání agresora ze společného obydlí nalezneme ukotvené v zákoně č. 273/2008 o Policii ČR, přesně § 44-47. Jedná se o jednu z forem ochrany oběti před domácím násilím.

Vykázání u nás nabylo účinnosti 1. 1. 2007 a představovalo tak veliký průlom v oblasti ochrany ohrožených osob. Oprávnění k vykázání agresora má Policie ČR, která také vymezí prostor, v kterém se vykázaný nesmí pohybovat. Hlavním účelem vykázání je ochrana osoby ohrožené domácím násilím, zamezení dalšímu násilí a poskytnutí časového prostoru ohrožené osobě, aby si mohla uspořádat vlastní záležitosti. Agresor se vykazuje zpravidla na 10 dní, ale v rámci předběžného opatření může být tato doba prodloužena na měsíc, maximálně na půl roku. Vykázání není vynutitelné, ohrožená osoba s ním nemusí souhlasit. Při vykázání se nepíše agresorovi záznam v trestním rejstříku. Vykázání je opatření preventivního charakteru. (Střílková a Fryšták, 2009)

Oběť domácího násilí během doby, kdy je agresor vykázaný má určité možnosti, jak svou situaci řešit. Může buď podat návrh na vydání předběžného opatření, podat návrh na rozvod manželství, řešit společné obydlí například přestěhováním, podat trestní oznámení, anebo vyhledat pomoc u intervenčního centra.

5.1. Identifikace domácího násilí po příjezdu policie

V případě domácího násilí zakročuje Policie ČR zpravidla na základě oznámení ohroženou osobou nebo svědky na linku 158/156 nebo osobně na služebně.

Policisté se na místo dostavují hlavně s cílem uklidnit nebo izolovat agresora. Po příjezdu policisté vstoupí do společného obydlí a zamezí případnému dalšímu útoku. Při splnění zákonných podmínek mohou policisté využít svého práva při užití donucovacích prostředků nebo zbraně. Po uklidnění prvotní situace, policisté oddělí agresora od ohrožené osoby tak, aby se tyto dvě osoby nemohly vidět ani slyšet. S násilnou osobou jedná zpravidla zkušenější, starší a fyzicky zdatnější policista. Pokud násilí již neprobíhá, může policistům napomoci k identifikaci násilí reakce aktérů, psychické rozpoložení oběti, zarudlé oči od pláče, poškození obydlí, výpovědi dětí, sousedů nebo různá fyzická zranění. Potřebuje-li oběť lékařské ošetření, zajistí se okamžitá první pomoc a přivolá se lékař. Policisté musí prvotně také zjistit, zda se v obydlí vyskytují i nezletilé osoby. Po provedení těchto prvotních kroků zjistí policista totožnost všech zúčastněných osob a požádá je o vysvětlení, tím zjišťuje znaky domácího násilí a riziko dalších útoků. Důležité je také zjistit, zda je agresor pod vlivem nějaké návykové látky, alkoholu nebo zda drží střelnou zbraň nebo má tendenci používat při útoku jinou zbraň.

K vyhodnocení situace může policistovi pomoci také prohlídka prostor, kde k incidentu došlo a zajistí výpovědi svědků. (Metodická příručka, 2010)

Naplní-li se zákonné podmínky, policista podle metodické příručky vykáže násilnou osobu ze společného obydlí, a pokud je to nutné, může i využít svých práv a agresora omezit na jeho svobodě a umístit ho například na záchytnou stanici.

5.2. Komunikace s agresorem, obětí a dětmi

Komunikace s obětí

Při komunikaci s obětí je nutné znát, co oběť po činu cítí a prožívá. Oběť prožívá hlavně nedůvěru, nejistotu a strach z agresora. Oběť může být natolik rozrušená, že si nemusí vzpomenout na některé detaily. Policista by měl respektovat emoce oběti a rozhodně by je neměl zlehčovat, či je nějakým způsobem zesměšňovat. Oběť většinou prožívá do 36 hodin po incidentu akutní stresovou situaci. Policista při komunikaci s obětí musí dodržet určitou empatii, musí se alespoň snažit vcítit se do situace oběti, aby mohl zvolit určitý způsob jednání, oběti se musí aktivně naslouchat, věnovat ji potřebnou pozornost a poskytnou zpětnou vazbu. Dále je v této komunikaci důležité, aby policista s obětí komunikoval citlivě a trpělivě. Musí navázat prvotní kontakt, například se představit. Policista by měl také oběti vysvětlit, jaká je jeho úloha při řešení, přesvědčit oběť, že ji chápe a nabídnout jí pomoc. Je důležité, aby oběť získala k policistovi důvěru a pocit, že jejím tvrzení věří. (Metodická příručka, 2010)

Ohrožená osoba by měla být informována i o násilníkovi, zda se stále nachází v bytě nebo byl policisty odvezen. Otázky, které policisté kladou oběti za účelem zjistit co nejvíce informací, se musí klást opatrně, aby nedošlo k traumatizaci oběti, je nutné, aby policista otázky pokládal stručně, jasně a přesvědčoval se, že mu oběť porozuměla. Rozhovor můžeme vést až po uklidnění oběti. Pokud bude oběť chtít mluvit sama, musí ji policista nechat, neměl by ji přerušovat nebo přerušovat. Policista vede rozhovor hlavně v případě, kdy oběť sama mluvit nechce. Při komunikaci může policista použít jako pomůcku formulář, který se nazývá „Otázky SARA DN“ (příloha č. 1), které se vyplní a založí do spisu jako pomocný materiál. Tyto otázky také mohou policistům pomoci rozeznat znaky domácího násilí. Policista by měl oběti předat kontakty na instituce a poučit ji o dalším možném postupu, neměla by se však objevovat direktivnost ze strany policie. Oběti by nemělo být přikazováno, co má dělat, policista by měl na ohroženou osobu působit tak, aby sama pochopila nutnost řešení její situace. (Střílková a Fryšták, 2009)

Komunikace a agresorem

Úkolem policie je hlavně zastavit násilí a zajistit bezpečí ohrožených osob. Agresor může při příjezdu být ještě více agresivní, jelikož ztrácí kontrolu nad obětí. Při komunikaci s agresorem platí hlavně zásada naslouchání. Policisté musejí agresora nejdříve vyslechnout a poté klást otázky. Agresor může při komunikaci s policisty vystupovat arogantně nebo provokativně. Policista se nesmí nechat vtáhnout do sporu a vyslovovat morální soudy. Při komunikaci s agresorem by policista neměl situaci vyhrocovat a měl by se vyvarovat různým poznámkám. Agresor se může pokoušet policisty zastrašit různými hrozbami, policisté se nesmí nechat zastrašit. Metodická příručka nám také uvádí, že policisté by si před agresorem neměli zakrývat služební číslo nebo odmítat poskytnout své jméno, jelikož to posiluje sebevědomí agresora. (Metodická příručka, 2010)

Po příjezdu policie se nejčastěji agresor snaží situaci maskovat a omlouvá se tím, že za to vlastně on nemohl, ale může za to žárlivost nebo nepořádnost oběti, snaží se tím policisty zmást a nalézt u nich porozumění a pochopení pro své chování. Je nutné, aby policista nepodléhal manipulaci ze strany agresora, ale hovořil o násilí jako o nepřipustnosti za všech okolností. (Střílková a Fryšták, 2009)

Pokud policista na základě získaných informací, které shromáždil na místě činu, posoudí, zda agresor vykazuje známky domácího násilí a bylo by tak vhodné násilnou osobu vykázat ze společného obydlí, dojde ke spáchání trestného činu, a tak postupuje pracovník Policie ČR podle příslušných kroků trestního zákoníku.

Komunikace s dítětem

Pokud se v obydlí, kde k domácímu násilí došlo, vyskytují i nezletilé osoby je nutné hovořit i s nimi. Policista by měl dítěti poskytnout informace s ohledem na jeho věk, například vysvětlit mu, co se teď bude dít s jeho matkou a otcem. Dítě by nikdy nemělo být přímým svědkem užití donucovacích prostředků. S dětmi by měl komunikovat policista, který má s dětmi zkušenosti, nejlépe policistka. Výslech dítěte mohou provádět pouze specialisté služby kriminální policie, ostatní policisté můžou s dítětem vést pouze klasický rozhovor. V prvním kroku by se měl policista zeptat dítěte na jeho jméno a také se představit. Policista by měl po celou dobu rozhovoru dítě oslovovat jeho jménem. Rozhovor musí být veden tak, že přihlíží k tomu, co dítě prožilo a prožívá. Policista by měl v komunikaci s dítětem podporovat vše pozitivní, neboť tyto skutečnosti dítěti utkví více v paměti. Otázky, které se kladou dítěti, musí být srozumitelné, pokud dítě otázku nepochopí, musí policista otázku položit jinak. Policista

by měl být k dítěti přátelský, mluvit klidně, nepřehlížet ho, a pokud se cítí dítě unavené, musí se rozhovor ukončit a dítě zabavit jinou činností. (Metodická příručka, 2010)

5.3. Postup policie při vykázání

Problematiku domácího násilí v rámci práce policie ČR nalezneme ukotvenou v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Domácímu násilí se tento zákon věnuje v Hlavě sedmé a to konkrétně § 44 - § 47. Podle zákona je policista oprávněn vykázat násilnou osobu z bytu nebo domu společného obydlí na základě zjištěných skutečností, policista musí brát ohled hlavně na předcházející útoky s tím, že se násilná osoba může dopustit dalších nebezpečných útoků proti životu nebo zdraví. Policista je oprávněn násilnou osobu vykázat i v její nepřítomnosti a určí i rozsah prostoru v okolí společného obydlí, kam má agresor zakázán vstup.

Jak jsem se již zmínila, vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, tuto dobu nelze zkrátit. Podle občanského soudního řádu č. 99/1963 Sb. podáním návrhu na vydání předběžného opatření soudu se v průběhu vykázání může doba vykázání prodloužit ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu.

Vykázání agresora můžeme chápat jako donucovací úkon Policie ČR. Podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb. O Policii ČR, musí policista vykázání vykázané osobě i osobě ohrožené sdělit ústně a vyhotoví potvrzení o vykázání, který musejí účastníci podepsat. V potvrzení nalezneme i již zmíněné vymezení prostoru, na které se vykázání vztahuje. Jako ve všech případech musí policie účastníky seznámit a poučit je s jejich právy a povinnostmi, tyto práva a povinnosti jsou také součástí potvrzení o vykázání. Dále v tomto potvrzení nalezneme totožnost ohrožení a vykázané osoby a adresu útvaru policie. Tato adresa je pro účastníky důležitá hlavně proto, že na uvedené adrese si mohou vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání. Účastníci jednání mohou odmítnout tuto kopii převzít. V tomto případě je policista povinen skutečnost uvést v úředním záznamu.

Pokud není vykázaná osoba přítomna, poučení o jejich právech a povinnostech je policista povinen mu sdělit při prvním kontaktu s ním. Vykázaná osoba může proti vykázání na místě klást námitky, policista je povinen uvést tyto námitky v potvrzení o vykázání. Námitky může vykázaná osoba podat i písemně do tří dnů příslušnému Krajskému ředitelství Policie. Pokud Krajské ředitelství uzná, že podmínky pro vykázání nebyly splněny, vykázání se ukončí a vyrozumí se obě strany.

Jak jsem se již zmínila vykázaná osoba má své povinnosti. Mezi ně patří:

- Opustit neprodleně prostor vymezený policistou
- Zdržet se vstupu do prostoru.
- Nesmí navazovat kontakt s ohroženou osobou
- Vykázaná osoba je povinna vydat policistovi všechny klíče od společného obydlí.

Když sdělí policista vykázané osobě její povinnosti, následuje sdělení jejich práv. Mezi ně patří:

- Vzít si věci ze společného obydlí, které slouží k osobní potřebě, dále to jsou osobní cennosti a osobní doklady.
- V průběhu vykázaní má agresor právo vzít si ze společného obydlí věci nezbytné pro jeho podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může být uplatněno pouze jedenkrát, a to za přítomnosti Policie.
- Ověřovat si provedení vykázaní zejména na čísle tísňového volání 158.
- Vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru Policie.

Policista dále poučí ohroženou osobu o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření a možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb pomoci v oblasti pomoci obětem násilí.

Po provedení vykázaní je policista povinen do 24 hodin zaslat kopii úředního záznamu o vykázaní příslušnému intervenčnímu centru, soudu, a pokud se ve společném obydlí vyskytuje nezletilá osoba, zašle tuto kopii i příslušnému Orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Tři dny od provedení vykázaní je policista povinen provést kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje své povinnosti. (Zákon č. 273/2008 Sb.)

Obr. č 5: Přehled počtu vykázání ze společného obydlí v ČR v roce 2016

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ POLICIÍ ČR DLE KRAJŮ V ROCE 2016

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí ve spolupráci s APIC ČR - 20. 12. 2016												2016	celkem v letech										Celkem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2007-15	
Jihočeský	3	5	4	4	6	5	6	5	8	2	2		50	50	37	35	84	72	64	63	56	54	515	
Jihomoravský	15	15	9	9	12	8	8	8	3	6	9		102	82	72	82	87	118	150	128	118	124	961	
Karlovarský	5	8	8	3	7	11	8	6	3	11	5		75	32	46	49	79	137	111	97	114	93	798	
Královéhradecký	8	3	3	9	1	1	3	8	4	7	7		54	34	22	16	44	45	52	41	35	32	321	
Liberecký	10	5	6	7	9	4	4	6	10	7	5		73	30	38	68	62	82	104	113	100	79	674	
Moravskoslezský	17	8	8	9	18	12	3	10	12	9	10		116	213	110	111	108	135	97	107	124	112	1117	
Olomoucký	7	8	12	7	8	5	9	10	7	5	8		86	44	35	43	61	112	100	94	87	109	685	
Pardubický	10	6	9	10	4	4	6	11	7	4	5		76	61	39	44	73	92	104	83	80	69	645	
Plzeňský	4	2	4	0	4	2	1	1	2	1			21	16	22	14	27	23	30	39	42	31	244	
Hlavní město Praha	15	13	21	14	19	11	12	18	21	21	26		191	59	34	48	104	123	138	155	213	192	1066	
Středočeský	11	10	5	5	12	8	5	8	7	14	7		92	79	67	59	64	121	108	111	119	104	830	
Ústecký	14	17	16	20	12	17	16	15	13	7	15		162	81	87	134	133	202	204	156	137	163	1297	
Vysočina	6	5	1	2	1	3	4	7	8	4	8		49	32	26	39	51	42	43	73	74	77	457	
Zlínský	7	4	6	7	6	3	9	3	3	4	2		54	49	46	36	81	126	102	101	83	67	691	
CELKEM VYKÁZÁNÍ	132	109	112	106	119	94	94	116	108	102	109	0	1201	362	679	778	1058	1430	1406	1361	1382	1306	10261	
z toho opakovaní	10	20	16	13	17	11	17	14	15	11	15													
tj. v %	8%	18%	14%	15%	14%	12%	18%	12%	14%	11%	14%													

Od 1. 1. 2007 do 30. 11. 2016 celkem: 11 462

Zdroj: *Počet vykázání* [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>

6 MEZINÁRODNÍ POHLED NA DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí je celosvětový problém, který se vyskytuje ve všech společnostech a všech náboženstvích. Problematika domácího násilí se velice rychle rozšířila do všech států. Každý stát na tuto problematiku nahlíží trochu jinak a řeší ji podle svých možností. Rozdílný pohled na tuto problematiku v rámci států je dáno hlavně kulturními odlišnostmi a možnostmi, které daný stát má. V některých státech chybí kvalifikovaní pracovníci, kteří by problematiku domácího násilí řešili. Některé státy se dokonce potýkají s finančními problémy, tím pádem chybí finanční zajištění systému pomoci obětem domácího násilí. Nejvíce znatelné změny ve vnímání násilí, jak jsem se již zmínila, jsou dány kulturními odlišnostmi. To, co je v jedné společnosti považováno za „normální“ a běžnou věc, je v jiné společnosti zase vnímané jako akt násilí, například v muslimských zemích má muž právo vůči své ženě použít násilí, aby si tak vynutil poslušnost ženy.

S rozvojem a vývojem společnosti postupně docházelo i k celosvětovému tlaku, který státy nutí k chápání domácího násilí stejně. Nejvíce se na tomto celosvětovém společném boji proti domácímu násilí podílejí různé mezinárodní organizace, důležitá je i zde mezinárodní spolupráce mezi organizacemi, které reprezentují určitý stát. Problematika domácího násilí je řešena hlavně formou mezinárodních smluv a úmluv. Největší problém těchto smluv je ten, že se nedá vynutit jejich plnění a při nedodržování těchto smluv se ostatní státy mohou k tomu pouze vyjádřit, nedodržení smluv nelze nijak sankcionovat. Prvním takovým mezinárodním bojem proti násilí byla Úmluva o odstranění diskriminace žen, která vznikla v roce 1979. V roce 1993 valné shromáždění OSN přijalo i Deklaraci o odstranění násilí proti ženám. Od té doby vzniklo ještě mnoho mezinárodních dokumentů jako například „Evropská úmluva o kompenzaci obětí násilných trestných činů“, (Turoňová a Vojtová, 2010)

6.1. Domácí násilí v rámci Evropské unie

Problematika domácího násilí je řešena i v rámci Evropské unie jako mnoho dalších problémů. Hlavním cílem je zaručit všem jedincům na světě stejná a rovná práva. Před vznikem Evropské unie (1993) byla ustanovena tzv. Rada Evropy (1949), která byla založena hlavně na ochranu lidských práv a demokracie. Tato rada v roce 1950 vytvořila Úmluvu o ochraně lidských práv a svobod. Bylo důležité také vyřešit otázku, jak se bude dohlížet na dodržování této úmluvy. Proto byl založen Evropský soud pro lidská práva, který sídlí ve Štrasburgu a zabývá se případným porušením úmluvy. (Potočný a Ondřej, 2006)

Evropská unie se snaží o prohloubení mezinárodní úmluvy a její aplikace do praxe v rámci unie, tím se snaží o efektivní řešení problematiky domácího násilí. V listopadu 2009 bylo v rámci boji proti domácímu násilí vydáno Legislativní usnesení Evropského parlamentu o odstranění násilí na ženách. (Turoňová a Vojtová, 2010)

V roce 2011 byla uvedena k podpisu Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, v platnost vstoupila od 1. 8. 2014, podepsalo ji 40 členských států, mezi nimi je i Česká republika, která ji podepsala v květnu 2016. Tato úmluva je prvním mezinárodním právním instrumentem zabývajícím se specificky domácím násilím a genderově podmíněným násilím. Úmluva dále obsahuje rovněž preventivní opatření, opatření na podporu obětí násilí a ustanovení o udělení azylu nebo doplňkové ochrany. (Úmluva Rady Evropy, 2016)

Dalším systémem pomoci obětem domácího násilí v rámci evropské unie je tzv. Evropská síť pro práci s traumatem, národním kontaktním místem v rámci Evropské sítě je občanské sdružení ACORUS. Tato síť sdružuje nevládní organizace členských států Evropské unie s cílem zlepšit péči o ženy v Evropě, které trpí v důsledku násilí. Cílem této sítě je zvyšovat péči o traumatizované ženy, podporovat ženy ve vyhledání pomoci a podporovat práci mimovládních organizací v boji proti domácím násilím. (Evropská síť, 2016)

25. listopad je mezinárodním dnem proti násilí na ženách, v rámci tohoto dne Evropská komise upozornila na to, že nedávný výzkum ukázal, že až třetina žen v Evropě zažila nějakou formu domácího násilí. Tomu chce EU čelit příští rok tak, že investuje finance do projektů, které napomůžou domácímu násilí předcházet, prvním projektem, který unie odstartovala je kampaň „Řekni Ne! Stop násilí na ženách“, souvislosti s tím Evropská komise vyčlenila 6 milionů eur na projekty, které pomohou s prevencí. Evropská unie chce, aby byl rok 2017 v boji proti domácímu násilí průlomový. Na konci roku by měly oběti domácího násilí mít pocit velké podpory. Evropští komisaři také upozornili na velké nebezpečí, které hrozí ženám přechajícím z oblastí postižených válkou, své útočiště hledají v uprchlických táborech, kde se velmi často stávají oběťmi násilí, vydírání a zneužívání. Evropská komise také vyzvala EU, aby ratifikovala Istanbulskou úmluvu, která je mezinárodní dohodou o boji proti násilí na ženách a domácímu násilí, Česká republika tuto úmluvu schválila v květnu 2016 a to jako jedna z posledních zemí EU. Ratifikovaná by měla být až v roce 2018. (Zachová, 2016)

Evropská komise zveřejnila na konci roku 2016 výsledky, které vycházejí z průzkumu veřejného mínění Eurobarometr, které nám ukazují, že téměř čtvrtina obyvatel EU si myslí, že domácí násilí je běžné. Pohled Evropanů se liší podle regionů, z výsledku vyplývá, že východoevropské země, jako je například Rumunsko, ve zkoumaném vzorku 30 000 obyvatel

je k násilí nejvíce shovívavé, naproti tomu severské státy jsou k násilí nejkritičtější. I přesto, že nalezneme v některých otázkách průzkumu kladné odpovědi na násilí, je většina Evropanů (96%) proti domácímu násilí a považuje ho za nepřijatelné. Zajímavé výsledky nám ukazuje i otázka, která byla zaměřena na objekt násilí, většina z nás by očekávala, že veřejnost domácí násilí spojuje pouze s ženami, ale výsledky ukazují, že skoro třetina Evropanů si myslí, že v jejich zemi je domácí násilí na mužích běžné. (Euro Zprávy, 2016)

6.2. Domácí násilí na Slovensku

I přesto, že Slovenská a Česká republika vycházela z naprosto stejných pozic při vytváření právní ochrany před domácím násilím, zůstávala Česká republika během 8 let hodně daleko pozadu za Slovenskem. Zatímco Slovenská republika již měla dříve vytvořený systém právních ustanovení chránící oběti násilí, naše republika teprve až v prosinci 2003 šla cestou novely trestního zákona k trestnosti domácího násilí. Základním poznatkem, který určoval podobu právní úpravy na ochranu společnosti před násilím na Slovensku, byl poznatek, že domácí násilí není pouze partnerským konfliktem, jelikož často naplňuje řadu trestních činů. Slovensko si začalo velice brzy uvědomovat, že důsledky násilí nese v převážné většině oběť, která je často nucena opustit svoje obydlí bez majetku nebo financí a nemá žádné řádné dovolání se u státu o ochranu, přitom agresor zůstává spokojený dál v obydlí. K uvědomění si vážnosti domácího násilí vedlo Slovensko i to, že domácí násilí v některých případech končí velmi tragicky. (Voňková a Huňková, 2003)

Největší podíl na prosazení legislativních změn na Slovensku mají zejména neziskové organizace, v čele stála hlavně organizace s názvem „Aliancia žien Slovenska“, kterou tvoří odborníci s bohatými zkušenostmi v práci s oběťmi domácího násilí. Právě tato aliance po konzultaci s jinými zahraničními organizacemi přišla v roce 2001 s iniciativou novel zákonů, které se týkají domácího násilí, hlavními cíli bylo zákonnými úpravami dosáhnout maximálního efektu, zastavit násilí v momentě největší intenzity a všechny navrhované změny shrnout do jednoho celku. Dne 31. 10. byl tento návrh odeslán na Ministerstvo spravedlnosti SR k legislativním úpravám. Navrhované změny byly přijaty a spojeny v jeden vládní návrh, došlo tedy ke změnám v trestním zákoně a řádu, občanském zákoníku a občanském soudním řádu. Základním průlomem v právní úpravě ochrany před domácím násilím na Slovensku byla novela trestního zákona č. 140/1965 Sb. provedená zákonem č. 183/1999, kterým byla rozšířena skutková podstata trestného činu týrání svěřené osoby a týrání osoby blízké., konečnou podobu efektivní ochrany obětí dostalo toto ustanovení až s novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 421/2002 Z.z. Tato právní úprava vyčlenila do trestního zákona nový pohled na

činy spáchané v rámci domácího násilí, inspirovala se v mezinárodních smlouvách o lidských právech. Pachatelé domácího násilí dále porušují na Slovensku povinnosti, které jim ukládá zákon o rodině, zneužívají tak důvěru rodinných příslušníků i jejich intimní informace. Domácí násilí je tedy na Slovensku podle trestního zákona klasifikováno jako trestný čin. Souhlas oběti se zahájením trestního stíhání osoby blízké se na Slovensku v případě trestného činu nevyžaduje. Na trestný čin týrání osoby blízké se vztahuje oznamovací povinnost. (Voňková a Huňková, 2003)

V současné době trestní zákon na Slovensku nalezneme pod číslem 300/2005 Z.z. Týrání osoby blízké nalezneme v tomto zákoně v Hlavě III. Trestné činy proti rodině a mládeži, § 208 Týrání blízké osoby a svěřené osoby. Trestní sazba za tento trestný čin na Slovensku je 3–8 let, pokud svým jednáním pachatel způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt jiné osoby bude potrestán na 15–25 roků odnětím svobody nebo doživotí. Podle trestního zákona Slovenské republiky může soud agresorovi uložit i ochranné léčení, pokud je zde předpoklad, že osoba bude v násilném chování pokračovat. (UZZ,2015)

Tak jako u nás v České republice i na Slovensku funguje tzv. institut dočasného zákazu vstupu do bytu nebo domu osobě podezřelé z násilí proti blízké osobě. V případě, že dům nebo byt je ve společném jmění manželů nebo společném nájmu, lze agresorovi omezit užívací právo k domu nebo bytu, nebo z jeho užívání úplně vyloučit. V případě rozvodu, kdy je důvodem domácí násilí, a soud rozhodne o přenechání společného obydlí oběti, tím ji určí výlučným vlastníkem nebo nájemníkem, agresora tím zbaví práva na byt, nemusí oběť v tomto případě zabezpečit násilnému partnerovi náhradní byt. (Voňková a Huňková, 2003)

6.3. Domácí násilí v zahraničí

Jednotná definice domácího násilí, z níž by vycházely právní úpravy na ochranu před domácím násilím v jednotlivých zemích, neexistuje. Dosud nebyla ani stanovena jednotná právní terminologie týkající se této problematiky, proto se v mezinárodních dokumentech setkáváme často s různými termíny, jako je například násilí vůči ženám, zneužívání žen, bití nebo násilí uvnitř rodinného kruhu. Některé země šly cestou zvláštního zákona na ochranu před násilím, v jiných zemích se prosadila cesta jiná. J. Radford dělí sáty podle odlišnosti jejich přístupů k násilí na ženách takto:

- a. Skupina států, která problematiku násilí nemá ve svém právním řádu zakotvenou. (Albánie, Bulharsko, Malta, Polsko, Rumunsko, Řecko apod.)

- b. Skupina států se speciální legislativou (Kypr a Irsko)
- c. Skupina států, kombinující právní i mimoprávní přístupy k řešení domácího násilí (Norsko, Švédsko, Německo, Rakousko)
(Voňková a Huňková, 2003)

Do 10. 12. 2003 některé státy neměly problematiku násilí zakomponovány do právních norem, sem patřila například Česká republika a Albánie.

Podrobnější informace o situaci ve vybraných zemích můžeme čerpat od Voňkové a Huňkové (2003):

Ve Velké Británii má policie při řešení domácího násilí přiznány stejné pravomoci jako v případě jiných deliktů. Mezi jejich povinnosti patří reagovat co nejrychleji, zajistit bezpečnost ženy a dětí, zatknout muže, je-li k tomu důvod, zajistit lékařské ošetření, odkázat ženu na bezpečný azyl, informovat oběť o propuštění agresora z vazby a uchovat veškeré dokumenty. Případy domácího násilí ve Velké Británii vyšetřují specializovaní policisté. Pachatel může být i preventivně zadržen, aby se zabránilo dalšímu násilí. Stejně tak může být vykázán ze společného obydlí, při porušení zákazu se dopouští trestného činu a může mu být uložen trest odnětí svobody až na pět let.

V Holandsku je na každé policejní stanici jeden specialista na domácí násilí, pokud si oběť vyžádá policistku, je jí vyhověno. V této zemi jsou policisté oprávněni vstupovat do bytu pouze tehdy, když tomu dá souhlas osoba volající o pomoc.

V Severním Irsku je tzv. královská policie, případy domácího násilí řeší důstojníci pro domácí násilí. Policisté mají právo násilného jedince zatknout a zahájit s ním trestní řízení.

V Jihoafrické republice má oběť podle zákona o domácím násilí právo žádat policii o asistenci při ochraně nebo o doprovod na různé ošetření nebo do azylového domu. Může také požádat policii, aby agresorovi nesdělovali její adresu. Předběžná opatření zde vydávají nižší soudy na žádost poškozené, pachatel má právo se vždy vyjádřit. Tato opatření se týkají zákazu v navazování kontaktu nebo vstupu do obydlí, při nedodržení těchto opatření se dopouští agresor trestného činu.

V Rakousku na základě občanského soudu oddělení pro věci rodinné a žádost oběti může nařídit pachateli opuštění bytu a jeho okolí, zákaz vstupu do obydlí a zákaz nenavazování kontaktu s obětí. Tato opatření platí tři měsíce, tato doba může být prodloužena, pokud je ke konci této lhůty předložena žádost o rozvod nebo o vystěhování agresora.

V Severním Irsku se může oběť u soudu domáhat vydání bezpečnostního opatření, výjimečného opatření, předběžného výjimečného opatření a ochranného opatření. Mezi

bezpečnostní opatření patří zákaz používání násilí nebo výhružek a zákaz sledování nebo přiblížení se k domu, tento zákaz může být vydán až na dobu pěti let. Výjimečné opatření je vykázaní násilníka z domu. Předběžné výjimečné opatření je opatření, které vydává soud a přikazuje agresorovi okamžitě opustit obydlí. Ochranné opatření má podobné účinky jako bezpečnostní opatření.

V Německu může soud na návrh oběti na omezenou dobu agresorovi uložit, aby nevstupoval do bytu, nevyhledával jiná místa, v kterých se pohybuje oběť a nesnažil se ji kontaktovat. Dále může oběť domácího násilí požadovat, aby jí byl byt dočasně přenechán k jejímu výlučnému užívání. V trestním procesu může oběť vystupovat jako tzv. vedlejší žalobkyně, má tudíž svá procesní práva, které může uplatnit nezávisle na státním zastupitelství.

7 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Jak již víme, je rozhodně lepší předcházet jakýmkoliv problémům, než je poté složitě řešit, když už je pozdě. Otázkou však zůstává, jak přecházet domácímu násilí. Pro prevenci je důležité, abychom uměli jasně a srozumitelně popsat daný problém, seznámit s ním veřejnost a zvýšit jejich citlivost vůči problému. Hlavním cílem a výsledkem prevence by mělo být dosažení informovanosti veřejnosti o dané problematice, ochrana oběti a konfrontovat pachatele s odmítavou reakcí společnosti. V problematice domácího násilí je potřeba, abychom dokázali problematiku identifikovat se všemi podobami, formami a projevy. Tyto poznatky jsou důležité hlavně proto, abychom mohli volit účinné kroky pro předcházení. Podle Špatenkové a Ševčíka (2011) je nutné, aby pracovníci, kteří s danou problematikou přicházejí do styku, byli schopni včas reagovat na sebemenší náznaky vzniku domácího násilí, a tak předcházet jeho rozvinutí. Stejně tak by i veřejnost měla na domácí násilí reagovat negativně a jeho projevy netolerovat.

Prevenci rozdělujeme do tří skupin prevence, a to primární prevence, sekundární prevence a terciální prevence.

Primární prevence: Této prevenci se také někdy říká prevence prvotní. Primární prevence by měla nastoupit ve chvíli, kdy k domácímu násilí ještě nedochází, snažíme se tak tedy snížit výskyt nových případů násilí. Tato prevence by se měla vyskytovat již od dětství a to ve formě výchovy k odpovědnosti, toleranci i budování sebedůvěry. Nejvhodnější a neúčinnější metodou v primární prevenci, jak zabránit domácímu násilí, je také pečlivý a rozvážný výběr vhodného životního partnera. (Ševčík a Špatenková, 2011) Mezi primární prevenci také řadíme různé osvětové a informační kampaně i programy, které si kladou za cíl co nejvíce informovat veřejnost o dané problematice, jelikož v dnešní době nemá naše společnost dostatečné informace o tom, jak se v případě domácího násilí zachovat. Podle mého názoru zde nejvíce hraje roli výchova v původní rodině, na každé dítě velice působí prostředí, ve kterém vyrůstá a přebírá vzorce chování svých rodičů.

V rámci primární prevence stanovila Rada vlády ČR výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách. Posláním tohoto výboru je navrhopvat a předkládat Radě návrhy na opatření, které vedou k prevenci domácího násilí, v rámci prevence spolupracovat s orgány veřejné správy, sledovat statistické údaje o výskytu domácího násilí, předkládat podklady a návrhy právních předpisů v oblasti prevence násilí a podporovat vzdělávání odborných pracovníků. Od roku 2015 tento výbor na základě usnesení vlády ČR plní i monitorovací funkci

v Akčním plánu prevence domácího násilí. Tuto funkci bude vykonávat až do roku 2018. (Vláda České republiky, 2017)

Dalším významným projektem v primární prevenci byl preventivní program realizovaný Bílým kruhem bezpečí. Tento program probíhal v letech 2001–2006. Impuls tomuto programu daly empirické poznatky z poraden, a především vysoký počet klientů s domácím násilím. Cílem projektu bylo změnit postoj státu k řešení případů domácího násilí ve prospěch ohrožené osoby a změnit tak legislativu ČR. Stanovené cíle byly naplněny, a to ve vysoké kvalitě. Tento projekt byl roku 2007 oceněn národní cenou ECPA. (Domácí násilí, 2017)

Sekundární prevence: Tomuto druhu prevence se někdy také říká druhotná prevence a je zaměřena na včasnou identifikaci domácího násilí a následné opatření, které má za cíl zabránit tomu, aby nedošlo ke zhoršení situace. V tomto druhu prevence se nesnažíme jen o zamezení eskalace, ale i negativním dopadům. Jde tedy o včasnou identifikaci rodiny, která je vyhodnocena jako riziková. Mezi znaky, které nám mohou již napovídat, že se jedná o rizikovou rodinu, jsou v ní komunikační problémy, prostředí, ve kterém rodina žije a přítomnost většího počtu stresorů. (Ševčík a Špatenková, 2011) Sekundární prevence může mít podobu krizové intervence, poradenství nebo terapie.

Terciální prevence: Cílem terciální prevence je co nejvíce snížit dopady domácího násilí a ohrožené osoby opět vrátit do života tak, aby prožily další zbytek svého života v maximální kvalitě. Do této prevence řadíme sociální rehabilitaci, reedukaci, resocializaci a sociální opatření, jako je například zajištění ubytování nebo sociálních dávek. V této části prevence by se pracovníci v pomáhajících profesích měli snažit o podporu obětí a jejich resocializaci. (Ševčík a Špatenková, 2011)

7.1. V rodině

Prevence domácího násilí v rodině by měla být zařazena hlavně do primární prevence. Tato prevence může mít podobu letáčků nebo tiskovin, které jsou doručovány do rodin nebo různých besed. Preventivní působení je zakotveno hlavně v působení rodičů na děti při jejich výchově. Výchovné působení by mělo být zaměřeno hlavně na vzájemnou úctu, ohleduplnosti a respektu k ostatním. Toto působení je uplatňováno buď cílevědomě, nebo nevědomě. Cílevědomé působení znamená, že vychovávaný jedinec si je vědom své výchovy a přímo se jí účastní oproti tomu nevědomé působení, je realizováno prostřednictvím předkládaných vzorců chování. (Ševčík a Špatenková, 2011) Jak již víme, na dítě velice působí rodinné prostředí, ve kterém vyrůstá a přebírá vzorce chování svých rodičů. Dítě, které vyrůstá v neustálém napětí a

v domácnosti, kde se objevuje domácí násilí nebo neúcta mezi rodiči, přebírá tento vzorec chování a ve svém partnerském vztahu se může chovat stejně. Tento způsob prevence považují za nejdůležitější a nejzákladnější formu prevence, jelikož původní rodina nám vychovává další generace a jen kvalitní výchova z nich vytvoří slušné občany a sníží počet domácího násilí.

7.2. Ve škole

Prevence, která se realizuje na školách všech stupňů, je základním preventivním nástrojem, jak působit na dospívající jedince. Prevence na školách je realizovaná hlavně pomocí výchovy k rodičovství a manželství, sexuální výchovy a občanské nauky. Podle Špatenkové (2011) jsou do výchovných programů zařazovány hlavně předměty, které si kladou za cíl učit žáky vnímat společné soužití mezi partnery jako tradiční model rozdělení rolí. Do preventivních školských programů je hodně začleňována výchova, která vede žáky k multikultuře a toleranci. V současné době je tato tolerance směřována hlavně na seniory a různé menšiny.

Preventivní programy ve školách nejsou realizovány pouze pomocí různých předmětů, ale důležitou roli zde hrají i různá centra primární prevence, které si může škola objednat, a odborně vyškolení lektori za žáky přijedou a sestaví preventivní program přímo podle potřeb žáků, školy i společnosti. Zajímavými preventivními programy mohou být i tzv. programové dny.

7.3. Média

Na preventivní působení můžou mít podíl i média. I přesto, že mají média na společnost spíše negativní vliv, v problematice domácího násilí mohou hrát pozitivní roli. V dnešní době vzniká mnoho dokumentů, které se zaměřují na sociální problémy, jako jsou drogy, alkohol, bezdomovectví apod. Takovým významným dokumentem je například dokument s názvem Katka, který se zaměřoval na drogy. Natočila ho Helena Třeštíková. Stejně jako tyto dokumenty, vzniklo mnoho dokumentů, které se zaměřovaly na domácí násilí. Nejzajímavějším takovým dokumentem o domácím násilí je dokument, který se nazývá „To všechno z lásky“ a v roce 2005 ho veřejně vysílala Česká televize. Nejnovějšími dokumentárními filmy jsou dokumenty z roku 2016 „Proč si ubližujeme?“ a „Z lásky nenávisť“, který bude Česká televize veřejně vysílat na jaře roku 2017. V těchto dokumentech často vystupují přímo oběti domácího násilí, které vyprávějí svůj příběh. A nemusí jít pouze o dokumenty, ale máme i spousty filmů, ve kterých se problematika domácího násilí objevuje. Podle mého názoru mají tyto filmy a dokumenty taky svůj preventivní účinek, některé oběti se mohou v příbězích jiných žen

identifikovat s tím svým a může být pro ně i inspirací k vyhledání pomoci. V rámci diplomové práce jsem se i já podívala na několik dokumentů, které často vysílá Česká televize, příběhy žen, které zde vyprávěly svůj příběh, byly šokující, jeden z příběhů měl bohužel tragický konec, i to může být posunem obětí k rozhodnutí ukončení násilí.

7.4. Možnosti využití tvořivé resocializace

V problematice domácího násilí bychom mohli v budoucnu využít i tzv. tvořivou resocializaci. Možnosti využití této resocializace shledávám hlavně v systému pomoci pachatelům domácího násilí, kam spadají terapeutické programy a programy na zvládnání vzteku. Tyto terapeutické programy spočívají hlavně v tom, aby pachatel změnil své postoje, myšlení a chování. Abychom mohli začít hovořit o tvořivé resocializaci a jejího využití, je nutné si nejdříve tento pojem přiblížit.

Tvořivá resocializace

Koncept tvořivé resocializace vznikl v Polsku a jeho tvůrcem se stal polský uznávaný profesor Marek Konopczynski. Jako první přišel s tvrzením, že doposud používané formy resocializace jsou již nedostačující a neefektivní. Tvořivá resocializace se tak zařadila do kategorie moderních metod. Tato resocializace pracuje s pomocí sociotechnických a napomáhajících metod. Tyto metody nám napomáhají k tomu, abychom změnili individuální a sociální parametry identity sociálně narušeného jedince. (Muhlpachr, 2011)

Tvořivá resocializace v takovém jedinci hledá to dobré a má mu pomoci rozvíjet a objevovat jeho potenciál. Hlavními cíli jsou omezení vlivu sociálního prostředí, vštěpení tvůrčích kognitivních procesů a změna sociálního vnímání jedince. Nejvýznamnějšími aktivitami se jeví takové aktivity, které pomocí vzdělávání a působení na jedince povedou k vytvoření nové identity. Podle Konopczynského (2008) se musíme zaměřit hlavně na tvůrčí procesy, které nám napomohou pracovat s jedincem tak, aby se sám naučil řešit problémové situace a hledal takový způsob řešení, který je společensky přijatelný. Velice důležité je, aby toto řešení resocializovaný jedinec přijal i sám za svůj. Metody, které používá tvořivá resocializace, jsou metoda resocializačního divadla, resocializace pomocí sportu, muzikoterapie, dramaterapie, resocializace prostřednictvím umění, psychodrama a sociodrama.

Tvořivá resocializace je dlouhodobý proces a není alternativou klasické resocializace, ale pouze ji doplňuje o nové dimenze.

Terapeutické programy zaměřené na pachatele domácího násilí

Jednu z důležitých rolí při práci s pachatelem domácího násilí hrají tzv. terapeutické programy, kterým je v zahraničí věnována již několik let velká pozornost. Zeměmi, kde se již několik let uplatňuje tento systém pomoci zaměřený na pachatele, jsou například USA, Velká Británie, Holandsko, Švýcarsko, Německo, Finsko a Skotsko. Jsou to tedy specifické programy, které jsou určeny pro násilné a agresivní jedince. Do takových kurzů vstupuje jedinec dobrovolně nebo z nařízení soudu. Hlavním cílem těchto programů je dovést pachatele k tomu, aby změnil své postoje, myšlení a chování v souvislosti s násilím a na základě toho se naučili řešit problémy přijatelným způsobem a kontrolovat své jednání. Je velice důležité, aby násilný jedinec získal náhled, přijal odpovědnost za své chování a byl konfrontován s vlastním jednáním. Aby mohl agresor přijmout odpovědnost za své jednání je velice důležité, aby došlo k rozpadu obranných mechanismů, jimiž se zbavuje vlastní zodpovědnosti. Mezi takové obranné mechanismy patří například popření nebo házení viny na oběť. Většina programů je založena na myšlence, že násilné chování je naučené a lze ho přeučit, proto se základem stal kognitivně-behaviorální přístup. Tohoto přístupu se drží například psychoedukační programy, které se objevují hlavně ve Velké Británii. Programy zaměřené na pachatele využívají hlavně vzdělávací lekce, skupinové terapie, poradenství a sociální rehabilitace, která usiluje o změnu v chování prostřednictvím budování nových dovedností. Při skupinové terapii se agresori učí spolupráci, asertivitě i empatii. Terapie, které pomáhají pachatelům domácího násilí, se zaměřují hlavně na oblasti převzetí odpovědnosti, zvládnání vzteku a tréninku. Aby byla terapie účinná, musí ji vést odborně vyškolený pracovník a musí zohledňovat osobnost pachatele a jeho potřeby. Každý jedinec je jiný a potřebuje tak individuální přístup. To, co bude úspěšné u jednoho jedince, nemusí být efektivní u jedince jiného. (Voňková a Spoustová, 2008)

Podle Toufarové (2008) jsou hlavními technikami: systémové psychoterapie, logoterapie a behaviorální terapie. Pachatelé domácího násilí při společných setkání zažívají důsledky svého jednání. Klienti těchto terapií si zkoušejí jiné způsoby jednání a komunikace, které aplikují do reálného života. Násilná osoba si trénuje snižovat eskalaci hněvu a zvládat tak svůj hněv.

Hlavním úsilím těchto terapií je nejen, aby společnost pachateli ukázala, že jeho chování je špatné a nežádoucí, ale nabídla mu i alternativu. Pachatele můžeme potrestat represivně, ale u jedinců s kriminální historií nemá například vazba žádný efekt a v jeho chování nedochází ke změně.

Jak jsem se již zmínila, tyto terapeutické programy vycházejí ze zahraničí, kde také začaly vznikat, ale nalezneme je i u nás. Terapie zaměřené na pachatele jsou u nás zatím na

začátcích, ale organizace zabývající se problematikou domácího násilí se snaží o jejich uchycení a rozšíření. Prvním terapeutickým programem u nás byl v letech 2004-2006 Program partnerských agresorů Institutu forenzní psychologie pro Ministerstvo zdravotnictví v ČR, které tyto programy finančně dotovalo. (Ševčík a Špatenková, 2011) Největším problémem těchto programů u nás je mezera v české legislativě, kde chybí zavedení tohoto systému pomoci pachatelům. Oproti tomu, ale Ministerstvo vnitra podporuje neziskové organizace v těchto programech a snaží se je finančně dotovat. (Voňková a Spoustová, 2008) I přesto, že je dokázáno, že tyto terapeutické programy mají pozitivní vliv na pachatele a jsou přínosné, jsou u nás opomíjeny, a ne moc využívány. Podle Špatenkové (2011) je to dáno hlavně tím, že u nás neustále převládá tabu vůči psychologickým a psychiatrickým službám, odmítavý postoj k nim zaujímají hlavně muži. Při vytváření terapeutických programů se můžeme inspirovat u zahraničních programů, ale je nutné uvědomit si, že zahraniční programy reflektují zahraniční situace a jejich využití v českém prostředí nemusí být jednoduché. Pomoc jedincům, které mají násilné sklony a nezvládají svou agresi, nabízí u nás hlavně SOS centrum Diakonie ČCE v Praze, Centrum sociálních služeb v Praze apod. S násilnými osobami tradičně pracovaly a pracují hlavně poradny pro rodinu, jelikož oběti nechtějí často situaci řešit rozpadem vztahu a snaží se o zachování rodiny.

Příklady terapeutických programů zaměřené na pachatele domácího násilí v zahraničí

Velká Británie: V této zemi existuje celkem třicet programů, které se zaměřují na změnu chování agresora. Tyto programy spadají pod probační služby, ale metodické postupy poskytuje Národní síť provozovatelů. Používané techniky jsou zaměřené na snížení vzteku, odvykací léčbu a párové terapie. Nejvýznamnější roli zde hrají techniky, které využívají psychoedukačních přístupů, vycházející z teorie učení. Programy trvají v rozmezí mezi dvaceti – sto dvaceti hodin v průběhu několika týdnů a dohlíží na ně probační úředník.

Skotsko: Nejznámějším terapeutickým programem ve Skotsku je tzv. program „Change“. Jedná se o reedukační program pro agresory napojený na trestní justici. Klade si za cíl reedukaci násilných osob a vzdělávání odborné i laické veřejnosti v problematice domácího násilí. Hlavní důraz je kladen na to, aby pachatelé získali náhled. Programy probíhají ve větší části formou skupinové terapie. Vyhodnocení provádí Institut pro studium násilí při Stirling University. Výsledky ukazují, že tento program je velice úspěšný, až 40 % klientů se během roku po absolvování programu nedopustilo násilí.

USA: Od roku 1983 v USA probíhají již dva terapeutické programy. Nejzajímavějším programem v USA je program „Emerge“, který kombinuje vzdělávání a poradenství. Cílem je změnit postoje mužů vůči ženám.

Kanada: V Kanadě probíhá program s názvem New Directions, který se zaměřuje na zpochybnění dosavadního chování agresorů a snaží se o změnu jejich jednání a myšlení, které vedou k násilí. Mezi používané techniky řadí management hněvu, komunikaci, změnu postojů, budování sebevědomí apod.

Holandsko: V Holandsku nalezneme program pro násilné osoby, který je pod policií ve spolupráci s poliklinikou De Waag. Program je financován z nadace Dr. Hoevena. Postup programu je následující: nadace kontaktuje oběť pomocí policie, jsou provedeny tři rozhovory s agresorem za přítomnosti psychoterapeuta, po kterých následuje trénink chování, které vede k zastavení procesu násilí. Uvádí se, že program není vhodný pro agresory, kteří páchají domácí násilí na veřejnosti.

Německo: Již v roce 1984 vznikl v Německu projekt s názvem „Muži proti mužskému násilí“, který založil vysokoškolský profesor, který byl sám pachatelem domácího násilí. Poradenství je bezplatné a klade se zde důraz na dobrovolnost. Klientelu tohoto programu tvoří pachatelé fyzického násilí, sexuálního násilí a mladiství pachatelé. Zajímavé je, že nejmladšímu pachateli v tomto programu bylo pouhých 8 let, na svou matku zaútočil nožem. K úspěšnému zvládnutí násilného chování potřebují tito muži v průměru jeden a půl až dva roky odborného vedení a pomoci. Tento program je hlavně poradenským místem pro násilné muže, kam docházejí muži dobrovolně a pracují s nimi zde opět pouze muži. Program se stal tak úspěšný, že vzniklo celkem 20 poradenských center nejen v Německu, ale například i v Rakousku či ve Švýcarsku.

Duluth model

Jeden z nejznámějších přístupů k násilnému agresorovi je tzv. Duluth model, který byl vyvinut v USA. K násilnému pachateli tento model využívá kognitivně-behaviorální postupy kombinované s genderovou analýzou. Duluth program chápe násilí jako chování naučené nikoliv jako důsledek návykových látek či patologie. Program se snaží pomoci násilným mužům naučit se alternativně přemýšlet o ženách, vztazích a chovat se nenásilně. Tyto programy jsou realizované formou dvouhodinových skupinových setkání každý týden a trvají alespoň půl roku. Podle Čírtkové (2002) prošel tímto programem každý devatenáctý násilnický muž. Většina terapeutických programů začleňuje do svých sezení, nejen nácvik řešení konfliktů vhodným způsobem, ale i tematiku moci, kontrolování a role muže a ženy.

Programy zaměřené na zvládání vzteku

Tyto programy, jak nám již napovídá jejich název, se zaměřují na zvládání vzteku. Programy vycházejí hlavně z kognitivně behaviorální terapie. Cílem takových programů je, aby se naučil agresor rozpoznávat určité znaky, které předpovídají nebo ukazují, že bude následovat vztek. Takoví ukazovatelé vzteku mohou být u každého jedince různí, u některých dochází k zpacení dlaní, u některých zase zvýšení tepu nebo zrudnutí v obličeji apod. Jedinec se tedy naučí rozpoznávat tyto signály a řešit situaci jiným způsobem než agresí. Nejvhodnější technika pro zvládání vzteku je podle Toufarové tzv. technika „Time-out“. Tato technika spočívá v tom, že u agresora dojde k rozpoznání signálů, které jsou spojené se vztekem a na základě toho na nějakou dobu opustí místo, kde ke konfliktu došlo, aby se uklidnil. Tyto programy jsou často vloženy do klasických terapeutických programů, jsou jejich součástí. Techniky na zvládání vzteku nejsou vhodné jako samostatný program, jelikož domácí násilí nemá pouze příčinu v nezvládnutí vzteku agresora, ale má spousty dalších příčin, které se často mohou i propojovat. (Toufarová, 2008)

Tabulka č. 1: Organizace poskytující programy pro osoby s násilným chováním v ČR

SOS centrum Diakonie Praha	www.soscentrum.cz/stop-nasili-ve-vztazich tel: 222 514 040, 777 734 173
Informační a poradenské centrum VIOLA Centra sociálních služeb Praha	www.csspraha.cz/poradna-viola tel: 222 580 697, 773 666 784
Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy České Budějovice	www.rodinaporadnacb.cz tel: 387 438 703
Adra Hradec Králové	www.adrahradeckralove.cz tel: 495 262 214, 606 824 104
Rodinná poradna Centra sociálních služeb Ostrava	www.css-ostrava.cz/poradna tel: 599 455 120, 605 292 252
KERIT Havířov – Poradna pro zvládání násilí	www.slezskadiakonie.cz tel: 734 862 309
Centrum nové naděje Frýdek-Místek	www.cnnfm.cz tel: 558 439 823, 773 173 604
Centrum J.J. Pestalozziho Chrudim	http://pestalozzi.cz/ tel: 469 623 899

Zdroj: *Programy pro násilné osoby* [online]. [cit. 2017-01-03]. Dostupné z:

<http://www.muziprotinasili.cz/poradna/jak-zvladat-agresi/>

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

II. Výzkumná část

Výzkumná část diplomové práce přináší výsledky výzkumného šetření, jehož účastnice byly oběti domácího násilí. Ve svém výzkumu jsem zjišťovala hlavně formy domácího násilí, průběh i jak tato negativní zkušenost ovlivnila a změnila život ženám po zkušenosti s domácím násilím.

Výzkumná část diplomové práce je rozdělena do následujících částí:

- Metodologie výzkumu
- Cíl výzkumu a výzkumné otázky
- Výzkumný vzorek
- Sběr dat
- Analýza získaných dat
- Kazuistiky
- Odpovědi na výzkumné otázky
- Navrhovaná opatření
- Závěr

8. METODOLOGIE VÝZKUMU

Pro diplomovou práci jsem si vybrala kvalitativní výzkumné šetření. Tuto metodu výzkumu jsem zvolila z toho důvodu, že se nejvíce hodí k dané problematice. Kvalitativní šetření mi v tomto případě umožňuje hlouběji proniknout do problému, seznámit se blíže s účastnicemi výzkumu, zachytit jejich emoce a pochopit tak lépe jejich situaci. Kvalitativní výzkum mi také může napomoci odhalit i některé důležité momenty v životě těchto žen, které nám mohou nastínit i různá propojení nebo znaky, které si sama respondentka neuvědomuje.

Podle Švaříčka a Šed'ové (2007) můžeme kvalitativní zkoumání chápat jako proces, který si klade za cíl získat celkový obraz o zkoumaném problému nebo jevu. Kvalitativní šetření je specifické hlavně vztahem, který je mezi výzkumníkem a výzkumnou osobou a také tím, že výzkumná osoba popisuje daný problém ze svého pohledu. Oproti tomu Hendl (2005) definuje kvalitativní výzkum jako proces hledání porozumění daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník své zkoumání provádí v přirozených podmínkách a vytváří komplexní holistický obraz daného problému.

Tak jako každý výzkum má i kvalitativní šetření své základní metody, které mají určité vlastnosti a výhody. Ty nám ukazuje následující tabulka.

Tabulka č. 2: Vlastnosti základních metod kvalitativního přístupu

Metoda	Vlastnost	Výhoda
Pozorování	delší období kontaktu	pochopení subkultury
Texty a dokumenty	rozbor významu, organizace a použití	teoretické porozumění
interview	relativně nestrukturované	porozumění zkušenosti
Audio-a videozáznamy	Přesná transkripce přirozených interakcí	porozumění průběhu interakcí

Zdroj: Hendl (2005, s. 46)

I přesto, že kvalitativní výzkumné šetření je nejčastěji volenou metodou v problematice domácího násilí, má stejně jako zmíněné metody svá pozitiva a negativa.

Tabulka č. 3: Výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu

Výhody kvalitativního výzkumu	Nevýhody kvalitativního výzkumu
<ul style="list-style-type: none"> • Získává podrobný popis a vhled při zkoumání jedince, skupiny, události a fenoménu. • Zkoumá fenomén v přirozeném prostředí • Umožňuje studovat procesy • Umožňuje navrhovat teorie • Dobře reaguje na místní situace a podmínky • Hledání příčinné souvislosti • Pomáhá při počáteční exploraci fenoménů. 	<ul style="list-style-type: none"> • Získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí • Obtížné provádění kvalitativní predikce • Obtížné testování hypotéz a teorií • Analýza dat i jejich sběr jsou časově náročné • Výsledky jsou snadněji ovlivnitelné výzkumníkem.

Zdroj: Hendl (2005, s. 48)

Své šetření jsem uskutečnila formou biografického designu, jako nástroj jsem zvolila polostrukturovaný hloubkový rozhovor. Biografický design je vhodný pro zachycení komplexnosti určitého jevu. „*Biografie se snaží zkoumat právě pohled a přístup jedince k takto komplexním jevům, protože každý jedinec si vytváří určité interpretace událostí. Cílem biografie je tedy zachytit pohled účastníka výzkumu a odkrýt význam a smysl „za věcmi“ a „v příběhu“.* Biografický design tyto interpretace doslova vyvolává skrze životní příběh jedince z jeho vzpomínek uchovaných v paměti. „ (Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 126)

V Biografickém designu se nesoustředujeme na jednotlivá témata, jako je tomu u jiných designů nebo výzkumů, ale zkoumáme vývoj jednotlivých oblastí, například intelektuální nebo osobní rozvoj. Úkolem výzkumníka je v příběhu odkrývat různé střípky a následně je skládat do souvislého vyprávění. Důležité je, aby výzkumník uměl naslouchat, jelikož v Biografickém designu musíme účastníkovi naslouchat a až posléze hledáme otázky, na které nám případně účastník neodpověděl. Snažíme se porozumět subjektivnímu pohledu účastníka a na jeho základě zrekonstruovat „jeho svět“, můžeme tedy říci, že je to jakási rekonstrukce minulého či budoucího života jedince. Biografický design můžeme dělit do tří typů: realistická biografie, neopozitivistická biografie a narativní biografie. **Realistická biografie** je založena na kódovacích technikách zakotvené teorie a jejím cílem je vznik nových teorií z empirických dat. **Neopozitivistická biografie** je proces zkoumání, na jehož počátku stojí teorie, kterou během výzkumu ověřujeme pomocí získaných dat. **Narativní biografie** je typ konstrukce životního příběhu, který je výsledkem společné činnosti výzkumníka a účastníka, tento typ biografie je v mém výzkumu využit. Jako přístup k účastnicím výzkumu jsem zvolila přístup spolupráce, který se v biografickém designu používá nejčastěji a je založen na aktivní kooperaci účastníka a výzkumníka, životní příběh je tedy vytvořen na základě vzájemné interakce. (Švaříček a Šed'ová, 2007)

Jako nástroj výzkumu jsem zvolila hloubkový rozhovor, který je nejčastěji volenou metodou v kvalitativním výzkumu. Podle Švaříčka a Šed'ové (2007) můžeme pro tento rozhovor použít také označení in-depth interview. Hloubkový rozhovor nám umožňuje zachytit výpovědi účastníků v jejich přirozené podobě. Jako typ jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor, a to z důvodu, že jsem si již dopředu připravila seznam témat a otázek, na které jsem se chtěla zaměřit. Na rozhovor jsem se dopředu připravila hlavně teoretickými znalostmi zkoumaného problému a vytvořila jsem si základní témata a otázky, které vycházejí z hlavní výzkumné otázky a výzkumných podotázek. Témata byla rozdělena do dvanácti oblastí života ženy: dětství, seznámení s agresorem, chování před a po svatbě, děti, první útok, stupňování útoků, vyhledání pomoci, odchod od agresora, reakce rodiny, pocity, současnost, zpětná

charakteristika vztahu s agresorem. V mém rozhovoru se objevují hlavně otázky otevřené, a to hlavně proto, aby účastnice měly možnost plynule vyprávět svůj životní příběh, případně vysvětlovat určité momenty. Celý souhrn otázek uvádím v příloze č. 8.

9. CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem výzkumné části diplomové práce je na základě realizovaného kvalitativního šetření hlouběji proniknout do dané problematiky, zachytit životní příběh žen, které mají s domácím násilím osobní zkušenost a zjistit, jak se jejich život po této zkušenosti změnil.

Hlavní výzkumná otázka:

Jak se změnil život ženy, po zkušenosti s domácím násilím?

Tato výzkumná otázka byla následně rozdělena do tzv. podotázek:

- Jak charakterizuje žena zpětně vztah s násilníkem?
- Jaký vztah měla žena v dětství se svými rodiči?
- Co bylo hlavním důvodem k odchodu od agresorem?
- Jak probíhala adaptace na život bez násilí?

10. VÝZKUMNÝ VZOREK

Účastnice výzkumu jsem vyhledala na internetovém portálu, kde se nachází diskuzní skupina, která se domácímu násilí věnuje. Na toto diskuzní fórum jsem zadala svou výzvu, v které jsem popsala, koho hledám a jaký je můj důvod výzvy, do tří dnů jsem měla šest odpovědí. Kromě jedné účastnice se jednalo hlavně o ženy, které již s násilníkem nežijí, a tak bylo pro ně snadnější o tomto problému komunikovat a rozhovor realizovat.

Účastnice výzkumu jsou ve věku 26-45 let, žijící ve velkém městě. Mojí hlavní podmínkou bylo najít ženy, které se setkaly s domácím násilím ze strany svého manžela nebo partnera v době své dospělosti nikoliv ženy, které se s domácím násilím setkaly v období dětství ze strany svého otce, otčíma, bratra nebo dědečka.

Účastnice jsem neznala, bylo proto důležité získat si jejich důvěru, proto jsem se s nimi setkala celkově dvakrát ještě předtím, než začal samotný rozhovor. Při těchto setkání šlo spíše o nezávazné povídání, kdy jsem se účastnicím představovala a seznamovala je se záměrem

diplomové práce. Při těchto nezávazných setkáních jsme ještě nerozebíraly danou problematiku.

Výběr místa, kde se rozhovor uskuteční, jsem nechávala na nich, mým cílem bylo, aby si sama účastnice vybrala místo, kde se cítí příjemně a bezpečně. Zpočátku jsem měla domluvených celkem šest rozhovorů, z toho se bohužel uskutečnily pouze čtyři. Na všechny schůzky mi účastnice dorazily včas i přesto, že jedna z nich s agresorem toho času žila ve společné domácnosti a bála se, že ji na schůzku sleduje. Téma rozhovorů bylo pro účastnice velice citlivé, a proto se během rozhovorů často rozplakaly, z toho důvodu musely být rozhovory na krátký čas přerušeny. I přesto, že docházelo k přerušování rozhovorů, byly všechny rozhovory úspěšně dokončeny.

Výzkumným vzorkem jsou tedy čtyři ženy – oběti domácího násilí, jejichž jména jsem v diplomové práci pozměnila. Ke všem účastnicím jsem přistupovala stejně a pokládala jsem jim stejné otázky. V některých rozhovorech se objevily i otázky navíc, které vyplynuly samy ze samotného rozhovoru. Účastnice výzkumu se liší hlavně ve vzdělání, věku, v době strávené s agresorem, v rodinném zázemí, ale jedno mají společné, všichni mají zkušenost s domácím násilím, zažívaly stejné formy domácího násilí, které změnily jejich život. Každý životní příběh je jiný, každá účastnice pochází z trochu jiného rodinného prostředí, přesto mají všechny ke konci něco společné, a to jsou životní změny.

11. SBĚR DAT

Výzkumné šetření za pomoci rozhovorů bylo realizováno v období od 17. 8. 2016 – 10. 12. 2016. Rozhovory bohužel trvaly delší dobu, jelikož jedna z účastnic výzkumu byla dlouhodobě hospitalizována v nemocnici a další z účastnic si během výzkumu začala řešit svou obtížnou situaci.

Jak jsem se již zmínila dříve, k rozhovorům jsem měla již dopředu připravený seznam otázek, na které jsem se účastnic ptala. Předem připravené otázky jsem rozdělila do několika částí. První část byla úvodní, kdy jsem účastnice seznamovala se svým záměrem a strukturou diplomové práce. V této části jsem volila i tzv. úvodní otázky, které měly za cíl navodit příjemnou atmosféru. Po navození atmosféry jsem plynule přešla k hlavním otázkám, které nabádaly účastnice k volnému vyprávění. Důležité bylo, aby daným otázkám účastnice rozuměly. V rozhovorech se objevovaly i tzv. navazující otázky, které mi sloužily k pochopení některých souvislostí. V závěru rozhovorů jsem použila otázky ukončovací, kdy jsem se účastnic ptala, zda by chtěly své vyprávění nějakým způsobem doplnit, nebo zda mají nějaké

dotazy. V samotném závěru jsem ještě účastnice informovala o době, kdy bude diplomová práce dokončena a umožněno tak její přečtení.

Jak jsem se již zmínila, výběr místa, kde bude rozhovor realizován, jsem nechávala na účastnicích. Účastnice volily hlavně taková místa, kde se cítí bezpečně a jsou jim příjemné. Pro některé tímto místem byla příjemná kavárna, pro jiné zase příjemný park s přírodou, jednu z účastnic jsem navštívila přímo u ní doma, důvodem návštěvy byla její pohyblivost, jelikož se pohybuje pouze na invalidním vozíku, a tak je pro ni pohyb složitý. Návštěva účastnice přímo v jejím domácím prostředí byla pro mě velice zajímavá příležitost, jelikož jsem měla možnost pozorovat, jak ji zkušenost s domácím násilím změnila život, jelikož její postižení je následkem domácího násilí.

Jelikož se jedná o citlivou problematiku, ujistila jsem účastnice, že zachovám jejich anonymitu, také jsem je řádně seznámila se záměrem diplomové práce a k čemu mi získané informace slouží. Účastnice s rozhovory svobodně souhlasily a svůj souhlas mi nahrály.

Veškeré rozhovory jsem si nahrávala na mobilní telefon, který má v sobě zabudované diktafonové zařízení.

Své dojmy z rozhovorů a neverbální projevy účastnic jsem si zaznamenávala na papír tak, abych tím nevyrušovala účastnici při jejím vyprávění. Rozhovory trvaly celkem kolem 4,5 – 5 hodin. Po dokončení každého rozhovoru jsem si celý rozhovor doslovně přepsala na papír a provedla analýzu získaných dat.

12. ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

Při rozboru a hodnocení dat, které jsem získala pomocí rozhovorů, jsem použila metodu analýzy. Jelikož mi každý rozhovor zabíral přibližně patnáct až dvacet listů papíru, bylo potřeba, abych si své materiály a poznámky uspořádala a sumarizovala. Každý rozhovor jsem si několikrát přečetla a vybrala jsem si z něj pouze důležité informace, které jsem pro svůj výzkum potřebovala.

Když jsem si své materiály uspořádala a vybrala si z nich důležité informace a části rozhovorů, přešla jsem ke kategorizování a rozkrytí významů skrytých sdělení respondentů. Při analýze dat jsem použila kategorizování metodou papír a tužka. Při vytváření kategorií jsem se zaměřovala hlavně na svou výzkumnou otázku a podotázky, bylo velice důležité, abych nezapomněla, na co se ve svém výzkumu zaměřuji. Kategorie mají formu slova nebo slovního spojení, některé jsem použila jako odborné termíny a některé zase jako tzv. in vivo kódy, což jsou výrazy, které použily samy účastnice.

Vytvořené kategorie jsem si sepsala na zvláštní papír a vytvořila tak seznam kategorií. Po vytvoření seznamu jsem hledala mezi kategoriemi vztah, propojenost a začala je interpretovat. Kategorie byly pro mě velice důležité, jelikož z nich vycházím při vytváření kostry analytického příběhu. Každý rozhovor jsem takto analyzovala zvlášť. Když jsem měla takto všechny rozhovory analyzovány, začala jsem je mezi sebou porovnávat a hledat, zda jsou si v něčem příběhy podobné a zda docházelo u žen ke stejným nebo podobným změnám a zda se v některých rozhovorech objevují stejné, nebo podobné kategorie. Velice důležité bylo uvědomit si i možnost chyby, proto jsem si svou analýzu po sobě několikrát kontrolovala. Závěry z analýzy popisují v odpovědích na výzkumné otázky.

13 KAZUISTIKY

13.2. Životní příběh Aleny

Základní informace:

Oběť: Alena

Věk: 45 let

Vzdělání: Střední škola s maturitou

Děti: 2

Stav: rozvedená

Délka a forma násilí: 7 let, fyzické + psychické násilí

Délka rozhovoru: 3,5 hodiny

Abstrakt:

Alena působí jako sympatická žena, která žila se svým mužem v nespokojeném manželství 21 let. Se svým mužem se Alena seznámila jako velice mladá na diskotéce. Bývalý manžel Aleny je vysokoškolsky vzdělaný muž, který je od účastnice o 4 roky starší a vyrůstal pouze s otcem, který byl závislý na alkoholu a svého syna jako dítě často fyzicky napadal. Alena má se svým již bývalým mužem 2 děti, které se často stávaly svědky násilného chování jejich otce vůči matce. Bývalý manžel Roman měl problémy s alkoholem již od počátku vztahu, jeho závislost se prohlubovala čím dál víc během manželství. Roman svou ženu často pod vlivem alkoholu fyzicky i psychicky napadal. Tyto útoky Alena snášela celých 7 let. Od svého násilného partnera Alena odešla. Hlavními důvody byly narůstající finanční dluhy a také naléhání dětí, v kterých našla velkou oporu. V současné době má Alena nového partnera, se svým bývalým mužem se nestýká. I přesto, že s Romanem neudrhuje žádný kontakt, má z něj stále velký strach.

Dětství a rodina:

Alena vyrůstala v početné, úplné a spokojené rodině jako prostřední dítě ze tří sester. Aleny rodiče spolu měli vždy hezké, pevné a spokojené manželství. Mezi rodiči občas docházelo k menším konfliktům, ale vždy se snažili tyto konflikty řešit mimo děti. *„Moji rodiče se hádali vždy v jiné místnosti, abychom je neslyšeli ani neviděli, jejich hádky nebyly nijak časté, řekla bych, že tak normálně jako v každém jiném normálním vztahu. Táta nikdy matku neuhodil, spíš na ni jen křičel. „*

Své dětství Alena hodnotí jako velice spokojené, nejraději vzpomíná na své babičky a dědečky, u kterých často trávila letní prázdniny. „*Moje dětství bylo velice spokojené a šťastné, měla jsem hodně kamarádů, s kterými jsem byla furt venku. Nejvíce jsem měla ráda prázdniny u babičky a dědečka (...). Jako rodina jsme nebyli nikdy moc bohatý, ale ani chudý, rodiče se nám vždy snažili dát všechno, co jsme chtěli. Dávali nám také velkou volnost, to bylo úplně nejlepší na nich, cítila jsem se taková svobodná a volná. Mohla jsem vždy jít, kam jsem chtěla, samozřejmě o tom rodiče ale věděli.*“

I přesto, že měla Alena velkou volnost, podařilo se jí úspěšně dokončit středoškolské vzdělání. Se svými rodiči měla vždy účastnice hezký vztah, k prvnímu velkému konfliktu mezi nimi došlo až, když bylo Aleně 18 let. Konflikt se týkal jejího partnera, který se rodičům nelíbil.

Seznámení a vztah s partnerem:

Jak již víme, Alena se seznámila se svým mužem na diskotéce přes svou nejlepší kamarádku Radku. „*Kamarád Romana znal moji kamarádku Radku, když se na té diskotéce viděli, hned k sobě běželi, ona mě chytla za ruku a táhla mě k nim. Tam nás ten kamarád seznámil s Romanem, mým bývalým mužem*“. Roman v té době studoval vysokou školu. Aleně se líbil již od počátku. Přitahoval ji svým vzhledem, starším věkem, inteligencí a rebelií. „*Roman se mi líbil už od začátku, byl to moc hezký kluk, hlavně byl vysokej a to já měla na klucích ráda. Měl dlouhé vlasy do culíku a krásné hnědé oči. Při komunikaci s ním, jsem zjistila, že je i velice inteligentní, ale byl furt takovej spíš vážnej, nechtěl moc tancovat, spíš furt seděl u stolu a popíjel. Byla jsem z něj fakt hotová.*“ Z vyprávění účastnice můžeme říci, že již na této diskotéce měl Roman nápadné znaky, stranil se zábavy a popíjel alkohol. Alena se do Romana zamilovala od prvního okamžiku a zjišťovala si o něm bližší informace u jeho kamaráda. Kamarád hodnotil Romana velice kladně.

Seznámení manželů probíhalo v době socialismu, kdy měl Roman tendence všemu odporovat, jeho odpor vůči komunistickému režimu se projevoval hlavně v provádění zakázané činnosti. „*O Romanovi jsem si myslela, že je to úžasný chlap a furt jsem si říkala, že ho musím mít. Když jsem zjistila, že Roman vylepuje zakázané plakáty a je to takový rebel, moje touha po něm stoupla. Ta jeho rebelie se mi na něm líbila nejvíc a hrozně mě to přitahovalo. Furt jsem za ním lezla a prosila ho, aby mě taky někdy vzal na nějakou tu nebezpečnou akci. Po mém naléhání mě několikrát na tyto akce vzal, bylo to pro mě vzrušující, nebezpečné, a to mě hodně přitahovalo. Naše láska začala právě na jedné z těchto zakázaných akcí. Byla to moje první láska, cítila jsem se s ním bezpečně a zároveň nebezpečně.*“

Rodiče paní Aleny ze začátku vztahu s partnerem své dcery neměli žádný problém. Odmítavý postoj vůči němu začali mít až po zjištění, že se Roman věnuje zakázané činnosti. Zdálo se jim to velice nebezpečné a o svou dceru se báli. Svou dceru se snažili přemluvit, aby Romana opustila, než dojde k nějakému neštěstí. Účastnice byla na své rodiče velice našťvaná, jelikož Romana velice milovala „*Byla jsem našťvaná, já jsem Romana milovala a oni to nechápali, furt mě ukecávali, abych ho nechala.*“

Než Roman a Alena uzavřeli manželství, chodili spolu 2 roky. Manželství uzavírali z lásky a také kvůli graviditě Aleny. Po svatbě Roman trval na přestěhování do jiného města, na paní Alenu tlačil, jelikož ze začátku nesouhlasila, ale po jeho nátlaku a hádce s rodiči se stěhováním souhlasila. Začali tak nový život v jiném městě.

Partnerovo chování:

Romanovo chování vůči Aleně před manželstvím bylo pozorné, choval se k ní velice mile a pozorně. Změna v partnerovo chování přišla až krátce po přestěhování do jiného města. Roman byl najednou odtažitý, chladný a neprojevoval žádné kladné emoce. Také nebýval často doma. Tyto projevy přisuzovala Alena únavě po pracovní době a nervozitě z blížícího se prvního potomka. Po narození prvního potomka – syna se nijak partnerovo chování vůči Aleně nezměnilo. K synovi se ale choval velice hezky. Po narození syna, spolu měli manželé ještě jedno dítě – dceru. „*Roman byl ve své podstatě asi jako každý jiný otec, on své děti má rád, za syna byl velice rád, vždycky chtěl kluka. Terezku má rád také, ale syna před ní upřednostňoval, kvůli tomu jsme se často hádali. K dětem se choval hezky, nikdy je neuhodil.* „

Další změny v partnerovo chování nastaly v době, kdy už byli na světě oba potomci. K Aleně se začal Roman chovat čím dál hůř, často na ni křičel a byl k ní hrubý. „*Jednou v hádce mě vzal hodně za zápěstí, hodně to bolelo, pak do mě strčil a odešel. V té době začal hodně popíjet alkohol, pil ho jen večer, když děti spaly. Čím víc ale byly děti starší, popíjel víc a víc větší množství. Pak už chodil domů často dost pozdě večer, když už děti spaly, byl vždy pod vlivem alkoholu.*“ Hádky mezi partnery byly již časté a jejím hlavním důvodem byl právě alkohol. Roman začal Alenu ještě více ponižovat, nadávat jí a občas ji i zavíral přes noc do koupelny. „*Často mě zavřel do koupelny a zamknul, byla jsem tam celou noc, pustil mě až ráno. Vždycky se mě za to hodně omlouval, já mu to odpustila. Věřila jsem, že se to již nebude opakovat. Ale stejně to vždy udělal.*“

Počátek a průběh násilí:

Roman Alenu poprvé fyzicky napadl, když bylo jejich synovi 14 let a dceři 12 let, v té době děti trávily prázdniny u babičky, a tak nebyly doma. Roman kvůli své závislosti na

alkoholu přišel o zaměstnání, tak byl doma nezaměstnaný, alkohol popíjel již od rána. Alena do zaměstnání normálně chodila, domů se vracela až odpoledne, cítila se často velice unavená a vždy s sebou nesla těžký nákup. *„Jeho první útok si pamatuji velice dobře. Bylo léto, děti byly u mých rodičů, přišla jsem z práce a jako vždy jsem táhla těžký nákup, doma jsem našla jako vždy opilého Romana, seděl na gauči ve špinavém triku a teplákách. Když mě uviděl, okamžitě na mě vyjel, jestli jsem mu koupila rum a vodku, který jsem mu měla koupit. Žádný alkohol jsem mu nekoupila, přeci mu ho ještě nebudu kupovat, proto jsem mu řekla, že ne, že jsem mu žádný alkohol nekoupila. To ho dost rozčílilo, začal na mě křičet a nadávat mi, že jsem blbá husa a tak, neskutečně mě ponižoval, že jsem neschopná a nic neumím. Hrozně mě to bolelo a mrzelo, chtěla jsem proto odejít do jiné místnosti, ale když jsem se otočila k němu zády, chytil mě zezadu za vlasy, otočil mě a udeřil mě pěstí do obličeje. Tekla mi krev a hrozně to bolelo, byla jsem v naprostém šoku, hrozně jsem se rozbrečela. Roman se mě začal hned omlouvat, že to nechtěl udělat. Utekla jsem do jiné místnosti. Druhý den jsem mu to odpustila, věřila jsem, že to byl jeho zkrat a už to neudělá.“*

Od prvního útoku se v domácnosti u Aleny rozběhl kruh násilí. K fyzickým útokům docházelo stále častěji. Těmto útokům vždy předcházela hádka. Důvodem těchto hádek byl vždy alkohol, nedostatek financí a Romanovo nezaměstnanost.

Ze začátku Roman udeřil Alenu jen občas, po krátkém čase byly ale fyzické útoky na denním pořádku, nebyl den, kdy by Roman na Alenu nevztáhl ruku. Celý průběh násilí byl vždy stejný, nejdříve následovala hádka, poté Roman zamknul děti do jejich pokoje a Alenu napadal, často ji bil pěstmi do obličeje, kopal ji do břicha a tahal za vlasy. Děti se vždy snažily z pokoje dostat ven. *„Roman je vždycky zamknul do pokoje. Chudinky moje tam vždycky hodně plakaly a křičely, že chtějí ven, když slyšely, jak pláču já a prosím Romana, aby toho nechal. To mi trhalo srdce nejvíc, vědět, že jsou moje děti zavřeny, křičí, potřebují mě a já se k nim nemohu dostat. Roman vždycky mlátil jen mě, děti nikdy nemlátil, ale ubližoval jim tím, že je zavíral do pokoje. Tyto situace jsem jim vysvětlovala jako, že tatínka jen něco naštválo a bude to zase dobré. Dokud byly malé, věřily mi. „*

Alena měla po útocích vždy modřiny na obličeji, na které se začaly vyptávat kolegyně v práci. Nabízely jí pomoc, ale Alena se bála přiznat, jak to u nich doma chodí, proto si vždy vymyslela pád ze schodů nebo jinou nešťastnou příhodu.

Roman měl oproti své ženě fyzickou převahu, a tak neměla Alena možnost, jak se bránit, při fyzických útocích si alespoň rukama bránila obličej a hlavu. Jako obranu proti svému muži jednou Alena použila nůž, sáhla po něm a namířila ho vůči agresorovi, ten jí ale nůž z ruky vytrhl. Po marných pokusech se Alena přestala útokům bránit a vždy jen čekala, až násilí

ustane. *„Vždy jsem tam jen tak ležela, pociťovala bolest a čekala, až skončí. Jednou jsem dokonce po jednom brutálním útoku zůstala ležet na zemi v bezvědomí, když jsem se probudila, zavolala jsem si záchranku, měla jsem otřes mozku, zlomenou ruku a něco s čelistí, proto si mě doktoři nechali v nemocnici. „Pravý důvod svého zranění Alena lékařům zamlčela i přesto, že byla odhodlaná říct pravdu. V té době se jí snažil jeden z lékařů pomoci a vyptával se jí na domácí násilí, Alena vše popřela, svého manžela se velice bála. Roman s dětmi svou ženu v nemocnici navštívil, byl čistý, upravený a střízlivý, dokonce si našel nové zaměstnání. Děti otce před Alenou chválily, že se o ně dobře stará. Pravý důvod, proč jejich matka je v nemocnici neznaly. Alena si myslela, že po této návštěvě bude opět všechno v pořádku, že její manžel si vše uvědomil, bohužel po propuštění z nemocnice tato rodinná idylka vydržela jen 14 dní, pití alkoholu a fyzické útoky i ponižování začali opět nanovo. Průběh násilí byl opět stejný, tak jak probíhal před úrazem. Jediná změna byla v tom, že Roman docházel do zaměstnání, tak k fyzickým útokům docházelo až po jeho pracovní době. Vlivem násilí byla Alena často unavená a nesoustředěná, proto byla ze svého zaměstnání propuštěna, byla tak doma a čekala na svého muže, až přijde domů. „Bylo to hrozné období, do práce jsem se chodila před ním schovat, teď jsem jen čekala doma, až přijde a opět mě bude mlátit. Dokonce mi začal potom už i vyhrožovat smrtí, bála jsem se, že mě zabije.“*

Alena čelila každodenním brutálním fyzickým útokům a ponižování celých 7 let, utrpěla mnoho drobných i vážnějších zranění, ale lékařské ošetření vyhledala pouze jednou, své modřiny schovávala a drobné poranění si ošetřovala sama. Během svého utrpení se neměla komu svěřit. Kamarádky neměla, jelikož jí manžel zakazoval veškerý styk s okolím, musela být doma a nesměla nikam jít, v době, kdy chodila do zaměstnání, musela hned po pracovní době domů. Alenu občas navštívili její rodiče, před jejich návštěvou Roman svou ženu fyzicky napadal jen tak, aby to nebylo viditelné. Aleny rodiče i přesto měli podezření, nějaké informace také získávali od svých vnoučat. Alena vždy všechno popírala a poskytovanou pomoc odmítala, věřila, že je silná a chtěla se vyvarovat kázání ze strany rodičů, že ji před svatbou varovali. Své trápení si tak nechávala jen pro sebe.

Odchod od partnera:

Odejít od manžela chtěla Alena vícekrát, ale pevně se rozhodla až v době, kdy Roman opět přišel o práci a začal si půjčovat peníze od různých nebankovních společností, které zřejmě nesplácel, jelikož u dveří bytu začali často zvonit exekutoři a jiní zvláštní cizí lidé. Alena se bála o svůj život a život svých dětí. V té době byly děti už skoro dospělé a názor na situaci doma si již dokázaly udělat samy, začaly tedy matku prosit, aby jejich otce společně s nimi

opustila. Právě pomoc a podpora od dětí pomohla Aleně se definitivně jednou pro vždy rozhodnout. „*Najednou jsem si začala uvědomovat, že ve svém manželství jsem snad ani nezažila nic hezkého, svého muže jsem už dávno nemilovala, dluhy se kupily a exekutoři k nám začali chodit čím dál víc. Kdybych neodešla, určitě bychom skončili všichni na ulici*“ Svůj odchod si Alena plánovala týden dopředu. Když Roman jednoho dne odešel z domu na brigádu, kterou měl zařízenou tzv. na černo, Alena s dětmi sbalila nejdůležitější věci, jako jsou doklady, oblečení a drobný majetek, ke kterému měla citovou vazbu. Na stole nechala svému muži jen dopis. „*Odjeli jsme k mým rodičům, celou dobu na nádraží jsem se hodně bála, že Roman přijde domů, a ještě nás na nádraží dostihne, oddechla jsem si až v době, kdy se vlak rozjel. Najednou jsem se cítila svobodně. Rodiče nás přijali s otevřenou náručí, již jsem se nebála jim všechno říct.*“ Roman se snažil Alenu několikrát kontaktovat, dokonce přijel i k jejím rodičům ještě v ten den, kdy děti a Alena odešly. Byl velice agresivní, a tak paní Alena zavolala policii, která Romana z místa vykázala, Roman Aleně i dětem neustále volal a psal sms zprávy, proto si všichni změnili telefonní číslo, když přišel osobně, vždy Alena zavolala policii. Po Aleně chtěl, aby se k němu vrátila, sliboval ji, že už se násilí nebude opakovat, Alena mu již nevěřila a nikdy se k němu nevrátila. Aleny rodina se jí vždy snažila a nadále snaží co nejvíce pomáhat, v její těžké době při ní stáli a nikdy ji neodsuzovali.

Vyhledání pomoci:

Alena vyhledala odbornou pomoc až po 7 letech násilí, kdy od manžela odešla, během násilí nikdy žádnou jinou pomoc nevyhledala. Pomoc vyhledala v intervenčním centru a objednala se k psychiatrickému ošetření, kam dochází dodnes. „*V intervenčním centru mi hodně pomohli, hlavně s tím, abych se uměla vyrovnat s tou mojí zkušeností a také mi hodně pomohli při vyřizování rozvodu a všechno kolem toho. Roman nasekal hodně dluhů, a tak část dluhů přešla i na mě, které splácím. V tom centru mi také říkali, ať podám na Romana trestní oznámení, že mi se vším pomohou, ale to já nechtěla, tahat se s ním po soudech a co bych z toho měla, nic.*“

Během domácího násilí Alena nikdy nezavolala Policii ČR, na ni se ovšem několikrát obrátili její sousedé, jelikož slyšeli hluk, křik a pláč. Po příjezdu policie Alena vždy vše popřela „*Romana jsem se hodně bála, proto jsem jim vždy říkala, že mě manžel nebije a sousedé slyšeli pouze televizi, která byla nahlas.*“ Když policisté přijeli takhle již potřetí, Aleně neuvěřili, a i přes její nesouhlas Romana vykázali na 10 dní z bytu. Vykázání Alena hodnotí velice kladně, i přesto že se Roman snažil domů dostat, nepustila ho, cítila se bez něj spokojeně. Po 10 dnech se, ale Roman domů vrátil a Alenu opět fyzicky napadl. „*Čekala jsem, že mi to dá za vinu, to*

vykázání, proto když mě tehdy kontaktovalo intervenční centrum, pomoc jsem odmítla.“ Sousedé Aleny jí nikdy kromě zavolání policie nijak nepomohli, Romana se všichni v domě báli.

„Během toho hrozného manželství jsem se cítila hodně bezmocně a sama, jediné, co mě těšilo, byly moje děti. „

Život bez násilí:

V Současné době žije Alena se svým novým partnerem Pavlem v jeho bytě. S Pavlem je zatím velice krátce. Alena se po půl roce vrátila zpět do města, kam se s Romanem po svatbě odstěhovala a kde zároveň stále bydlí i její již bývalý manžel. Našla si zde novou práci, která ji velice baví. Právě v novém zaměstnání se Alena seznámila se svým novým partnerem, kterému se svěřila se svou negativní zkušeností. Svého nového partnera hodnotí Alena jako velice milého, pozorného a tichého. *„Pavel je úplně jiný než Roman, nepije žádný alkohol, hrozně rád chodí do práce, takže je pracovitý. Navíc mě také v ničem neomezuje, jako to dělal Roman, nekontroluje mě, bere na mě velké ohledy a trávíme spolu veškerý volný čas. Chodíme spolu do kina, divadla i na večere. To jsem s Romanem nezažívala, furt jsme jen seděli doma.“*

Pavel má za sebou také již jedno manželství, které se rozpadlo z důvodu nevěry jeho bývalé ženy, s kterou má 3 děti. *„Mám ráda Pavlovo děti, jsou to fajn lidi. Moje děti zůstaly v Praze u rodičů, studují tam, ale za námi jezdí. S Pavlem si dost rozumí, i moji rodiče s ním nemají problém.“*

Po rozvodu se Alena se svým bývalým manželem nestýká, viděla ho od té doby pouze dvakrát, a to náhodně v obchodním centru. Roman ví o novém vztahu své bývalé ženy, i on sám má nový vztah. Alena o Romanovi pouze ví, že stále konzumuje alkohol ve velkém množství a má spoustu dluhů. Od té doby, co má Roman novou partnerku, se Alenu nesnažil nijak kontaktovat. *„Cítím se teď hrozně šťastně, neplánuju si nic dopředu, přeji si jen, aby mi nový vztah vyšel lépe než ten předchozí a moje děti nezažily nikdy to, co já,“*

Zpětné hodnocení vztahu očima účastnice:

Alena svůj vztah s Romanem zpětně charakterizuje jako svoji vinu. *„Myslím si, že vztah s Romanem byla velká chyba, a hlavně moje vina. Už tehdy na té diskotéce jsem měla poznat, že zase tak dokonalý nebude, buď jsem to přehlédla anebo to nechtěla vidět. Nevím, ale můžu si za to sama. Já ho chtěla. „Dále si účastnice myslí, že se do vztahu s člověkem, který se ničeho nebál a vždy chtěl jít tzv. proti proudu, neměla pouštět. Je si vědoma, že její touha po nebezpečnu se jí stala osudnou. „Nejvíce asi lituji toho, že jsem od Romana neodešla dřív, a*

nechala jsem ho, aby semnou manipuloval. A také toho, že jsem od sebe odstrkovala svoje blízké
„I přes to vše negativní, vztah s Romanem vnímá i jako cennou zkušenost, k tomuto zjištění došla Alena až po absolvování terapií. Domnívá se, že po této zkušenosti s Romanem je schopna více vnímat špatné chování vůči ženě a více si váží obyčejných věcí. *„Poznala jsem hlavně sebe sama, co jsem schopná vydržet.“* Velký přínos pociťuje také ve vztahu s dětmi, domnívá se, že právě domácí násilí, a to vše, co prožívala společně se svými dětmi, je hodně spojilo, vytvořili si mezi sebou moc hezký, blízký, pevný a důvěrný vztah. Své zkušenosti s domácím násilím, by ráda využila hlavně v pomoci dalším ženám, které zažívají to stejné, co Alena, ale i ve svém novém vztahu a vztahů svých dětí, je přesvědčena, že je již schopna domácí násilí rozpoznat již na počátku. Celkově, ale vztah s Romanem hodnotí velice negativně.

Životní změny:

Změny, ke kterým u Aleny došlo, nalezneme spíše v její psychické stránce. Alena kvůli domácímu násilí přišla o zaměstnání, které měla ráda, a naplňovalo jí, jelikož byla často v práci nesoustředěná a unavená, nové zaměstnání si našla až dlouho po odchodu od bývalého manžela, jelikož nebyla schopná zatím plně pracovat. Alena změnila ve svém životě nejen zaměstnání, bydlení, ale i své životní priority, věci, které pro ni byly dříve samozřejmostí, si více váží. Po dobu, co žila sama jen s dětmi, se naučila i například vyměnit doma žárovku, případně si opravit některé věci sama. *Když jsem se tohle vše naučila, cítila jsem se nezávislá. Jsou to chlapské práce a já nepotřebovala žádného chlapa k tomu. To byl skvělý pocit.“* V životě se Aleně změnila i její finanční situace, jelikož po rozvodu na ni přešla půlka Romanových dluhů. I přesto, že žila Alena u rodičů, byla často ve finanční tísní a dluhy splácí dodnes. Změnu můžeme nalézt i v jejich postojích k mužům. I přesto, že má Alena nový vztah není již tak důvěřivá vůči mužům. Těsně po odchodu od Romana se mužů dokonce bála a myslela si, že ji každý muž, kterého potkala, například jen v obchodě nebo u domu, chce ublížit. Alena reaguje na vše citlivěji než před vztahem s Romanem. K lidem je spíše nedůvěřivá. Těžká byla pro Alenu i její adaptace na život bez násilí, nemohla si zvyknout, že se může volně pohybovat, aniž by jí někdo kontroloval. *„Je těžké zvyknout si na to, že si můžete jít jen tak, kam chcete.“* Alena často špatně spí, někdy nemůže usnout vůbec a někdy má noční můry. Z Romana má stále strach. Sama večer by rozhodně nikam nešla, jakmile je venku tma, bojí se vyjít ven, jen například s košem, případně se psem. Vyhýbá se určitým částem města, kde si myslí, že by se mohl její bývalý manžel pohybovat. Když potřebuje do obchodu, o kterém si myslí, že by tam mohla svého bývalého manžela potkat, raději pojedje několik kilometrů do jiného obchodu. Alena neustále pociťuje úzkost, má pocit, že ji někdo neustále sleduje a někdo

je za jejími dveřmi. Přes noc by rozhodně doma zůstat sama nemohla. Během rozhovoru jsem si všimla, že když Alena slyšela, jak někdo zavolal jméno, které se shodovalo se jménem jejího bývalého manžela, rychle se otáčela a ujišťovala se, zda se tam také nenachází. Jakmile slyší například v obchodě nebo na ulici toto jméno má veliký strach. „*V obchodě si o mně lidé asi myslí, že jsem blázen, na to jméno jsem citlivá, hned se otáčím, zda tam není. Také si vzpomínám, že mě jednou vyděsil i jeden takový pán, který si byl jen zaběhat, když jsem za sebou slyšela rychlé kroky a mužský dech vyděsilo mě to a začala jsem utíkat, přitom jsem neměla důvod.*“

Alena žije v neustálém strachu a napětí. I přesto, že si sama myslí, že je to vše za ní, adaptuje se na život bez násilí velice obtížně.

13.2. Životní příběh Kláry

Základní informace:

Oběť: Klára

Věk: 26 let

Vzdělání: Střední odborné učiliště

Děti: 1

Stav: svobodná

Délka a forma násilí: 4 roky, fyzické + psychické násilí

Délka rozhovoru: 4 hodiny

Abstrakt:

Klára působí jako mladá, vyrovnaná žena, která má za sebou velice brutální případ domácího násilí. Pochází sice z úplné rodiny, ale když jí bylo 10 let, její otec zemřel. Do svých 16 let žila pouze s matkou. Její matka si poté našla nového partnera, s kterým si Klára nerozuměla, proto v 18 letech z domu odešla. Klára má jednoho sourozence, nevlastního bratra, který se narodil, když bylo Kláře 17 let. S matkou se od svého odchodu z domu nestýká, ani s jinými rodinnými příslušníky neudrzuje žádné kontakty.

Se svým partnerem, který pochází z dětského domova, žila Klára v partnerském vztahu 6 let. Svého partnera Klára potkala v partě kamarádů, s kterou trávila hodně času a zneužívala s nimi návykové látky. Bývalý partner byl od Kláry o 11 let starší. Společně spolu mají jedno dítě – syna, který se také několikrát stal ze strany svého otce terčem násilného chování. Bývalý partner Kláry byl závislý na marihuaně, kterou také pěstoval. Pod vlivem této látky často Kláru fyzicky i psychicky napadal. Toto násilí musela Klára snášet celé 4 roky. Od partnera chtěla již několikrát odejít, ale nikdy se přímo k odchodu neodhodlala, proto jako definitivní odchod volila formou pokusu o sebevraždu. Její bývalý partner Marek byl obviněn z trestného činu týrání osoby žijící ve společné domácnosti, ublížení na zdraví a z distribuce a výroby drog, v současné době si odpykává svůj trest ve věznici s ostrahou. S Markem se Klára nestýká, bojí se ovšem, že po jeho propuštění se jí pokusí vyhledat. V současné době nemá Klára žádného nového partnera, žije pouze se svým synem a je tak spokojená.

Dětství a rodina:

Klára do svých 10 let vyrůstala s oběma rodiči, její otec se léčil na psychiatrii, diagnostikovanou měl maniodepresivní poruchu. Klára byla jedináček, její rodiče měli pouze ji. I přesto, že byl otec duševně nemocný, vzpomíná Klára na toto období ráda. *„Můj otec byl sice nemocný, někdy měl dobrou náladu a někdy zase jen ležel celý den v posteli, tak to bylo pro nás s mámou těžké, ale moje dětství s ním bylo hrozně fajn. Tátu jsem měla hodně ráda, když neměl deprese, věnoval se mi, mámu měl taky hodně rád. Nepamatuji si, že by na sebe rodiče někdy křičeli nebo se nějak hádali. Moje dětství bylo hezké, byla jsem šťastná a spokojená dítě. Měla jsem oba rodiče, kteří mě měli rádi. „*

Změnu přinesla až otcova sebevražda. *„Na toto období vzpomínám nerada, otec již nezvládl své stavy a oběsil se. Jeho smrt mě hodně bolela, furt jsem jen plakala a nevěděla jsem, co bude teď. Jak budeme s mámou bez něho žít. Moje dětství bylo od té doby hodně smutné, táta mi chyběl. Byl to skvělý chlap.“* Po smrti otce se Kláry matka rozhodla, že dceru vychová sama. Vztah matky a dcery byl velice důvěrný a hezký. Klára se po ztrátě svého otce velice upnula na svou matku. *„S mámou jsme byli samy, měla jsem jen jednu babičku a tetu, ale jiné příbuzné jsme už neměly. Otec měl bratra, ale ten se s námi nestýkal. „*

Po smrti otce se musela Klára se svou matkou uskromnit, jelikož jim doma často scházely peníze. Ve škole se Kláře ostatní děti začaly smát, jelikož neměla moderní oblečení, stala se tak terčem šikany.

Se svou matkou byla Klára velice spokojená až do doby, než si její matka našla nového partnera. *„Bylo mi 16 let, když si máma dovedla domů nového chlapa, on byl její kolega z práce. Byli spolu docela krátce, když se k nám nastěhoval. Bylo to hrozné období, on byl strašnej, furt mu na mě něco vadilo a chtěl mě převychovávat. Chtěl se mě určitě zbavit, protože svoje děti neměl“.* Klára se s novým partnerem matky často hádala, hádky byly na každodenním pořádku. Když bylo Kláře 17 let, její matka s partnerem otěhotněla, to se Kláře nelíbilo, byt měli malý, a tak si nedokázala představit, jak se tam všichni poskládají. Na partnera matky si Klára často u matky stěžovala, ale ta z celé situace byla nešťastná a žádala tak svou dceru, aby se pokusila s novým partnerem vycházet. *„S tím novým chlapem mámy jsem se hádala každý den, když jsme na sebe řvali, máma odcházela do jiné místnosti. Nikdy se mě nezastala, a to byl od ní pěkný podraz. Bylo nám spolu fajn a on to vše pokazil. „* Kvůli častým hádkám doma, se začala Klára potulovat až do nočních hodin venku se svou partou kamarádů, s kterou začala konzumovat alkohol a experimentovat s konopím, doma chtěla být co nejméně. Její toulání se nelíbilo jak novému partnerovi, tak ani matce a docházelo tak doma k častým hádkám i mezi matkou a dcerou. *„Měla jsem pocit, že mi doma nikdo nerozumí, nechtěla jsem tam vůbec být. Bylo to*

hrozný. Toho nového chlapa jsem nenáviděla, i svého nevlastního bratra jsem neměla moc ráda, protože byl jeho a furt řval.“

I přes výchovné problémy Klára úspěšně dokončila střední odborné učiliště a v den ukončení školy si doma sbalila některé věci a z domova odešla. *„Doma jsem nic neřekla, jako kam jdu nebo tak. Jen jsem nechala mámě dopis, ve kterém jsem jí psala, že dokud tam bude on, nebudu se tam cítit dobře a nechci tam být a ať se mě ani nesnaží hledat. Byla jsem plnoletá tak co. „*

Tuto etapu svého dospívání slečna Klára hodnotí jako nešťastné, nepochopené a nemilované.

Seznámení a vztah s partnerem:

Klára svého partnera poznala během svého rebelského období, kdy se často toulala po ulicích se svou partou kamarádů. Její partner Marek byl součástí této party a trávil v ní hodně času. Marek byl od Kláry starší o 11 let a dodával všem členům party konopí, které sám doma pěstoval. Marek se Kláře líbil již od začátku, co měla možnost ho poznat. *“Marek se mi hrozně líbil už od začátku, nejvíc se mi líbilo, že byl hodně starší. Byl takovej vyspělej, věděl, co od života chce. A taky měl dost peněz. Staral se o nás všechny, říkali jsme mu Papá, byl to takovej otec nás všech. „*

Marek věnoval Kláře více pozornosti než ostatním členům. Kláru zahrnoval různými drobnými dárky, financemi i konopím. *„Marek mi často kupoval různé dárky, taky mi dával trávu zadarmo a všechno mi platil. To bylo super, on mi fakt rozuměl na rozdíl od mámy. V té době jsme spolu ještě, ale nechodili.“* Když se Klára Markovi svěřila, že to doma nemá lehké a ráda by tak z domu odešla, nabídl jí bydlení u sebe doma v malém bytě, proto její první kroky po odchodu z domu mířily právě tam. Když se k Markovi nastěhovala, začal ji zahrnovat dárky ještě více a hezky se o ni staral, Klára měla vše, na co si jen vzpomněla. Po 2 měsících společného bydlení si spolu Marek a Klára vybudovali partnerský vztah. Během vztahu s Markem nemusela Klára docházet do zaměstnání, jelikož je dokázal Marek finančně zajistit, navíc si to ani nepřál. Finance Marek čerpal ze svého zaměstnání a také z prodeje lehkých drog. Matku Klára viděla po svém odchodu jen jednou, jinak už ne. *„Máma mě tehdy vyhledala, nevím, jak se jí to podařilo. Tehdy jsem jí řekla dost ošklivých věcí, to mě teď mrzí. Asi jí to taky hodně ranilo, jelikož se mi už nikdy neozvala. Ale říkala, že se klidně můžu vždy vrátit „*

Partnerovo chování:

Marek se ke Kláře ze začátku vztahu choval velice pozorně a hezky, jediné, co se ve vztahu mohlo zdát v nepořádku je finanční stránka, Marek své partnerce nedával žádné finance, vše, co bylo potřeba koupit, kupoval Marek, Klára nedisponovala žádnými finančními prostředky. Po pár měsících začal Marek na svou partnerku tlačit, aby se přiklonila stejně jako on k vegetariánství, to se Kláře nelíbilo a tento styl života odmítala. *„Když jsem mu řekla, že nechci být vegetariánka, že maso miluju, řekl mi, že se žádné maso kupovat prostě nebude a budu se muset přizpůsobit. Jelikož jsem neměla u sebe žádné peníze, musela jsem se stravovat tak, jak požadoval.“*

Po ročním vztahu vyjádřil Marek touhu po dítěti, kterou paní Klára opětovala, do vztahu se tedy narodil syn. I přesto, že mít dítě bylo přání Marka, po jeho narození se mu otec nijak nevěnoval a vůbec si ho nevšímal. Klára se chtěla za svého partnera vdát, ten však manželský svazek odmítal. Z tohoto důvodu vznikl první konflikt, kdy pan Marek své partnerce oznámil, že moc nad její osobou může mít i bez svatby. *„Když mi tehdy řekl, že nade mnou může mít moc i bez svatby, tak mě to nejdřív zaskočilo, ale pak jsem tomu nijak nevěnovala pozornost. „*

Po dvou měsících tohoto konfliktu nechal Marek zřídit společné vyúčtování za mobilní služby, výpis hovorů chodil poštou jen do jeho rukou. *„Když nám zavedl to společné vyúčtování, přišlo mi to divné, viděl tak, komu jsem volala a jak dlouho, ale byla jsem ráda, že se o mě stará, tak jsem to nijak neřešila. Neměla jsem ani svůj email nebo účet na facebooku, všechno zařizoval on.“* Marek tak postupně svou partnerku izoloval od okolního světa. Svou partnerku také neustále kontroloval. *„Každý den jsem mu musela popisovat, co jsem celý den dělala. Měla jsem jen jednoho kamaráda, ten mě chodil navštěvovat, když nebyl Marek doma, on je totiž hrozně žárlivej. Navštěvy kamaráda jsem mu zamlčovala. Kláry jediný kamarád byl zároveň i o rok mladší soused partnerů.*

Hádky, ke kterým mezi partnery docházelo, se týkaly hlavně drog (konopí), které Marek stále ve velkém množství pěstoval a sám ho také konzumoval. *„Chtěla jsem, aby přestal hulit, já přestala před otěhotněním, po něm jsem chtěla to samé, ale on nechtěl. Také to pěstoval všude po bytě. Měli jsme tam malé dítě, prosila jsem ho, aby bral alespoň ohledy na něj, ale on to hulil i před ním, a to se mě jako matce nelíbilo.“* V této době začal Marek svou partnerku oslovovat vulgárními výrazy a vyžadoval od ní pozornost a poslušnost. Když neuposlechla jeho příkazy, tahal ji za vlasy. *„Když mě takhle začal tahat za vlasy, dost mě to vyděsilo, a tak jsem raději poslušně poslouchala a plnila jeho příkazy.“* Mezi tyto příkazy patřilo také to, že Klára musela zůstat doma, ven nesměla. Pokud byla potřeba zajít se synem k lékaři, Marek ji vždy doprovázel, sama se nikde nesměla pohybovat. Proč se začal takto Marek ke své partnerce

chovat, Klára netuší, o jeho rodině nic nevěděla, jelikož její partner pocházel z dětského domova a nechtěl se o své rodině bavit. Je tedy dost pravděpodobné, že nesprávný vzorec chování si Marek odnesl ze své původní rodiny, ale to jsou pouhé domněnky.

Počátek a průběh násilí:

Marek svou partnerku poprvé fyzicky napadl již po roce a půl vztahu. K psychickému násilí docházelo již po narození syna, ale k fyzickým útokům až déle. Marek byl dost žárlivý a nedokázal si představit přítomnost jiného muže v okolí své partnerky. *„Marek mě po celý vztah podezříval furt z nevěry, přitom neměl důvod. Nikdy jsem ho s jiným mužem nepodvedla.“*

K prvnímu fyzickému útoku došlo v době, kdy přišel jednou Marek nečekaně domů ze zaměstnání dřív, Klára měla v tuto dobu zrovna na návštěvě svého kamaráda. Tato návštěva Marka rozzuřila natolik, že začal nejdříve oběma vulgárně napadat, poté fyzicky napadl Kláry kamaráda, kterého udeřil několika ranami pěstí a vyhodil ho ze dveří. Po tomto vyhazovu, fyzicky napadl svou partnerku, kterou udeřil pěstí do obličeje. *„Když mi dal pěstí do obličeje, složila jsem se na zem, na to on mě chytil za ruku a zvednul mě, pak mě začal opakovaně mlátit do obličeje. Na obličeji jsem cítila takové teplo, a jako když mi něco teče po obličeji. Když jsem se potom koukla do zrcadla, zjistila jsem, že mi teče krev. Byla jsem v šoku a nevěděla jsem, co dělat.“* Klára se neměla komu svěřit, měla jen syna a Marka, na kterém byla finančně a existenčně závislá. Svého kamaráda po tomto incidentu již neviděla, týden na to se odstěhoval.

Nedlouho po prvním útoku se u Kláry doma začal vytvářet kruh násilí. Po prvním útoku přišel další útok až za 14 dní, kdy Marek podezříval Kláru z krádeže peněz a konopí, které měl schované pod postelí. V době útoku držela Klára v náruči svého malého syna, myslela si, že jí tak partner nenapadne. Marek ji ale i přesto udeřil do hlavy tak silně, že se zhroutila na zem i se svým synem. *„Nic si z toho moc nepamatuju, asi jsem ztratila vědomí, protože jsem se probudila až v kuchyni. Byla jsem celá od krve a bála jsem se o svého syna, chtěla jsem ho jít najít, ale Marek mě chytil za nohu a táhnul mě do další místnosti“.* V této místnosti Marek svou partnerku začal opět fyzicky napadat, kopal ji do hlavy, zad a opakovaně bil pěstmi do obličeje. Po tomto zásahu měla Klára velké otoky a modřiny v obličejové části, přes které nemohla pořádně otevřít oči. Marek si domů také přinesl nelegálně drženou zbraň, kterou často držel v rukách a přikládal ji Kláře ke spánku. Vysvětloval jí, že pokud někomu něco řekne, zabije nejdříve ji a poté i jejího syna. Smrtí Kláře vyhrožoval každý den a vyprávěl jí, kam jí případně zakope. *„Například mi říkal, jak mě zakope na zahradě za domem a tam se budu rozkládat a oči mě vyklouvají ptáci a tak. Měla jsem hrozný strach.“* Klára se útokům, které byly skoro na každodenním pořádku, nijak nebránila, snažila se však vždy bránit svého syna, jelikož jeho pláč

Marka rozčiloval a malého syna tak také často fyzicky napadal. „*Dával mu většinou malé facky nebo ho mlátil dlaní, nikdy ho nemlátil tolik jako mě.*“ Markovi imponovalo, že je na něm Klára závislá a má nad ní tak moc.

Klára toto brutální násilí snášela 4 roky, od partnera chtěla několikrát odejít, ale nikdy odchod nerealizovala. Svůj odchod chtěla Klára vyřešit pokusem o sebevraždu, která se jí nepodařila. Probudila se až v nemocnici, kde ji lékaři oznámili, kde se nachází, a že byla nalezena svými sousedy v otevřeném bytě. „*Po 4 letech toho teroru mě došly síly a chtěla jsem to vše skončit, podřezala jsem si žíly nožem, když syn spal. Policie mi potom řekla, že mě první našel Marek, když přišel domů z práce a když mě tam viděl, leknul se, utekl a nechal otevřené dveře do bytu, no a pak mě viděla sousedka, která zavolala policii a záchranku.*“

Odchod od partnera:

Klára od svého partnera nikdy neodešla, svůj odchod a ukončení tak násilí volila formou pokusu o sebevraždu. Svého partnera Marka od doby, kdy se pokusila o ukončení svého života, viděla pouze jednou, a to u soudu, jelikož po zmíněném incidentu po něm začali policisté pátrat. Policie Marka dopadlo do tří dnů a obvinila ho z trestných činů: týraní osoby žijící ve společné domácnosti, ublížení na zdraví a z distribuce a výroby drog, jelikož se v bytě našlo větší množství konopí. Marek byl následně z uvedených trestných činů obviněn a odsouzen na 6 let odnětí svobody, tento trest si odpykává ve věznici s ostrahou. Klára svého bývalého partnera už vidět nikdy nechce. „*Až Marka pustí z věznice, rozhodně se k němu nevrátím.*“

Vyhledání pomoci:

Klára během násilí pomoc nikdy nevyhledala, a to ani lékařské i přesto, že její zranění byla často vážná a způsobila ji doživotní následky. „*Pomoc jsem nevyhledala, Marka jsem se hrozně bála a taky sem neměla kam jít.*“ Nabídku pomoci jí poskytlo až intervenční centrum, které dostalo podnět od Policie ČR, která případ Kláry vyšetřovala po jejím příjmu do nemocnice v zuboženém stavu. Klára měla ze začátku vyšetřování ze svého partnera neustále strach, proto s policií nejdříve komunikovala jen stroze a nabízenou pomoc odmítala. „*Měla jsem hrozný strach, chtěla jsem jen umřít.*“ Když na tom byla Klára po zdravotní stránce lépe, byla převezena na oddělení psychiatrické péče. Trvalo 2 měsíce, než Klára poskytovanou pomoc přijala a začala tak podstupovat potřebné terapie. Intervenční centrum pomohlo Kláře při zajištění bydlení v azylovém domě pro matky s dětmi i při komunikaci s úřady, nejvíce však s orgánem sociálně právní ochrany dětí, jelikož byl její syn mezitím, co se Klára léčila, svěřen do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Pracovnice v intervenčním centru se snažila

Kláru namotivovat i k tomu, aby obnovila opět vztah s matkou, to Klára odmítla. „*Mámu jsem dlouho neviděla, nechtěla jsem k ní po tolika letech přijít i se synem a říct: ahoj mami tak tady mě máš, mám syna a můj partner mě mlátil. To jsem fakt nechtěla, a navíc žila určitě furt s tím chlapem.* „

Život bez násilí:

V současné době Klára žije se svým synem v malém bytě. Našla si také zaměstnání, které ale hledala delší dobu, jelikož neměla žádné zkušenosti. Marek se pokusil Kláru několikrát kontaktovat z vězení formou dopisu, ale jelikož nezná Kláry adresu, požádal sociální pracovníci, která do věznice dochází, zda by se s Klárou nespojila a dopis jí předala. Dopis Klára přijala, ale pouze s podmínkou, že sociální pracovnice nesdělí Markovi její adresu. V dopise, který dostala, ji Marek žádal o odpuštění a návrat k němu. „*Psal mi, že ho to všechno mrzí a miluje mě, abych na něj počkala, že začneme znovu. Nevěřím mu to, pracovnice v intervenčním centru mi řekla, že tihle chlapi se nikdy nezmění. Na ten dopis jsem mu neodpověděla.*“ Klára je stále v psychiatrické péči a dochází na skupinové terapie, i přestože je přesvědčená o tom, že je se svou zkušeností vyrovnaná. Je velice nedůvěřivá, hlavně vůči mužům. Nedokáže si zatím představit, že by měla nový vztah. Nejvíce se teď věnuje svému synovi, snaží se mu vynahradiť péči, kterou mu v době násilí i rekonvalescenci dostatečně nemohla dát. I přesto, že již delší dobu má syna zpět ve své péči, vztah si stále budují, jelikož se zde projevuje několikaměsíční odloučení. Klára v nejbližší době plánuje podat k soudu návrh o zakázání styku bývalého partnera se synem a zákaz na přiblížování se k její osobě, případně bydliště. „*Hodně se bojím, že až ho pustí z vězení, bude se nás snažit vyhledat a tentokrát nás opravdu zabije. Už uvažuji i na tom, že bychom se odstěhovali do úplně jiného města.*“ Klára postupně poznává sociální okolí, které ji bylo během vztahu s Markem nedostupné. Začíná pomalu navazovat přátelské vztahy a využívat kulturního vyžití města. V poslední době začala Klára také myslet na svou matku a nevlastního bratra, občas pociťuje touhu s nimi opět navázat kontakt, ale obává se odmítavého postoje a složitého hledání. Klára má často špatné sny, v kterých se jí její celá zkušenost s domácím násilím vrací.

Zpětné hodnocení vztahu očima účastnice:

Klára svůj vztah s Markem zpětně hodnotí velice negativně. Zpětně si uvědomuje, že se hodně upnula na odchod z domova a byla tak ochotná pro to obětovat cokoli. Dnes si je vědoma toho, že s ní její bývalý partner manipuloval. „*Až teď mi dochází, jak semnou Marek manipuloval, dělal to už od začátku, určitě to byl jeho cíl.*“ Dále si také Klára uvědomuje, že

svého partnera dostatečně neznala a do vztahu se vrhala po hlavě. „*Na Markovi jsem byla hlavně hodně závislá, to byl asi ten problém.*“ Její vztah s Markem ji přinesl jen jednu pozitivní věc, a tou je její syn. Během násilí pociťovala silnou bezmocnost, úzkost, osamění a prázdnotu. Svého partnera měla i přes násilí stále ráda, myslela si, že se vše v jejich vztahu zlepší, jelikož se jí občas dokázal i za své chování omluvit. V současné době k Markovi nepociťuje žádné vřelé pocity, ale ani ty záporné. Jak sama říká: „*Nemiluji ho, ale zároveň ho ani nenávidím, nejsem na něj našťvaná. Nevím, proč se tak choval, třeba ho něco trápilo.* „

Klára vyjadřuje hlavně obavy z toho, že pokud se jí podaří někdy v životě navázat nový vztah, může se opět stát obětí násilí. Myslí si, že by proti němu nedokázala i přes svou zkušenost bojovat. „*Bojím se, že to bych už znovu nezvládla, to bych se opravdu tentokrát už zabila.*“

Životní změny:

Po zkušenosti s domácím násilím se Kláře změnila hlavně bytové podmínky, byt, v kterém žila se svým partnerem, patřil jemu. Byt je zapečetěný Policií ČR a Klára na něj nemá hezké vzpomínky. Klára žila společně se svým synem chvíli v azylovém domě pro matky s dětmi, kde se necítila příjemně, našla si proto jiné bydlení. „*V azyláku to bylo otravné, ty ostatní ženský, co tam byly, to bylo něco šíleného. Chtěla jsem odtamtud pryč. Našla jsem si malej byt, kterej se svým platem utáhnu. Paní, co nám ten byt pronajímá je na mě hodná, dala mi hodně nízký nájem.*“ Klára se až teprve ve svých 24 letech učila normálně žít, byla nucena naučit se spoustu věcí, které jsou pro nás ostatní běžné. Klára si nedokázala vyřídit ani běžné záležitosti, jelikož netušila, kde a co zařídit. Naučit se také musela zorientovat se v internetovém bankovníctví do doby, než si zařídila bydlení, netušila, co je to například vratná kauce, jak vypadají nájemní smlouvy apod.

Klára před svým vztahem s Markem byla hodně otevřená sociálním kontaktům, které navazovala velice snadno, měla ráda kolem sebe mnoho lidí, dnes, po zkušenosti s domácím násilím je spíše uzavřenější a sociální kontakty navazuje obtížněji.

Po neléčených úrazech, které během fyzických útoků utrpěla, má doživotní následky. Na pravou dolní končetinu kulhá, v obličeji má pár drobných jizev, které se snaží skrýt pod make-upem. Dříve také ráda nosila šaty a sukně, dnes si na sebe oblékne pouze dlouhé kalhoty. „*Mám pocit, že na mě každý kouká a vidí moje jizvy a rány. S dlouhými kalhoty se cítím lépe.*“ Klára vlivem domácího násilí ztratila svou ctižádostivost a odhodlanost.

Kláře se změnila i její finanční situace, s Markem se Klára měla po finanční stránce velice dobře, nemusela se o nic starat. V současné době je nucena žít se svým synem pouze

z jednoho platu, který jim často nestačí. I přesto se ale Klára cítí klidně, svobodně a učí se znovu žít. „*Až teď pořádně poznávám svět jinými očima.*“

13.3. Životní příběh Markéty

Základní informace:

Oběť: Markéta

Věk: 34

Vzdělání: Vysoká škola – bakalářské studium

Děti: 2

Stav: vdaná

Délka a forma násilí: 3 roky, fyzické + psychické + sexuální násilí

Délka rozhovoru: 4,5 hodin

Abstrakt:

Markéta působí jako milá a příjemná žena, která v současné době stále žije s násilným partnerem ve společné domácnosti.

Při našem rozhovoru Markéta stejně jako dnes žila ve společné domácnosti se svým mužem, po ukončení rozhovoru se rozhodla svého partnera opustit. Po jejím odchodu žila společně se svými dětmi u své matky, která ji společně s pracovnící intervenčního centra pomohla manžela opustit. Se svým manželem Patrikem se i po odchodu stýkala. Bohužel po nějakém čase se ke svému partnerovi vrátila.

Markéta je vysokoškolsky vzdělaná žena, která pracuje v pomáhajících profesích. Pochází z rozvedené rodiny. Po rozvodu si její matka našla nového partnera, který ji i s jejími dětmi často psychicky týral. Markéta svého partnera potkala až ve svých 25 letech ve svém zaměstnání. Markéty muž vyrůstal pouze se svou matkou, která Markétu nemá ráda.

Manželé spolu žijí v manželském svazku 7 let a společně mají dvě malé děti. Před odchodem od násilného partnera byla Markéta svým mužem neustále kontrolována a manipulována. Její muž Patrik ji 3 roky často psychicky, fyzicky i sexuálně napadal. Jestli toto týrání pokračuje i po jejím návratu, bohužel nedokážu určit, jelikož semnou účastnice výzkumu přerušila kontakt.

Dětství a rodina:

Markétě bylo osm let, když se její rodiče rozvedli, kvůli nevěře jejího otce. Toto období si účastnice moc nepamatuje, nejvíce vzpomíná na rozvod svých rodičů, jelikož tomu jako dítě nerozuměla a bála se, že přichází o svého otce, kterého již tak často nevidala. „*Měla jsem pocit, že jsem udělala něco špatně a že, můj otec odchází kvůli mně, pravý důvod rozvodu jsem se dozvěděla, až když mi bylo nějak 12-13 let.*“. Po rozvodu Markéta zůstala se svou matkou a starším bratrem sama, nejvíce si z tohoto období pamatuje, že její matka často plakala a doma chyběli peníze. Matka byla často unavená, plačtivá a smutná, na své děti neměla moc času, jelikož kvůli financím byla nucena si ke svému trvalému pracovnímu poměru vzít ještě brigádu. Děti bývaly doma často sami nebo je hlídala jejich babička. „*Moje dětství bylo takové osamělé, furt jsme byli sami nebo s babičkou, máma mi dost chyběla. Chodívala pozdě domů, byla jsem jako dítě z toho dost nešťastná. Táta odešel a máma byla také furt pryč.*“ Když bylo Markétě 12 a jejímu bratrovi 16, přivedla si jejich matka domů nového partnera, kterého poznala v zaměstnání, kterým si přivydělávala k hlavnímu příjmu. Nový partner matky se ze začátku vztahu choval k dětem i matce velice pozorně, věnoval dětem velice času a jejich finanční situace se doma velice zlepšila, matka již nemusela navštěvovat brigádu a měla také více času na děti a domácnost. „*Máma potom byla už dost často doma, což bylo super, užívala jsem si to, konečně jsme byli jako rodina. Často jsme jezdili na výlety a tak. Bylo to super období*“. Toto spokojené období trvalo asi jen dva roky. Po této době společného soužití začal nový partner Markéty matku psychicky týrat, často jí vulgárně nadával a přehnaně kontroloval, aniž by k tomu měl důvod, Markéty matka se proti tomuto chování nijak nebránila. Postupně toto psychické týrání obrátil partner matky i na její děti. „*Zdeněk, nás často s bráchou kritizoval, za nic nás nikdy nepochválil, všechno, co jsme udělali, bylo špatné. Furt na nás jen křičel. Brácha byl už dospělej, tak si sbalil věci a odešel bydlet ke své přítelkyni. Tehdát ještě přemlouval naši mámu, aby Zdeňka opustila, ale ona ho měla ráda.*“. Odchod bratra představoval pro Markétu velký stres, jelikož svého bratra měla velice ráda. Partner matky Markétu jednou i fyzicky napadl, když přišel opilý domů. „*Když přišel domů opilej, hrozně jsem se s ním pohádala. Křičela jsem na něj, že ať nás nechá na pokoji už a tak. Za to mi přilétla pěkná facka.*“ Markéty matka svou dceru bránila, proto byla také fyzicky napadena. Druhý den přišel Zdeněk s omluvou a květinou. Zdeněk sice Markétu již nikdy fyzicky nenapadal, ale opakovaně napadal její matku. Fyzické útoky nebyli nijak vážné, jednalo se spíše o menší facky. Po útocích vždy přišel s omluvou a Markéty matka mu to odpouštěla. Na matku Markéta začala naléhat, aby svého násilného partnera opustila, svou dceru poslechla a svého partnera Zdeňka z domu vyhodila. Dalšího partnera si Markéty matka našla až čtyři roky po rozchodu

s násilným Zdeňkem. S tímto dalším partnerem žije matka do dnes a mají spolu spokojený partnerský vztah. Se současným partnerem své matky má Markéta velice dobrý vztah. *„Petr, to je ten matky přítel, je úplně jinej, než byl ten předchozí. Hrozně mi pomohl při studiu na vysoké škole, protože je profesor. Když u nás začal Petr bydlet, bylo to doma takové klidné, spokojené. Petr je na mámu i nás jako děti hodnej, ale i tak jsem se ze začátku mužů bála a partnera jsem žádného nechtěla.“* Markéta žádného partnera neměla až do svých 25 let. Její spolužačky, které partnery již dávno měli, ji za to hodnotili jako homosexuální.

Seznámení a vztah s partnerem:

Markéta delší dobu netoužila se s muži seznamovat, nedokázala si vedle sebe žádného muže představit. *„Chtěla jsem zůstat raději sama. Myslela jsem si, že každý muž je stejný a spokojené manželství ani vztah neexistuje.“* Toto přesvědčení Markétě zůstalo až do doby, než potkala svého budoucího muže Patrika. Svého partnera Markéta poznala ve svém zaměstnání, kde se svou firmou realizoval zakázku. Tato zakázka trvala dlouho, a jelikož neměla Markéta žádné děti ani partnera trávila v zaměstnání hodně času. Z tohoto důvodu se s Patrikem často potkávala. *„Už od prvního okamžiku mě Patrik zaujal. Byl hrozně milej a sympatickej“* Patrik působil na Markétu i velice galantně, jelikož vždy když ji uviděl, podržel ji dveře. *„Dveře mi podržel vždycky, to jsem neznala. Ještě žádný muž ke mně nebyl tak galantní. Vždycky když mě viděl tak se usmíval. Byla s ním taky sranda a v jeho blízkosti jsem se cítila uvolněně. Mužů jsem se bála, ale u něj to bylo prostě jiný.“* Pocit zamilovanosti z počátku Markétu zaskočil a bránila se mu, ale netrvalo dlouho a Patrik si její srdce získal. Ze začátku vztahu se Markéta svému partnerovi příliš nesvěřovala, to až po delší době. Markéta měla pocit, že ji její partner rozumí, jelikož uměl naslouchat. Když se dokázala Patrikovi svěřit se svou zkušeností s násilným partnerem matky, který na ni byl zlý, obávala se jeho reakce. *„Nejdřív jsem se bála, co na to řekne, ale on to začal odsuzovat, a tak jsem si myslela, že na to máme stejný názor a on ke mně takový nebude.“* Dobrý vztah si Patrik vybudoval i s Markétou matkou, jelikož na své okolí působil velice seriózně a čestně.

První problémy ve vztahu přišly již při prvním společném milování. Patrik dlouho respektoval Markétu rozhodnutí s milováním počkat. *„S milováním jsem chtěla počkat, byla jsem furt taková nedůvěřivá. Patrik to respektoval a vůbec na mě netlačil, to se mi na něm hrozně líbilo.“* Když si získal Patrik důvěru své partnerky, rozhodla se pro sexuální sblížení. Z této zkušenosti byla Markéta velice zklamaná, Patrik na ní v tomto nebral ohledy, měl zvláštní sexuální požadavky a Markéta často pociťovala bolest. Tyto problémy v sexuální oblasti se vyskytovaly po celou dobu vztahu, Markétě bylo velice trapné o tomto problému

mluvit, a tak tomu nevěnovala žádnou pozornost. I přes tyto problémy se manželům narodily dvě děti.

Manželský svazek Markéta s Patrikem uzavřeli po dvouletém vztahu.

Partnerovo chování:

Patrik byl k Markétě velice pozorný a galantní. Markéta cítila ve svém muži hlavně velkou oporu. *„Byla jsem fakt šťastná, měla jsem hodného muže, zařízené bydlení, dvě krásné děti, a tak mi nic nechybělo. Splnil se mi sen, po tomhle jsem toužila.“* Markéta měla dojem, že v jejím vztahu je vše v naprostém pořádku, ale bohužel tomu tak nebylo. Markéta byla se svými dětmi na mateřské dovolené, její jediná náplň byla starost o děti a domácnost. Její muž Patrik měl vše pod kontrolou a Markéta neměla k ničemu přístup. Patrik měl pod kontrolou i veškeré finance rodiny, o kterých svou ženu neinformoval. *„Neměla jsem přístup ani k našim penězům, všechno měl pod kontrolou Patrik, takže já nevěděla ani jaké máme příjem nebo i jaké jsou naše výdaje. To jsem si, ale v té době nějak neuvědomovala, brala jsem to jako, že on je tam ta hlava rodiny.“* Když si Markéta chtěla něco pořídit, musela svému muži dlouho vysvětlovat, na co danou věc potřebuje, bez jeho svolení si nemohla nic koupit. Když ji muž povolil danou věc koupit, musela mu vždy předkládat účtenku od zakoupeného předmětu. To přišlo Markétě divné, ale její muž ji své chování vysvětloval jako spolehlivost. Ve svých financích chtěl mít přehled tak, jako to měl ve své firmě.

Markéta svůj veškerý volný čas trávila pouze se svými dětmi a mužem doma. Žádné kamarádky neměla, jelikož se kolektivu vždy spíše stranila. Jelikož neměla Markéta řádný vzor, jak má partnerský vztah vypadat, považovala některé věci za normální. *„Moje mamka mi pořád říkala, že furt sedíme jen doma, že jako rodina nikam nechodíme, a to není normální. Ale mě to jako normální přišlo, tak jako to, že můj muž drží doma kasu.“*

Postupem času začal Patrik chodit domů z práce velice podrážděný a unavený. *„Byla jsem furt doma jen s dětma, mamka mě s Petrem občas navštívila to jo, ale jinak jsem se hrozně nudila, proto jsem se vždy těšila, až přijde Patrik domů z práce, běžela jsem ho přivítat, ale on byl protivnej, mrzutej a odtazítej. A takhle to bylo potom furt.“* Toto chování Markétu velice trápilo, ale přisuzovala to únavě z práce, jelikož věděla, že její muž v práci nestíhá. V této době Patrik svou ženu začal ještě více kontrolovat, často ji během dne telefonoval, a vypytaval se jí, co dělá, co bude dělat a jestli během jeho nepřítomnosti u nich doma někdo byl. Svě ženě také často organizoval volný čas. *„Večer mi vždy připravil seznam věcí, které jsem musela druhý den splnit. Také mi nařizoval, kam mám jít a co tam mám dělat.“* Toto chování ze začátku

Markéta nehodnotila jako něco neobvyklého, naopak byla ráda, že ji její manžel během dne zaplní volný čas, který netušila, jak trávit. Toto organizování času ji začalo vadit až déle.

Postupem času začal Patrik chodit domů čím dál více později večer, když už děti spaly. Byl vždy podrážděný a na všechno reagoval velice výbušně.

Počátek a průběh násilí:

První hrubé chování použil vůči Markétě její muž až po čtyřech letech manželství. Markétě zavolali z jejího zaměstnání, zda by nebyla ochotná i přesto, že je na mateřské dovolené docházet do zaměstnání na občasnou výpomoc. Markéta na tuto nabídku reagovala pozitivně, jelikož si myslela, že si tak rodina finančně přilepší a její muž bude častěji doma. Proto když její muž přišel pozdě večer domů, opět podrážděný, sdělila mu Markéta, že by ráda začala občas docházet do zaměstnání. Tato zpráva se Patrikovi nelíbila, začal na svou ženu křičet, vulgárně ji nadávat a odhodil ji na sedací soupravu. *„Když semnou mrsknul na tu sedačku, byla jsem v hrozném šoku, nikdy se takhle nechoval. Nevěděla jsem, co to do něj vjelo.“* Než se ze svého prvotního šoku vzpamatovala, ucítila ránu pěstí, kterou ji Patrik udeřil do obličeje. *„To byl pro mě další obrovský šok, nevěděla jsem, co mám dělat, a tak jsem se rozbrečela.“* Po tomto útoku, když se Markéta trochu vzpamatovala, zjistila, že ji teče krev, odešla proto do koupelny, aby si ránu ošetřila. V tom okamžiku vstoupil do koupelny i Patrik a začal se své ženě omlouvat a projít ji o odpuštění. *„Odpustila jsem mu to, ale chtěla jsem po něm, aby to už nikdy neudělal. Sliboval, že to bylo poprvé a naposledy. Věřila jsem mu.“* Po tomto incidentu si začala Markéta myslet, že to, co se stalo, je její vina, jelikož svého partnera rozčílila a do zaměstnání tedy nenastoupí. *„Začala jsem si to vše vyčítat, je to vlastně moje vina, já jsem ho rozčílila s tou prací. Chtěla jsem se s ním teda usmířit a nachystala jsem mu dobrou večeři a také jsem si vzala nejlepší oblečení a upravila se.“* Reakce Patrika na toto usmířování byla jiná, než Markéta očekávala. Když přišel domů, začal na svou ženu bez důvodu křičet, to se Markétě nelíbilo a začala se slovně bránit, to jejího muže ještě více rozčílilo a fyzicky ji napadl. Patrik Markétu udeřil pěstí do obličeje a to opakovaně. Po těchto silných ranách zůstala Markéta ležet na zemi. Když si myslela, že její muž s násilným chováním přestal, šla se omýt a lehnout si do postele. Krátce na to přišel Patrik za svou ženou do ložnice, omlouval se jí, Markéta s ním nekomunikovala. Její ignorace vůči němu ho natolik rozčílila, že ji chytl za ruku a vyžadoval po ní sexuální styk. Markéta tento příkaz odmítla, ale svému partnerovi se neubránila. *„Bylo to hrozné, dost to bolelo. Žádala jsem, aby přestal, že mě to bolí, ale on v tom furt pokračoval. Taký mě u toho tahal za vlasy. Když s tím skončil, utekla jsem do koupelny, snažila jsem se furt mýt, furt jsem ho na svém těle cítila. Navíc jsem začala z intimních partií*

trochu krváčet, to mě vyděsilo, ale k doktorovi jsem nešla.“ Po tomto incidentu se opět Patrik své ženě omlouval a své chování interpretoval jako její vinu, že ho rozčilila. „Začala jsem si uvědomovat, že má asi pravdu. Byla to moje vina, vždycky jsem ho něčím vytočila.“ Markéta začala násilí dávat za vinu sobě.

Markéty život začal být stereotypní, přes den se starala o své děti a snažila se před nimi násilí krýt. *„Byli i jsou ještě malé, nerozumí tomu. Chtěla jsem je od toho hlavně uchránit. Patrik je nikdy neuhodil, když mě mlátil, oni už většinou spali.“* Patrik chodil domů stále pozdě večer, přicházel podrážděný a vyhledával důvody k hádkám. Nejdříve prošel celý byt a zkontroloval, zda je uklizeno a má připravenou večeři. Tyto kontroly realizoval každý večer, když přišel domů. Vždy našel nějaké nedostatky, jednou to byl špatně utřený prach, po druhé zase špatně vyprané prádlo apod. Po zjištění těchto nedostatků, vždy následovala hádka, ponižování a fyzické útoky. Markéta byla často fyzicky napadána v oblasti obličeje a částech těla, které jsou schovány pod oblečením. Patrik si při útocích vždy dával pozor, aby následky jeho bití byli nijak viditelné. K fyzickému napadení docházelo vždy jen doma, nikdy na veřejnosti. Na veřejných místech se Patrik ke své ženě i k jejím rodičům choval velice pozorně a mile. Můžeme tedy říci, že v tomto případě bylo násilí velice skryté.

K fyzickým útokům a ponižování docházelo každý den. Patrik navíc požadoval od své ženy sexuální styk, který musel být 4x za týden. Při těchto stykách požadoval různé neobvyklé praktiky, které byly Markétě nepříjemné. *„Ze začátku jsem to odmítala a snažila jsem mu ubránit, ale nikdy jsem neměla dost sil, proto jsem potom už nedělala nic. Vždycky jsem tam jen tak ležela a trpěla. Dost to bolelo a občas jsem krvácela z intimních míst. Také mě často bolelo v podbřišku, ale nechávala jsem si to pro sebe. Nejvíce jsem se bála, že otěhotním, to by se Patrikovi asi nelíbilo. „*

Toto násilí trvalo 3 roky, než se Markéta rozhodla od svého muže odejít. Jak jsme se již dozvěděli na začátku kazuistiky, v současné době se Markéta ke svému partnerovi vrátila, a tak nemůže s jistotou říci, zda se toto násilí opakuje nebo ne. Proto nemusí být doba 3 let konečná. V tomto případě se jedná o velice skryté násilí. Markéty manžel na veřejnosti působí velice seriózně. *„Patrikovo máma mě nemá moc v lásce, nevím proč, nic jsem ji neudělala. No ale proto k nám domů vůbec nechodila a ani s dětma se nevidá, jen s Patrikem si volá, takže ona neví, co se u nás doma dělo. Ani moje máma to do poslední chvíle nevěděla. Věděla jsem to jen já a Patrik.“*

Odchod od partnera:

Nad odchodem Markéta uvažovala často, ale nikdy nenašla odvahu odejít. Tuto odvahu našla až po našem rozhovoru. S odchodem od partnera ji pomohla její matka. *„Po doporučení pracovnice v intervenčním centru jsem své mámě řekla všechno a požádala ji o pomoc. Mama přijela okamžitě k nám domů, sbalila semnou důležité věci a společně s dětmi a s ní jsme odešli.“* Markéta se svého muže bála a dost dobře si uvědomovala, že když odejde s dětmi ke své matce, její muž ji tam nalezne. Z tohoto důvodu se rozhodla využít nabídku pracovnice z intervenčního centra a odešla společně s dětmi bydlet do bytu, který má utajovanou adresu a slouží k těmto účelům. Pro Markétu bylo těžké opustit město, které dobře znala a přestěhovat se do jiného, pro ni cizího města. V novém bytě žila krátkou dobu, potom se nastěhovala zpět ke své matce.

Markétě bylo doporučeno i podání trestního oznámení, to ale ze strachu i studu odmítla. *„Patrika se bojím a také mu nechci zničit celý život. Firma mu jde dobře a akorát by ho to zničilo. Také bych se styděla říkat některé věci policistům.“* Patrik se snažil svou ženu několikrát nalézt u její matky, tam mu ze začátku však nikdo neotevíral. Nalézt svou ženu se snažil Patrik i v jejím zaměstnání, tam ale Markéta z tohoto důvodu podala výpověď.

Vyhledání pomoci:

Markéta vyhledala odbornou pomoc až po třech letech násilí, a to v intervenčním centru. Základní informace o domácím násilí již měla, jelikož pracuje v pomáhajících profesích. Ale dlouho si nedokázala připustit, že i tento problém se může týkat její osoby. Bližší informace si začala Markéta zjišťovat na internetu, kde měla možnost přečíst si několik případů domácího násilí. *„Ty případy tam se hodně podobaly tomu mému. V tom okamžiku jsem si uvědomila, že chování mého muže není normální.“* Na internetu si také našla informace o intervenčním centru, v kterém si telefonicky zažádala o pomoc. Pracovnice intervenčního centra si s Markétou domluvila schůzku přímo u ní doma v době, kdy nebude její muž doma. *„Ta pracovnice mi řekla, abych se spojila se svou mamou a všechno jí to řekla. Také mi pomohla zařídit bydlení, které má utajenou adresu, tam jsme pak s dětmi bydleli pár týdnů. Takže mi s mamou dost pomohli s odchodem. Také mi začala nabízet skupinové terapie a sezení s psychologem, s těma bych ráda začala.“* Markéta během násilí nikdy nevyhledala žádnou odbornou pomoc, a to ani u Policie ČR a ani žádné lékařské ošetření. Její zranění nebyla tak vážná a dokázala si je tak ošetřit sama.

Život bez násilí:

Po nějaké době bydlení v bytě s utajovanou adresou se Markéta se svými dětmi nastěhovala zpět ke své matce a jejímu příteli.

Jelikož jí končila mateřská dovolená, plánovala se vrátit zpět do svého předchozího zaměstnání. I přes to, že podala výpověď, zaměstnavatel byl ochoten ji přijmout zpět. Se svým mužem Patrikem se občas stýkala, jelikož měl nárok na styk s dětmi. *„Patrika jsem kontaktovala potom sama, jelikož se po něm děti ptaly, byly z toho všeho dost vyděšený. Chápala jsem, že svého otce k životu potřebují.“* Ze začátku tyto setkání probíhali pod dohledem partnera Markéty matky, který vždy stál opodál, později se Markéta začala se svým mužem stýkat sama pouze s dětmi. Patrik se snažil svou ženu přesvědčit o své změně a sliboval, že se násilí již nebude opakovat. K tomuto přesvědčování naváděl i své děti. *„Patrikovi půjčuji děti třeba na celý víkend, nejdřív jsem se bála, ale on na to má právo a jim neublíží. Oni, ale pak vždycky chodí od něj a prosí mě, abychom se k Patrikovi vrátili, že chtějí domů a že, jim slíbil dovolenou u moře.“* Markéta po odchodu od manžela navštěvovala psychiatrické oddělení a začala se účastnit skupinové terapie. Jak jsem později zjistila, na těchto terapiích byla pouze párkrát. Během jednoho z našich rozhovorů začala dokonce Markéta uvažovat nad podáním rozvodu, ale definitivně ještě rozhodnutá nebyla. K rozvodu do dnešního dne nedošlo. Již při našem rozhovoru jsem z Markéty měla pocit, že se svým odchodem od partnera není ztotožněná a začínala pomalu věřit, že její muž se dokáže změnit. Markéty rodina, se snažila Markétu přesvědčit, aby se ke svému partnerovi nevracela, bohužel marně. Když jsem se s Markétou viděla naposledy, mužům opět nevěřila a plánovala zůstat sama. Ze svého partnera Patrika měla strach, nejvíce se bála, že přijde o své děti, s kterými její muž manipuloval. *„Nejvíce se bojím, že mi sebere děti. O děti přijít nemůžu, oni jsou moje všechno. Oba mají tátu moc rádi a já jim nemám to srdce říct jaký Patrik je.“*

Markéta se také bála pohybu na veřejnosti, měla neustále pocit, že ji někdo sleduje a vyskytovala se raději v místech, kde bylo větší množství osob. Markéta také často vyslovovala strach ze své budoucnosti. *„Bojím se, co bude dál, nevím, co čekat. Nevím, jestli na mě čeká něco dobrého nebo ne.“* V době našeho setkání se Markéta těšila hlavně do zaměstnání, do kterého plánovala nastoupit.

Zpětné hodnocení vztahu očima účastnice:

Když jsem se viděla s Markétou naposledy, začínala si pomalu uvědomovat, že s ní její muž již od začátku manželství manipuloval. Věřila, že potřebuje čas, než si vše srovná a utvrdí se v názorech a postojích vůči svému problému. Násilí si dávala Markéta za vinu hlavně sobě. *„Za to, co se mi stalo, si stejně můžu sama. Nechala jsem to zajít takhle daleko. Navíc jsem Patrika vždycky něčím rozčílila.“* Markéta si dávala také za vinu to, že byla ve svém vztahu s Patrikem pasivní, a to dávalo jejímu muži prostor, aby nad ní převzal moc. Markéta byla během našeho rozhovoru spíše neutrální a ve svých názorech a postojích velice zmatená. Na jednu stranu si dokázala uvědomovat problémové momenty vztahu, ale na druhou stranu si vše dávala za vinu a Patrikovo chování omlouvala. *„On toho měl v práci hodně, byl dost unavený a já ho vždy něčím naštvála.“*

Životní změny:

Po odchodu od manžela se Markétě změnily hlavně bytové podmínky. Se svým mužem žila v hezkém, světlém bytě, ke kterému měla citový vztah. Poté byla nucena se přestěhovat do jiného města, kde nikoho neznala a neměla přístup k financím. Po pár týdnech se vrátila zpět do původního města a začala žít se svými dětmi u své matky. Markétě se změnila i finanční situace, se svými dětmi žila pouze ze své mateřské dovolené. V době našeho setkání ji pomalu mateřská dovolená končila a nástup do zaměstnání ji tak teprve čekal. Patrik své ženě přispíval pouze malou částkou, kterou využívala na potřeby svých dětí.

Markéta byla vždy uzavřenější typ, ale po zkušenosti s domácím násilím se u ní introverze ještě více zvětšila, a to má za následek nedostatek sociálních kontaktů. Markéta v době výzkumu pocítovala často pocity úzkosti a špatně spala. Její sebehodnocení je velice nízké. *„V životě jsem vůbec nic nedokázala. Nejsem hezká ženská a ani v práci mi to nikdy nešlo.“* Markéta si dokonce po sexuálním násilí, vytvořila averzi a odpor vůči sexuálnímu styku, nedokázala si představit, že by byla v životě ještě schopná pohlavní styk realizovat. Ke konci rozhovoru Markéta přiznala, že ji její manžel schází. *„Patrik mi občas chybí. Ráda vzpomínám na naše začátky i na to, jak se nám narodily děti. Bylo to moc hezké období. Byla jsem s ním i šťastná.“*

13.4. Životní příběh Lenky

Základní informace:

Oběť: Lenka

Věk: 40

Vzdělání: Střední škola s maturitou

Děti: 3

Stav: rozvedená

Délka a forma násilí: 10 let, fyzické + psychické

Délka rozhovoru: 4 hodiny

Abstrakt:

Lenka působí jako velice sympatická a vyrovnaná žena, která vlivem domácího násilí skončila na invalidním vozíku. Pochází z úplné rodiny jako jediné dítě svých rodičů. Se svými rodiči vyrůstala na vesnici, kde měli velké hospodářství, ale vždy se toužila odstěhovat do velkého města.

Se svým partnerem, který je od Lenky starší o 13 let, se seznámila na diskotéce. Lenka byla druhou ženou svého bývalého manžela. V manželském svazku s ním žila 17 let, spolu mají 3 děti, které se několikrát staly terčem násilného chování ze strany svého otce. Lenka byla ze strany svého muže fyzicky i psychicky týrána celých 10 let. Různé nadávky a ponižování musela snášet i od své tchýně a tchána, s kterými žila ve společném domě. Lenky muž během manželství zneužíval anabolika, po kterých byl velice agresivní. Od svého muže se Lenka pokusila odejít celkem čtyřikrát, než realizovala definitivní odchod. Při rozhodnutí svého manžela definitivně opustit, se Lence stal vážný úraz, po kterém byl její bývalý manžel odsouzen za ublížení na zdraví s trvalými následky. V současné době je Lenka se svým mužem již rozvedená a neudrzuje s ním žádné kontakty.

Dětství a rodina:

Jana vyrůstala se svými oběma rodiči v spokojeném a harmonickém prostředí na vesnici. Její rodiče spolu měli vždy hezký vztah, doma se hádali jen zřídka. Se svými rodiči měla Jana velice přátelský vztah, jelikož byla jediné dítě, které měli. *„Moji rodiče nemohli mít další dítě, měli jen mě a byli na mě hodně opatrný. Jako jedináček jsem se nemusela s nikým o*

nic dělit, měla jsem všechno, co jsem chtěla. Jediné, co mi vadilo, je to, že mi rodiče nedávali takovou volnost, jakou bych chtěla.“ Svoje dětství hodnotí Lenka jako velice spokojené a šťastné. Se svými rodiči měla občasné konflikty v době dospívání, jelikož rodiče nedávali své dceři takovou volnost, jakou by si představovala. *„Jako mladá holka jsem toužila chodit po diskotékách, na který moji kamarádi furt chodili, ale rodiče mi to zakazovali. A to mě dost štvalo.“*

Lenka se svými rodiči vlastnila velké hospodářství, proto si volila střední školu zaměřenou na zemědělství, kterou úspěšně dokončila. Po střední škole chtěla Lenka nastoupit na vysokou školu a stát se veterinářkou, na tuto školu ale nenastoupila, jelikož velice brzo otěhotněla.

Seznámení a vztah s partnerem:

Se svým partnerem se Lenka seznámila v 17 letech na diskotéce, kterou navštívila bez vědomí svých rodičů. Lenky bývalý manžel Jiří, na zmíněné diskotéce pracoval jako barman a vyhazovač. Lenku zaujal již od prvního okamžiku. *„Jirka se mi líbil hnedka. Nejvíce se mi na něm líbil jeho vzhled a to, že byl o dost starší. Měl hrozně hezké tělo. Byl hodně svalnatej a to mě dost přitahovalo. Svalnatou postavu mám na chlapech ráda.“* Zmíněnou diskotéku začala Lenka opakovaně bez vědomí rodičů navštěvovat. *„Na zábavu jsem utíkala hlavně kvůli němu, musela jsem ho vidět.“* Jiří byl ze začátku k Lence odtažitý a její dvoření odmítal. *„Často jsem ho zvala do kina, ale on nechtěl. Byl to takovej bručoun. Byla jsem z toho dost smutná, a tak jsem na ty zábavy přestala chodit.“*

Další setkání Lenky s Jiřím se uskutečnilo na vlakovém nádraží, odkud Lenka dojížděla do své školy. Když spatřila svého idola, hned se k němu vydala. *“ S Jirkou jsem se začala hned bavit, najedou byl jinej, než na zábavě. Usmíval se a neměl problém se semnou bavit.“* Jiří Lenku pozval do místní restaurace, kde si dali kávu. Postupem času bylo setkání Lenky a Jiřího stále častější a častější. Při těchto setkání se Lenka dozvěděla, že Jiří má za sebou již jedno manželství, které skončilo. *„To, že byl Jirka rozvedený, mi nevadilo. Se svou bývalou ženou děti neměl, takže s ní neměl už nic společného.“* Po měsíci těchto pravidelných schůzkách se Lenka s Jiřím dala dohromady. Lenky rodiče na Jiřího reagovali spíše negativně, ale výběr své dcery respektovali.

Po půl roční známosti Lenka s Jiřím otěhotněla. Jiří na tuto událost nejdříve reagoval velice negativně a na nějaký čas zmizel. *„Když jsem Jirkovi oznámila, že čekám dítě, byl hrozně naštvanej. Říkal mi, že dítě nechce a chtěl, abych šla na potrat, to já jsem ale odmítla. On potom zmizel a měsíc se neukázal. Furt jsem jen brečela, myslela jsem si, že zůstanu s dítětem sama.“*

Po měsíci se Jiří vrátil s velkou kytkou a žádostí o ruku. Lenka vstoupila se svým partnerem do manželského svazku ve svých 18 letech. Jiří slíbil, že se o ni i dítě postará, ale musí se s ním odstěhovat. Lenka se tak se svým mužem odstěhovala velice daleko od svých rodičů. Novomanželé začali bydlet společně s Jirkovými rodiči ve větším rodinném domě. Se svou tchýní a tchánem neměla paní Lenka dobrý vztah, její tchýně ji často slovně napadala a urážela. Svému muži si dost stěžovala, ale oporu v něm nenašla. „*Jirka vždycky bránil svou mámu a mě říkal, že za tu hádku můžu já.*“ Miminko, které Lenka se svým mužem čekala, bohužel nedonosila. Ve čtvrtém měsíci potratila. „*Když jsem přišla o dítě, byla jsem z toho dost smutná, Jirkovi to bylo jedno a jeho máma mi říkala, že by z něj vyrostl stejně parchant. Bylo to jedno z mých nejtěžších období.*“

Partnerovo chování:

Již z počátku manželství se choval Jiří k Lence chladně a odtažitě, své emoce žádným způsobem neprojevoval. „*Jeho chování mi nepřišlo nijak zvláštní, takový on prostě byl.*“ K častým konfliktům docházelo spíše mezi Lenkou a její tchýní s tchánem, bohužel oporu ve svém manželovi neměla. Krátce po složení maturitní zkoušky Lenka opět otěhotněla, miminko donosila v pořádku a porodila zdravou holčičku. Partnerovo chování se změnilo již po příchodu z porodnice, novorozená dcera často plakala, Jiří na to reagoval velice podrážděně a za vinu to dával své ženě. „*Naše malá dost často plakala, hlavně v noci. Jirka byl potom hrozně vždy nervózní a křičel na mě, ať to dítě utiším, že jsem špatná máma.*“ Lenka se v domácnosti necítila příjemně, ale nijak zvlášť tomu nevěnovala pozornost, veškerou svou pozornost věnovala své dceři. Po prvním dítěti se manželům narodily ještě další dvě děti – dvojčata.

K velké změně v Jirkovo chování došlo po dvou letech manželství, kdy začal svou ženu občas slovně napadat a bezdůvodně ji obviňovat. „*Nadával mi, že jsem blbá venkovská husa, která nic v životě nedokázala, a také kráva. Furt mě z něčeho podezříval a obviňoval. Klid jsem neměla, ani když byl v práci, to mě neustále kontrolovali jeho rodiče.*“

Se svým trápením se Lenka rodičům svěřit nechtěla, domnívala se, že by je tím jen zatěžovala. V této době se začal Jiří ještě více zajímat o posilování a spoustu financí investoval do posilovacích strojů. Veškerý svůj volný čas trávil buď doma posilováním anebo navštěvoval posilovny. „*Furt jen posiloval, nic jiného nedělal. Byl potom už jako monstrum, mám ráda svalnaté muže, ale to bylo už i moc na mě. Byl samej sval.*“ Při této aktivitě si začala Lenka všimnout dalších změn v chování svého muže. Byl čím dál více podrážděný a odtažitý. Doma již nebýval tak často, kam chodíval, Lenka netušila.

V tomto období docházelo i mezi manželi k častým konfliktům, které se týkaly hlavně financí, které doma často chyběly. Po těchto hádkách se Jiří vždy své ženě omlouval a sliboval, že na ni již nikdy nezvýší hlas. „*Vůbec nevím, kam ty peníze všechny dával. Vždycky jsme se pohádali jak psi. Měla jsem z něj strach, křičel na mě vždycky tak, že se otrásal barák. Potom se omlouval a říkal mi, že už křičet nebude, já mu to věřila, říkala jsem si, že se každý někdy pohádá, každému někdy vytečou nervy.*“ Ke konfliktům docházelo doma stále častěji a častěji. Jiří začínal být čím dál více hrubější a sprostější vůči své ženě.

Jednou, když Lenka uklízela celý dům, našla u svého muže v nočním stole obaly od různých tablet. Jak zjistila později, jednalo se o anabolika, které její muž začal potají užívat. Tyto tablety Jiřímu napomáhali ke svalové hmotě. Lenka je přesvědčená, že zvýšenou agresivitu jejího muže zapříčinily právě tyto anabolika.

Počátek a průběh násilí:

Jiří svou ženu poprvé fyzicky napadl po konfrontaci, kdy Lenka našla zmíněné tablety. Lenka čekala, až její muž přijde domů z práce a informovala ho o svém nález, to Jiřího rozčílilo, obvinil svou ženu, že mu sahá na jeho věci a uhořel jí pěstí do obličeje. Po tomto fyzickém napadení byla Lenka dost v šoku, její muž se jí začal okamžitě omlouvat a slibovat, že léky už užívat nebude. „*Věřila jsem, že ty léky přestane brát a taky jsem věřila, že ta jeho facka byl zkrat.*“ Po tomto konfliktu Lenka zjistila, že je podruhé těhotná, domnívala se, že tato pozitivní zpráva jejího manžela donutí ke změně v jeho chování a jejich vztah se opět navrátí do stejných kolejí. Na Lenky těhotenství Jiří reagoval velice agresivně, svou ženu dvakrát udeřil pěstí do obličeje tak silně, že Lence tekla krev. Svě ženě nařídil, aby se dítě zbavila. „*Furt mi říkal, že pomazu na potrat a pokud nepůjdu tak, že ze mě to dítě vymlátí. Měla jsem hrozný strach.*“ Po tomto velkém konfliktu a napadení utekla Lenka společně se svou dcerou ke svým rodičům. Do týdne si Jirka pro svou ženu přijel, žádal ji o odpuštění a navrácení se domů. „*Sliboval, že se to nebude opakovat a, že se na děti těší. Věřila jsem mu, tak jsem se domů vrátila.*“

Vztah Lenky se svým mužem se bohužel nezlepšil, spíše naopak, fyzické i psychické útoky začaly být stále běžnějšími. Těmto útokům vždy předcházela hádka, která se jako vždy týkala financí. Jiřímu se navíc začaly kupit velké finanční dluhy. Lenka také zjistila, že její manžel s užíváním anabolik nepřestal a má několik mimomanželských poměrů s mladšími ženami. Když se ho snažila konfrontovat, vždy ji fyzicky napadal. Bil jí pěstmi do obličeje, hlavy, kopal do ní a tahal za vlasy. „*Jednou mě dokonce topil ve vaně. Zrovna jsem se chtěla vykoupit, on ke mně přistoupil zezadu a strčil mi hlavu pod vodu. Vůbec nevím, jak dlouho mi*

tam tu hlavu držel, ale myslela jsem si, že umřu. Potom mi tu hlavu vyndal a řekl mi, ať jsem ráda, že mě neutopil. Po tomto útoku jsem ho opět opustila, ale jako vždy jsem se k němu vrátila. Takhle jsem ho opustila celkem čtyřikrát.“

Jiří svou ženu fyzicky napadal i během těhotenství, kdy ji bil do těhotenského břicha. Při těchto útocích se Lenka snažila co nejvíce si břicho chránit. Vlivem stresu a násilí Lenka porodila svá dvojčata předčasně.

Jiří nenapadal pouze svou ženu, ale i své děti, do kterých často strkal a bil je fackami do obličeje. Lenka neměla žádnou možnost, jak své děti chránit, jelikož ji Jiří při těchto útocích vůči dětem zamykal do ložnice. Útoky se vystupňovali až do také míry, že Jiří začal svou ženu i škrtit a dusit polštářem. K fyzickým útokům se poté přidaly i výhrůžky smrtí. Lenka svého muže často prosila, aby s násilím přestal a snažila se bránit, ale vlivem posilování byl její muž velice silný, a tak neměla Lenka šanci se ubránit. Po těchto napadeních měla Lenka po těle různé modřiny a tržné rány a jednou i zlomené zápěstí. K vážnějšímu zranění, které Lence změnilo život, došlo po deseti letech tohoto týrání. Jako každý den přišel její muž pozdě večer domů, Lenka tušila, že byl její muž opět u své milinky. Lenka v tomto násilném vztahu již nechtěla pokračovat, proto svému muži hned oznámila, že ho definitivně opouští. To Jiřího natolik rozzuřilo, že Lence začal vyhrožovat smrtí. *„Šel proti mně s nožem a říkal, že mě zabije. Chtěla jsem zavolat policii, ale on mi vytrhl telefon z ruky a rozmlátil ho o zem. Nevěděla jsem kam utéct, hrozně jsem se bála, a tak jsem začala couvat. Couvala jsem tak dlouho, až jsme došli na terasu.“* Když se oba manželé ocitli na terase v druhém patře rodinného domu, chytil Jiří svou ženu za vlasy a začal ji opět bít pěstmi do obličeje. Poté použil i nůž, který držel stále v ruce, svou ženu pořežal na zápěstí. *„Křičela jsem, aby mi někdo pomohl, ale nevím, jestli mě opravdu nikdo neslyšel nebo mě jen sousedé slyšet nechtěli, protože mi nikdo nepomohl. Navíc děti nebyly doma v tu dobu, neměla jsem tam ani je.“* Když Jiří svou ženu pořežal, dokázala se mu z jeho sevření vymanit. Lenka chtěla utéct, ale neměla kam. Při této snaze o útěk ji Jiří chytil u zábradlí terasy za rameno tak, že Lenka přes zábradlí přepadla. *„Z toho pádu si moc nepamatuji, jen, že jsem najednou padala a pak jsem cítila silnou bolest a už nic nevím.“* Lenka při pádu nejdříve dopadla na střechu zahradního domu, od které se její tělo odrazilo a dopadlo na zem. Tento těžký pád Lence způsobil poranění páteře a komplikovanou zlomeninu dolní končetiny. Lenka se probudila až v nemocnici, kde zjistila, že nemůže pohnout dolními končetinami. *„Chtěla jsem se na té posteli pohnout nebo zvednou, ale nešlo to. Nohy jsem vůbec necítila, to mě strašně vyděsilo a začala jsem křičet, že nic necítím.“* Od lékařů se Lenka dozvěděla, že si při pádu poranila páteř natolik, že ochrnula na obě dolní končetiny. *„Nemohla jsem tomu furt uvěřit, já a nebudu nikdy chodit. Myslela jsem si, že je to asi špatný sen. Když*

mi přivezli invalidní vozík, pomyslela jsem si, že můj život skončil.“ Lenky pád začala vyšetřovat i policie ČR. Jiří se snažil při výslechu na policii celou událost vylicít jako nešťastnou náhodu. Lenka se však již svého manžela nebála a policistům řekla o domácím násilí, i vše o dni, kdy spadla z terasy. Jiří byl na základě zjištěných informací odsouzen k podmíněnému trestu za trestný čin ublížení na zdraví s trvalými následky. Soud také Jiřímu uložil povinnost uhradit Lence vysoké finanční odškodnění, které splácí do dnes.

Odchod od partnera:

Lenka odejít od svého muže chtěla již několikrát, ale většinou se bála nejen svého muže, ale i reakcí sousedů jejích rodičů. *„Bála jsem se, jak všichni ty sousedi mejch rodičů na mě budou koukat.“* Lenka se nejvíce bála, že ji její okolí bude rozpad manželství dávat za vinu. Lenka pochází z rodiny, kde se dodržuje tradiční postoj k manželství a rozvod se v této rodině neuznává. Lenka od svého muže vždy odcházela brzy ráno, kdy Jiří ještě spal. Při jednom z pokusu o opuštění partnera ji Jiří dostihl na autobusovém nádraží a dovedl ji i s dětmi zpět domů. Pro definitivní odchod od manžela se Lenka rozhodla již před svým těžkým úrazem, Jiřího plánovala opustit následující den. Svůj odchod již nestihla realizovat, jelikož došlo již ke zmíněnému pádu. Jiří svou ženu v nemocnici navštívil, kde ji prosil o odpuštění a snažil se ji přesvědčit, že si svůj pád způsobila sama. *„Říkal mi, že on za to, co se mi stalo, nemůže, že jsem přepadla sama a tak. Chtěl jen využít toho, že jsem si některé věci moc nepamatovala. Ale popravdě sama nevím, zda to byla jen souhra náhod nebo to udělal schválně.“*

Pro své osobní věci Lenky a jejich dětí si přijeli k Jiřímu Lenky rodiče. Do domu, kde Lenka žila se svým mužem a tchýní s tchánem se tak nemusela nikdy vrátit.

Vyhledání pomoci:

Lenka během domácího násilí dvakrát využila institut vykázaní a nechala tak svého manžela vykázat na deset dní ze společného obydlí, ale Jiří se vždy po uplynutí doby domů vrátil a svou ženu opět fyzicky napadl, jako výhrůžku, aby to příště již nedělala. Během doby, kdy byl Jiří vykázaný, si Lenka i tak neodpočinula, musela čelit nadávkám ze strany své tchýně a tchána. *„Furt na mě jen křičeli a nadávali mi, že jsem nechala jejich syna vyhodit. Navíc mi také začali vyhrožovat, že mě vyhodí oni ze svého domu, udělají ze mě psychicky narušenou ženskou, které nikdo neuvěří a seberou mi děti.“* Na základě vykázaní Lenku kontaktovalo i Intervenční centrum, s kterým stále komunikovala, ale v té době odchod a pomoc zatím odmítala. Domácnost navštívila i několikrát sociální pracovnice z odboru sociálně právní ochrany dětí. *„Byla u nás taky několikrát sociálka, Jiří mě a dětem vyhrožoval, že pokud něco*

jen cekneme, bude zle. Všichni jsme z něj měli velký strach, a tak jsme před tou pracovníci hráli spokojenou rodinu.“

Co se týká lékařského ošetření, to vyhledala Lenka několikrát, s domácím násilím se lékaři svěřila pouze jednou, jinak právě důvody svého zranění neuváděla. K tomuto ošetření Lenka nejezdila sama, vždy ji doprovázel její muž.

Pomoc u své rodiny nikdy Lenka nevyhledala, svým rodičům se bála svěřit. *„Cítala jsem se ponížene a oni měli svých starostí se statkem dost.“* Jelikož se Lenka se svými rodiči často nestýkala z důvodu větší vzdálenosti, věřili ji, že mají s manželem jen menší spory, které přejdou. Když se Lenky rodiče dozvěděli o domácím násilí, byli v šoku a vyčítali si, že nic nepoznali. *„Do dnes si vyčítají, že nic nepoznali, ale dyť byli daleko a já jim to nikdy neřekla, takže to nemohli ani poznat. Dost je to vzalo.“*

Po definitivním odchodu od Jiřího se Lenka dlouho léčila ze svého zranění a učila se žít na invalidním vozíku, intervenční centrum již nekontaktovala, vyhledala odbornou pomoc u psychiatra.

Život bez násilí:

Lenka v současné době žije v útulném bytě se svým novým partnerem a svými dvěma dětmi, starší dcera žije již sama. Lenka se pohybuje pouze na invalidním vozíku a pobírá invalidní důchod, do zaměstnání bohužel docházet nemůže, přivydělává si proto různými domácími pracemi. Lenky současný partner David, je rozvedený a má dvě děti, jedno z dětí má ve své osobní péči. S Lenkou je zatím tři roky. Nyní si společně zařizují nové bydlení, které upravují tak, aby se tam Lenka mohla pohybovat na invalidním vozíku. Se svým bývalým manželem se Lenka nestýká, společně se rozvedli před třemi lety. Návrh na rozvod podal Jiří, jelikož si našel novou mladší partnerku, s kterou čeká dítě.

Lenka po rozvodu musí splácet dluhy, které vznikly během manželského svazku s Jiřím. I přesto, že s Jiřím delší dobu nežila, rozvádět se přímo nechtěla. *„Bála jsem se, jak na to budou reagovat mí rodiče, oni s rozvody nesouhlasí. Ale vzali to nakonec dobře, věděli, že mě Jirka mlátil, a to se neomlouvá, takže jsme se u rozvodu s Jirkou nějak dohodli.“*

Lenka se na invalidním vozíku již umí pohybovat a rychle si na něj zvykla, ale smiřuje se s tím stále velice těžce. Její omezená hybnost ji velice ovlivňuje v osobním životě.

Není tomu dlouho, co Lenka vyhledala první ženu svého bývalého manžela, chtěla se hlavně dozvědět bližší informace o svém bývalém muži. *„Jirkovu první ženu jsem hledala hodně dlouho a složitě, ale našla jsem. Chtěla jsem vědět, proč ho opustila a jak se choval k ní. O Jirkovi jsem se od ní dozvěděla, že v dospívání často kradl a lhal. Byl dost problémový a*

jeho rodiče si s ním prej nevěděli rady. Jirka se k ní taky choval dost hrubě, ale ona ho hned opustila.“

Lenka by ráda pomáhala ženám, které se stejně jako ona staly obětí domácího násilí, svůj příběh zveřejnila i na několika internetových portálech o domácím násilí. Svého současného partnera Lenka hodnotí jako velice pozorného, hodného a trpělivého muže. Oproti bývalému manželovi David řeší konflikty klidně, nezvyšuje hlas, k násilí se staví negativně a Lence velice pomáhá. Bývalý manžel Lenky se s dětmi již dlouho nestýká, zájem o ně zatím neprojevil. Jiří by měl stále platit alimenty, ty však neplatí. Lence posílá jen odškodnění, které mu bylo soudně uloženo.

Lenka stále navštěvuje psychiatrickou ambulanci, užívá antidepresiva a plně rehabilitu je. Z Jiřího již strach nemá, jelikož ji nekontaktuje a věnuje se jen svému současnému partners tví. O kontakt se pokusila její bývalá tchýně, která ji žádala o odpuštění a pomoc, jelikož Jiří začal fyzicky napadat své rodiče. Na tento kontakt Lenka nereagovala, jelikož své tchýni nedokáže odpustit její chování. *„Je mi jí sice líto, ale ona mě neměla ráda a dělala mi to samé. A taky mi nikdy nepomohla, ať si poradí sama, jako jsem musela já.“* Se současným partnerem Lenka plánuje společnou budoucnost, ale nové manželství uzavřít nechce.

Zpětné hodnocení vztahu očima účastnice:

Lenka zpětně hodnotí svůj vztah s agresorem negativně. Příčinu násilí přisuzuje krátké době známosti s manželem. *„Svého muže jsem dobře neznala, byla jsem s ním velice krátce a jako mladá, to je podle mě hlavní důvod násilí. Kdybych s ním, byla dýl tak bych to určitě poznala a nikdy bych si ho nevzala.“* Lenka lituje hlavně svých návratů k manželovi, vždy mu věřila, že se změní. Lenka si zpětně uvědomuje, že se její muž již od začátku choval zvláště, ale jelikož byla zamilovaná, neuvědomovala si to. Lenka se domnívá, že velkou chybou bylo přestěhování se k rodičům partnera, jelikož i konflikty s tchýní a tchánem situaci doma jen zhoršovaly. *„Nejvíce asi vzpomínám na ten den, kdy jsem spadla. Zpětně si takhle říkám, že to byla vážně asi moje chyba. Já jsem před ním couvala dozadu a nechala jsem se zahrnat do kouta k zábradlí. Byla jsem pěkně pitomá. Nejsem si sice jistá, jestli to Jirka plánoval a udělal to schválně nebo to byla fakt náhoda, ale můžu si za to sama, neměla jsem tam couvat.“*

Lenka se nejvíce bojí o své děti, jelikož si je vědoma, že domácí násilí na nich mohlo zanechat velice negativní následky.

Životní změny:

Největší životní změnou po zkušenosti s domácím násilím je pro Lenku její handicap, s kterým se musela naučit žít a kvůli kterému užívá spousty léků. Její handicap ji velice omezuje v její hybnosti, se svým vozíkem se dostane pouze do bezbariérových míst. Její adaptace na nový život s handicapem trvala velice dlouho a byla pro ni obtížná.

K životním změnám došlo také v Lenky psychické stránce. Lenka má velice nízké sebehodnocení a trpí častými úzkostmi. V partnerských vztazích je Lenka již průbojnější a nebojí se vyslovit svůj názor. Lenka je navíc často hospitalizována v nemocnici, jelikož má zdravotní obtíže s ledvinami, to její psychiku také velice negativně ovlivňuje, jelikož k nemocnicím má averzi.

Lence se po zkušenosti s domácím násilím také změnily bytové podmínky, nejdříve se musela na nějaký čas přestěhovat ke svým rodičům, kde se učila pohybovat na invalidním vozíku. Po pár měsících si, ale Lenka našla svoje vlastní bydlení a od rodičů se odstěhovala.

Velké změny můžeme u Lenky pozorovat i ve finanční situaci. Než si Lenka našla nového partnera, byla na tom často finančně špatně. Se svými dětmi žila pouze z invalidního důchodu a občasného přivýdělku. Peníze z odškodnění přicházejí velice nepravidelně. Lenka je po rozvodu s Jiřím ještě nucena splácet finanční dluhy, které její bývalý muž nabyt v době manželství. Tyto dluhy splácí do dnes.

14. ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- **Jak se změnil život ženy, po zkušenosti s domácím násilím?**

Zkušenost s domácím násilím představuje pro ženy jako oběti domácího násilí velký zásah do jejich osobnosti i života. Tato negativní zkušenost zanechává v těchto ženách velké psychické, fyzické i sociální následky, jejichž vlivem se život těchto žen výrazně mění.

Nejzásadnějšími životními změnami jsou změny v psychických procesech obětí. Po zkušenosti s domácím násilím, kdy jsou oběti dlouhodobě týrány a ponižovány u nich dochází k pocitu méněcennosti, nízkého sebehodnocení a nedůvěře ve vlastní schopnosti.

Násilí představuje pro oběti tak velkou stresovou situaci, že se u nich často objevují znaky posttraumatické stresové poruchy. Tato porucha je odezva na neustálé pocity strachu a napětí. Znaky této poruchy můžeme sledovat i u účastnic výzkumu. Tyto ženy pociťují neustálý strach vůči svému bývalému partnerovi, objevují se u nich pocity úzkosti, které u nich můžeme pozorovat i několik let po skončení násilí. U těchto obětí dochází také k depresivnímu onemocnění i ztrátě pocitu síly. Všechny účastnice výzkumu trpí nespavostí, úlekovými reakcemi a neustále pociťují vinu vůči své osobě. Další typickou změnou těchto obětí jsou noční můry, v kterých se jim traumatické zážitky vrací a znovu je tak prožívají. U některých obětí tyto příznaky časem odezní, u některých přetrvávají i několik let až do konce života.

U jedné z účastnic můžeme pozorovat i tzv. Syndrom týrané ženy, který se u ní projevuje hlavně ve formě popírání viny násilného partnera a přenesení této viny na svou osobu. Oběti po zkušenosti s násilím mají tendence utíkat před konflikty, mají problémy s komunikací a sociálnímu okolí se spíše straní, jelikož ztrácejí schopnost důvěry. Vlivem změn v psychických procesech se může u obětí objevit i sebezničující strategie, které jsou velice nebezpečné.

K životním změnám dochází také ve fyziologickém stavu obětí. U těchto obětí můžeme pozorovat různé nedoléčené zlomeniny končetin, podlitiny, různé hematomy, jizvy apod. Tyto fyzické následky se snaží oběti skrývat pod oblečením případně pod make-upem. U jedné z účastnic výzkumu došlo i k tak závažnému fyzickému zranění, po kterém jí zůstaly trvalé doživotní následky. K fyzickým obtížím dochází i po sexuálním násilí, kdy jedna z účastnic výzkumu trpí chronickými bolestmi břicha a důsledkem nedobrovolných pohlavních styků u ní dochází k častým infekcím močových cest.

Dalšími životními změnami jsou i sociální aspekty, které můžeme pozorovat ve změně bytových podmínek, finanční situaci i ve změně zaměstnání. Oběti jsou často nuceny své obydlí, které obývali s agresorem opustit a ubytovat se v azylových domech, u svých

příbuzných nebo si nalézt jiné bydlení, často i v jiných městech. Tato změna představuje pro většinu obětí ztrátu stabilního zázemí. Ke svému obydlí mají většinou citové vazby, a tak je pro ně opuštění tohoto místa velice složité a stresující.

S další změnou, s kterou se po zkušenosti s domácím násilím musejí oběti vyrovnat je finanční situace, která se vždy velice zhorší. Po odchodu od agresora se účastnice výzkumu musely potýkat s nedostatkem financí, během násilí k financím neměly přístup a často nenavštěvovaly ani žádné zaměstnání. Většina žen po domácím násilím žila ze státního sociálního zabezpečení nebo z mateřské dovolené. Nedostatek financí může způsobit i ztrátu nového bydlení. S finanční situací často nemohou pomoci ani rodinní příslušníci, jelikož nejsou sami dostatečně finančně zabezpečeni. S financemi jsou často spojené i změny v profesním životě, některé oběti se do profesního života zařazují až po zkušenosti s násilím, během násilí zaměstnání nenavštěvují, jelikož jim to není ze strany agresora povoleno anebo jsou na mateřské dovolené. Ty oběti, které zaměstnání navštěvovaly, o své pracovní místo často přišly, jelikož neustálé týrání se projevovalo na jejich výkonnosti, častá únava a vyčerpání vedlo k nízkému výkonu, který zaměstnavatel hodnotil formou výpovědi z pracovního poměru.

Když to tedy shrneme, po zkušenosti s domácím násilím se ženám život změnil hlavně v psychických procesech, fyziologickém stavu, bytových podmínkách, finanční situaci a v profesním začlenění.

- **Jak charakterizuje žena zpětně vztah s násilníkem?**

Účastnice výzkumu svůj vztah s agresorem zpětně charakterizují velice negativně a problémově, jediné pozitivum ve vztahu vnímají své děti, které se do násilných vztahů narodily. Pouze jedna účastnice vnímá domácí násilí i jako pozitivní zkušenost, kdy se naučila vnímat sama sebe a dospěla k sebepoznání. K tomuto názoru účastnice dospěla postupem času, kdy pravidelně navštěvovala skupinové a jiné terapie.

Ženy si po ukončení násilí uvědomují, co bylo v jejich vztahu s násilným partnerem problémové a jaké chování partnera jim dříve připadalo v pořádku. Všechny účastnice zpětně hodnotí jako velice problémové ve vztahu s násilným partnerem nerovnoměrné rozdělení rolí, kdy byl v rodině muž postavený výš než jeho partnerka. Další problémový okamžik účastnice vnímají v nedostatku informací o rodině svého partnera.

Ženy si zpětně uvědomují, jak s nimi agresori manipulovaly již od začátku vztahu a jejich problémové a odtahité chování často přisuzovaly únavě či starostem. Tyto ženy si také zpětně uvědomují, že důležité je v násilném vztahu neseťvávat velice dlouho a je nutné vyhledat pomoc u jakékoliv organizace. To, že nevyhledaly pomoc během násilí, charakterizují jako

svou chybu, které velice litují. Velice zajímavé je srovnání hodnocení účastnic, které s agresorem již nežijí s hodnocením účastnice, která v době výzkumu s násilným partnerem žila ve společné domácnosti a svou situaci začala řešit hned po ukončení výzkumu. Tato účastnice si sice zpětně uvědomovala problémové okamžiky ve vztahu a svůj vztah s násilníkem charakterizovala negativně, ale zároveň měla tendence násilné chování svého partnera omlouvat a přisuzovat to své osobě nebo jiným osobám, jako jsou například rodiče. V její charakteristice byl určitý rozpor. Jak již víme, tato účastnice svého partnera opravdu po rozhovoru opustila, ale po určité době se k němu opět vrátila.

Když to tedy shrneme, ženy, které mají s domácím násilím zkušenosti, zpětně charakterizují svůj násilný vztah negativně a vnímají ho jako problémové. Negativní okamžiky v chování agresora si tyto ženy uvědomují až po delším čase od rozchodu s partnerem. Během násilí i těsně po jeho ukončení oběti ztrácejí schopnost racionálního uvažování, a tak si tyto problémové okamžiky neuvědomují, svého partnera mají velice rády, věří mu a jeho problémové chování přisuzují často jiným příčinám.

- **Jaký vztah měla žena v dětství se svými rodiči?**

Každá účastnice měla se svými rodiči z počátku dobrý, spokojený vztah, ale to u každé bohužel nevydrželo napořád. Společné mají účastnice vždy začátek vztahu s rodiči a poté konflikt, který v rodině vždy nastal, tyto konflikty se liší hlavně v příčině vzniku. První z účastnic pochází z úplné rodiny, kde měla s rodiči dobrý vztah, první konflikt mezi ní a rodiči nastal v době mladé dospělosti. Konflikt byl vyvolaný negativním postojem rodičů vůči jejímu partnerovi. Další účastnice také z počátku pocházela z úplné rodiny, se svými rodiči měla dobrý vztah do té doby, než ji zemřel otec a její matka si našla nového partnera. Doma často docházelo ke konfliktům mezi účastnicí, jejím otčímem a později i matkou, to vedlo k tomu, že účastnice ve velice brzkém věku z domu odešla. Další z účastnic výzkumu také ze začátku pocházela z úplné rodiny, do doby, než se její rodiče rozvedli. Otce často nevidala, s matkou měla vždy hezký vztah. K prvním konfliktům začalo docházet v době dospívání hlavně mezi účastnicí a novým partnerem matky, který byl násilnický typ. Poslední z účastnic pochází opět z úplné rodiny, s rodiči měla vždy spokojený vztah. Jelikož je jediným dítětem svých rodičů, byli na ni velice upoutaní. Konflikty s rodiči měla účastnice v době dospívání. Důvodem těchto konfliktů byla touha po volnosti, kterou jako mladistvá od svých rodičů nepocítovala.

Z těchto skutečností můžeme dospět k závěru, že obětí domácího násilí se stávají ženy z úplných i rozvedených rodin. Všechny oběti z počátku pocházeli z úplné rodiny, ale během času docházelo v rodinách ke konfliktům. Konflikty se často týkaly nových partnerů matek

obětí a nedostatku volnosti a respektu, které účastnice často pociťovaly. U některých z účastnic můžeme pozorovat v dětství ztrátu otce. Tato ztráta pro ně představovala vždy zásadní změnu, která pro ně nebyla jednoduchá.

Na tyto vztahy v dětství a dospívání navazují vztahy s rodiči v dospělosti. Během doby partnerství a doby kdy docházelo k násilí, byly některé vztahy mezi rodiči a účastnicemi stále narušeny. Toto narušení prohlubovala i delší vzdálenost rodičů a dítěte, jelikož se většina účastnic po uzavření manželství přestěhovala od svých rodičů do jiného města. Společný kontakt udržovaly jen zřídka.

Kromě jedné z účastnic se u všech tyto vztahy po několika letech opět obnovily. Právě rodiče obětí hrály velkou roli v pomoci oběti s jejím odchodem a adaptací na život bez násilí. Pouze u jedné z účastnic můžeme pozorovat velice narušený vztah s její matkou. Vzájemně se nevyhledávají, několik let se neviděli, proto si jsou cizí. Rodina jako vztahová síť v tomto případě neexistuje.

- **Co bylo hlavním důvodem k rozchodu s agresorem?**

Některé ženy se k odchodu od partnerů rozhodly a své násilné partnery po delší době opouštějí. Některé bohužel nemají dostatek vnitřních sil, aby svého agresora opustily, a k jeho opuštění dochází až po vážném zásahu, které poškozuje jejich zdraví. Během domácího násilí ženy pociťují hlavně naučenou bezmocnost, která vede k tomu, že si oběť vytváří pocit, že nemá jinou volbu než s agresorem zůstat a násilí snášet. Z tohoto důvodu se ženy odhodlávají opustit násilné partnery až po dlouhé době. Většina obětí se ke svým násilným partnerům opakovaně vrací, než se odhodlají k definitivnímu opuštění. Většina účastnic výzkumu se k odchodu od partnera rozhodla. Doba, po které účastnice svého partnera opustily, se velice liší, pohybuje se v rozmezí od 3–10 let. Jak již víme, jedna z účastnic se po čtyřech měsících od odchodu ke svému násilnému partnerovi vrátila.

Odchod od agresorů představuje pro tyto ženy velkou stresovou situaci a pociťují vůči agresorovi velký strach. Největší strach mají z toho, že je během odchodu agresor dostihne, proto k jeho opuštění dochází v době, kdy není doma nebo spí. Všechny účastnice se shodují, že odchod od násilného muže je velice složitý a nebezpečný, to dokazuje i životní příběh Lenky, které se při sdělování přípravě k odchodu stal vlivem domácího násilí velice vážný úraz, po kterém skončila na invalidním vozíku. Jedna z účastnic si se svou životní situací nevěděla rady, ze svého partnera měla veliký strach, s matkou se nestýkala, a tak netušila kde vyhledat odbornou pomoc. Jediná cesta, jak svého násilného partnera opustit pro ni byla vysvobození skrz smrt. Její pokus o sebevraždu byl naštěstí neúspěšný.

Z vyprávění účastnic jsem dospěla k závěru, že nejčastějšími a hlavními důvody, proč tyto ženy násilné partnery opouštějí, jsou finanční dluhy, které se ve vztahu často objevují a velký strach o svůj život i život svých dětí. Dalšími důvody k rozchodu jsou závislosti násilných partnerů na návykových látkách a dlouhodobé násilí, které ženy již dále nechtějí snášet.

- **Jak probíhala adaptace na život bez násilí?**

Adaptace na život bez násilí je v případě žen, které mají zkušenost s domácím násilím velice složitá a dlouhodobá. Tyto ženy byly dlouhé roky na svých partnerech závislé, jsou nesamostatné a neumí prakticky žít tak, jako před násilím. Jejich život a zdravou adaptaci stěžuje i neustálý strach, který pociťují vůči svému bývalému partnerovi. Strach mají hlavně z případného dalšího kontaktu s bývalým násilným partnerem, který by mohl s násilím opět začít. Tento strach ženám velice ovlivňuje jejich osobní život, některé účastnice zažívají až paranoidní stavy a vyhýbají se určitým místům, o kterých si myslí, že mohou navštívit i jejich bývalý partneri a mohlo by tak dojít k osobnímu kontaktu. Agresor jedné z účastnic si v současné době stále odpykává svůj trest ve věznicí, i přesto tato žena pociťuje veliký strach, že po jeho propuštění se ji a jejího syna pokusí vyhledat nebo ho bude nadále potkávat na veřejnosti. Složitou adaptaci můžeme pozorovat i v navazování sociálních kontaktů. Pro tyto ženy je velice obtížné navazovat sociální vztahy, jelikož jsou ke svému okolí spíše nedůvěřivé. Pokud již nějaké vztahy navážou, předchází tomu delší doba.

Velice složitá je i adaptace těchto žen na život bez mužů. Jak sami účastnice uvádějí, žena je nucena naučit se mnoho činností, které vykonával dříve jejich partner, některé z těchto činností účastnice zvládnou, ale pokud dochází k jejich nezvládnutí, pociťují ženy stesk po svém násilném muži.

Pokud to tedy shrneme, můžeme dospět k závěru, že adaptace na život bez násilí je velice složitá a dlouhodobá. Za pomoci terapií jsou ženy schopné nalézt své ztracené sebevědomí i cestu od závislosti k nezávislosti. Zdravou adaptaci na život bez násilí stěžuje těmto ženám hlavně strach z bývalého partnera, který pociťují i celý svůj život.

V adaptaci na život bez násilí jsou důležité také tzv. podpůrné osoby, které jsou pro oběť velice významné. Ve výzkumu se jako tyto podpůrné osoby často vyskytují v roli rodičů. V případě ztráty kontaktu s rodiči jsou ve většině případů těmito podpůrnými osobami děti obětí, pro které se tyto ženy snaží vytvořit harmonické prostředí.

Na závěr lze konstatovat, že domácí násilí se může týkat kterékoliv ženy z různých sociálních vrstev, nedokážeme přesně určit, jak vypadá typická žena jako oběť domácího násilí. Z výpovědí účastnic jsem pochopila, že domácí násilí představuje větší problém, než jsem si dokázala představit. Některým ženám domácí násilí změnilo život natolik, že nejsou již schopny žít tak, jako před násilím. Realizovaný výzkum mi pomohl hlavně pochopit, proč ženy zůstávají v násilných vztazích dlouhou dobu a v čem je odchod od partnera složitý. Ženy během svých vztahů pociťují bezmocnost a se svou situací si neví rady. Neví, kde o pomoc požádat a získávají dojem, že jejich situace je bezvýchodná, a proto násilí musí vydržet. Když se přeci jen rozhodnou svého partnera opustit, ztěžuje jim tento odchod jejich finanční i citová závislost na partnerovi.

Ve svém výzkumu jsem se snažila odhalit několik zlomových momentů v životě těchto žen a najít mezi nimi souvislosti. U některých účastnic mezi tyto zlomové momenty patří například ztráta otce a tím ztráta životní stability. Problém bývá nový partner matky, se kterým si žena nerozumí, matka dává přednost partnerovi před svým dítětem.

Zajímavými skutečnostmi z rozhovorů je například to, že tyto ženy přitahují spíše starší muži a do manželských svazků s nimi vstupují po krátké době vztahu v mladém věku. Dalšími zajímavými skutečnostmi je například to, že muži napadající své ženy pocházejí většinou z problémových rodin a jejich vztah s rodiči nebyl uspokojivý. Také u žen jako obětí se v rodinách objevují určité konflikty, které vedou k jejich útekům k partnerům. Jako zásadní zjištění se ukázalo, že většina násilných mužů mají sklony k závislostem hlavně na alkoholu a jiných návykových látkách, pod kterými často své ženy i děti napadají. Z případů také vyplynulo, že agresori jsou často výborní manipulátoři a častěji napadají své ženy než děti.

Přiznat si domácí násilí je pro ženy velice složité, chování svých partnerů si ze začátku interpretují jinak, než ve skutečnosti je, věří, že partnerovo chování se změní a jedná se o přechodné období. Když už si dokáže oběť domácího násilí přiznat, odchod od partnera je pro ni velice složitý, jelikož je na svém partnerovi závislá často finančně. Z těchto důvodů se ženy ke svým partnerům často vrací. Alarmující je zjištění, že oběti domácího násilí často nevyhledávají pomoc u policie nebo jiných pomáhajících institucí, jelikož mají ze svého násilného partnera strach a pociťují stud. K vyhledání pomoci dochází většinou až po opuštění agresora.

Nejčastějšími pocity, které tyto oběti pociťují je bezmocnost, ponížení, strach i pocity méněcennosti.

Důležité je i zmínit to, že všechny účastnice měly kolem svého obydlí sousedy, i přesto, že při násilí dost často křičeli, lidé ze sousedství jim nikdy nijak nepomohli. Pomoc sousedů pocítila pouze jedna z účastnic, kdy na jejich zavolání dorazila na místo policejní hlídka.

Zkušenost s domácím násilím zásadně ovlivňuje život obětí. Nejvíce tento život ovlivňuje neustálý strach z agresora i přesto, že se s ním oběť nestýká, oběť pocítuje neustále pocity úzkosti a méněcennosti. Život se mění i dětem, které jsou často svědky i oběti domácího násilí, tyto děti jsou často traumatizované, pocítují nejen strach, ale i zmatenost. Nebezpečí u těchto dětí představuje transgenerační syndrom, kdy dítě může vzorec agresivního chování přijmout za běžné a hrozí, že se ve svém budoucím partnerském životě stane agresorem nebo obětí.

Jsem velice ráda, že skoro všechny účastnice, které se výzkumu účastnily, již s agresorem nežijí a rády by svoji zkušenost předaly dalším obětem domácího násilí.

15. NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ

Na základě mých zjištěných a uvedených skutečností lze navrhnout několik opatření, které považuji za velice důležité. I přesto, že naše společnost prošla významným rozvojem a neustále podniká důležité kroky v boji proti domácímu násilí, představuje tato problematika neustále veliký problém naší společnosti a věnují se jí hlavně nestátní a neziskové organizace, které nabízejí různé formy pomoci obětem i jejich rodinným příslušníkům. Myslím si, že by stát měl převzít odpovědnost za tuto problematiku, více se jí věnovat a nenechávat veškeré úsilí jen na již zmíněných neziskových a nestátních organizacích.

Mé první a velice důležité navrhované opatření se týká vzdělávání odborných pracovníků, kteří se s touto problematikou setkávají. Je potřeba, aby se zlepšila nejen kvalita školení a vzdělávání těchto osob, ale i její kvantita. Myslím si, že by měl být řádně proškolen každý pracovník v pomáhajících profesích, učitelských profesích, zdravotnický pracovníci, jelikož i oni se mohou jako první setkat s oběťmi domácího násilí a samozřejmě také každý pracovník policie ČR. Je žádoucí, aby školení ohledně dané problematiky bylo neustále aktualizované, jelikož v platnost přichází různé nové normy, zákony, případně postupy. Někdy se můžeme setkat i s novými způsoby týrání, je tedy potřeba, aby školení bylo neustále aktualizované a realizovalo se alespoň jednou za rok. Podle mého názoru je velice důležité, aby realizovaná odborná školení byla zaměřena hlavně prakticky a o teoretické poznatky pouze doplněny. Každý účastník odborných školení by měl mít možnost vyzkoušet si modelovou situaci, naučit se, jak se vypořádat s různými problémy při řešení různých situací v rámci domácího násilí, jak komunikovat s účastníky, případně by měl vidět a naučit se vést různé spisové dokumentace. Tyto spisové dokumentace vedou jak policisté, tak pracovníci v intervenčních centrech, lékaři i pracovníci OSPOD apod. Během praktického školení může

tak účastník společně s lektorem zjistit, kde má své nedostatky a snažit se je odstranit dříve než se s nimi setká přímo v praxi a nebude si s nimi vědět rady.

Druhé opatření se týká nedostatku terapií jak pro oběti, tak pro agresory. Podle mého názoru v České republice máme velice málo terapií, které jsou zaměřené na zvládání vzteku. Podle mých zjištěných informací takové terapie nalezneme pouze v osmi městech ČR a byla by tak potřeba tyto terapie rozšířit do dalších měst. Dalším problémem těchto terapií shledávám v jejich nevyužitelnosti v trestně-právním jednání, stát takové opatření agresorům ukládá velice málo. Bylo by vhodné, aby se více ukládala povinnost pachatele podrobit se těmto terapiím. Jsem toho názoru, že pokud je agresor odsouzen za týrání osoby žijící ve společné domácnosti a je mu udělen pouze trest odnětí svobody nebo mu není žádný trest udělen, situaci to neřeší. Dříve či později si pachatel najde novou partnerku a násilí začíná opět od začátku u jiné další osoby. Považuji tedy za důležité, aby naše soudy zvážily více využívat a nařizovat povinnost podrobit se těmto terapiím. Zároveň jsem si ale i vědoma, že tyto opatření vyžadují finanční náklady, kterých je bohužel nedostatek. Co se týká obětí, systém na jejich pomoc se mi zdá zdařilý, bohužel musím, ale konstatovat, že je mnoho psychoterapií, ale již chybí terapie, které by byly zaměřené jiným směrem. Podle vyprávění účastnic výzkumu jsem dospěla k závěru, že zde chybí například terapie zaměřené na bezpečné navazování partnerských vztahů, jelikož oběti násilí mají tendence si nacházet partnery stejné násilné povahy.

Další a zároveň poslední opatření se týká hlavně dětí. Jak jsem zjistila na základních školách, často chybí přednášky i preventivní programy zaměřené na domácí násilí. Měla jsem možnost nahlédnout do několika učebnic občanské nauky, které většina základních škol používá, a ani v těchto textech jsem nenašla zmínku o dané problematice. Bylo by proto vhodné více informovat nejen veřejnost, ale hlavně děti. Co se týká středních škol, zde bych navrhovala zavedení výchovy k manželství a rodičovství. Tuto výchovu by měly zastávat hlavně rodiče dětí, bohužel se tak často ve většině rodin nestává a je proto důležité, aby tuto úlohu převzala škola.

ZÁVĚR:

Tématem diplomové práce bylo domácí násilí páchané na ženách. Jak nám tato práce dokazuje fenomén domácího násilí je stále velice častým rizikovým chováním, které se v naší společnosti objevuje. Toto násilí můžeme považovat za jednu z nejnebezpečnějších forem agrese, která porušuje naše zákony. K domácímu násilí dochází nejčastěji v intimních vztazích a prostředí, kde bychom se měli cítit bezpečně. Z těchto důvodů je velice složité domácí násilí odkrýt, sledovat a obětem vhodně pomáhat. V současné době existuje již řada pomáhajících institucí, které se domácím násilím zabývají a snaží se nejen pomoc obětem násilí, ale i účinně proti tomuto fenoménu bojovat

Cílem diplomové práce bylo náležitě popsat a upozornit na problematiku domácího násilí jako rizikového chování, jehož výskyt a řešení je v současné době velmi diskutovaným celospolečenským tématem. Cíl, který jsem si na začátku stanovila, se mi podařilo naplnit. Výstupem jsou odpovědi na výzkumné otázky, které jsem získala pomocí kvalitativní metody.

Diplomová práce byla rozdělena na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části diplomové práce byla popsána problematika domácího násilí, prezentovány jsou základní pojmy a charakteristiky tohoto násilí, rizikové skupiny a jejich charakteristika, právní pomoc i pomoc ve formě různých organizací. Uveden byl také metodický postup policie při řešení domácího násilí, včetně oprávnění vykázaní. V teoretické části nalezneme také velice důležitou prevenci. Nejzajímavějšími kapitolami této části jsou kapitoly, které se zaměřují na využití tvořivé resocializace u agresorů a léčebné pedagogiky u obětí. Čtenáři se tak mohou seznámit nejen se současnými platnými normami a pomáhajícími institucemi, ale i s resocializací agresorů a léčbou obětí pomocí různých terapií.

Hlavní přínos diplomové práce tvoří část výzkumná. Cílem této části bylo zachytit život žen, které mají s domácím násilím osobní zkušenost, a odpovědět tak na stanovené výzkumné otázky. K dosažení cíle byly využity životní příběhy čtyř žen. Výsledkem výzkumné části je zjištění, že u žen, které se staly oběťmi domácího násilí, se v době dětství nebo dospívání objevují konflikty s rodiči, které vedou k touze po volnosti a pocitu nepochopení. Tyto ženy přitahují spíše starší muži, s kterými často vstupují do manželského svazku v mladém věku. Hlavními důvody, proč se ženy rozhodnou po několikaletém týrání svého násilného partnera opustit jsou finanční dluhy, závislosti partnerů na alkoholu nebo jiných návykových látkách, starost o děti a dlouhodobé týrání, které již nechtějí dále snášet. Život takové ženy se po zkušenosti s domácím násilím velice změní. Často jsou tyto oběti nuceny nacházet si nové obydlí, jejich finanční situace se obrátí k horšímu. Největší změny však nalezneme

v psychických procesech oběti. Ženy po této negativní zkušenosti trpí pocity méněcennosti, nízkého sebehodnocení a úzkostnými až depresivními stavy. Alarmující je zjištění, že některé ženy jsou schopné se ke svému násilnému partnerovi opakovaně vrátit, než dojde k definitivnímu opuštění. Šokující zjištění je také to, že ženy ve své těžké životní situaci zůstávají samy a během násilí většinou nevyhledávají žádné formy pomoci. Svůj vztah s násilným agresorem tyto ženy zpětně charakterizují velice negativně a docházejí k uvědomění si problémových momentů ve vztahu.

Poznatky z teoretické i praktické části vyústily v mé navrhované opatření, které jsem zaměřila především na nutnost zlepšení úrovně a kvantity školení pomáhajících pracovníků i jiných odborných pracovníků, které se s domácím násilím ve své profesi setkávají. Velice důležité je ovšem také více informovat laickou veřejnou o dané problematice, například prostřednictvím médií. Právě média v životě veřejnosti hrají velkou roli. Další opatření jsem zaměřila také na potřebu rozšíření i zvýšení využitelnosti terapií zaměřené na agresory i oběti. Jedním z opatření je také nutnost zavedení preventivních programů do základních škol.

Za největší přínos diplomové práce považuji vlastní obohacení o teoretické i praktické vědomosti v oblasti domácího násilí. Diplomová práce může být také přínosem pro oběti domácího násilí i pracovníky pomáhajících profesí, mezi něž patří i policisté, učitelé a krizoví intervenenti. Práce může přinést i cenné poznatky veřejnosti, která s domácím násilím nemá žádnou zkušenost. V této práci se veřejnost seznámí nejen s celou problematikou násilí, ale i s organizacemi, které se tímto problémem zabývají. Obohacení poznatků veřejnosti může vést k lepší všímavosti sousedů i okolí, které může nabídnout obětem pomoc. Diplomová práce neslouží pouze k obohacení informací, ale má i podnítit zájem a zvýšit pozornost k dané problematice, jelikož pokud budeme jen nečinně přihlížet domácímu násilí, nedojde tak ke zlepšení a potlačení problematiky.

V naší společnosti jsme si všichni rovni a nikdo nemá právo s námi nelidsky zacházet.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

apod. - a podobně

a kol. - a kolektiv

č. - číslo

ČR – Česká republika

EU – Evropská Unie

např. - například

tzv. – tak zvaný

s. - strana

o.s. – občanské sdružení

Sb. – Sbírka

CAN – syndrom týraného a zanedbávaného dítěte

Z.z. – Zbierka zákonov

Uzis – Ústav zdravotnických informací a statistiky

MKN – Mezinárodní klasifikace nemocí

TO – trestní oznámení

LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE

BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0

BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Systematická práce s dětmi jako svědky domácího násilí*. Praha: Psychosociální centrum Acorus, 2009.

BURIÁNEK, Jiří. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6

BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6

CIMRMANNOVÁ, Tereza. *Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2205-7

CONWAJOVÁ, Helen. *Domácí násilí*. Praha: Albatros, 2007. ISBN 80-00-01550-1

ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. KODYMOVÁ, Pavla a MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-807-3678-180

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. roz. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3

DALIGAND, Liliane a Véronique BEDIN. *Násilí v partnerských vztazích*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4

DVOŘÁKOVÁ, Blanka. *Sociálně patologické jevy – některé formy násilí na dětech a ženách*. Brno: Drom, 2004. ISBN 80-903472-3-1

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6

GJURIČOVÁ, Šárka, Jana KOCOURKOVÁ a Jiří KOUTEK. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 9788070214169

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367040-2

HORŇÁKOVÁ, Marta. *Liečebná pedagogika pre pomáhajúce profesie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2007. ISBN 978-80-89185-28-3

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-22-6

KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. Psychologie (Portál). ISBN 97880736-7745-9.

KONOPCZYŃSKI, Marek. *Metody twórczej resocjalizacji: teoria i praktyka wychowawcza*. Wyd. 1, 2 dodr. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008. ISBN 9788301148522

KOTKOVÁ, Martina. *Domáci násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN

KRAUS, Blahoslav. *Společnost, rodina a sociální deviace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-411-3

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *Právo proti domácímu násilí*. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-381-3

LOMBARD, Nancy a Lesley MCMILLAN. *Violence against women: current theory and practice in domestic abuse, sexual violence and exploitation*. Philadelphia, PA: Jessica Kingsley Publishers, 2013. ISBN 978-1-84905-132-3

MATOUŠEK, O. a KOL. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7

METODICKÁ PŘÍRUČKA Č. 1/2010 ředitele ŘSPP, k realizaci ZP PP č. 166/2009, o provádění vykazání. Praha, 2010.

MÜHLPACHR, Pavel a kol. *Sociální pedagogika II*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011.

NAKONEČNÝ, Milan. *Lidské emoce*: s. 255-258. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0763-6

PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-189-3

PIKÁLKOVÁ, Simona, ed. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách - Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0

POKORNÝ, Vratislav, Anton TOMKO a Jana TELCOVÁ. *Prevence sociálně patologických jevů: manuál praxe*. Vyd. 3., rozš. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2003. Prevence sociálně patologických jevů. ISBN 8086568040

PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci: v životě i v procesu psychoterapie*. 2. dop. vyd. Praha: Triton, 2010. ISBN 978-80-7387-378-3

PRAŠKO, Ján. *Stop traumatickým vzpomínkám: jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-811-2

POTOČNÝ, Miroslav a Jan ONDŘEJ. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 5., dopl. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-536-4

Sbírka zákonů České republiky. Ročník 2016. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016. ISSN 1211-1244

SCHWARTZ, Dianne. *Týraná: příběh ženy, která čelila domácímu násilí.* Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0078-9

SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář.* Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-869-9

SOKOL, Radek. *Sociální pracovník v rezidenčních zařízeních sociálních služeb.* Praha: Aspi, 2008. ISBN 80-7357-316-4

STARK, Evan. a Eva Schlesinger. *Violence against women in families and relationships.* Santa Barbara, Calif.: Praeger/ABC-CLIO, 2009. ISBN 978-0-275-99846-2

STŘÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím.* Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-020-0

ŠANDEROVÁ, Jadwiga a Alena MILTOVÁ. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky.* Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 8086429407

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krize: psychologický a sociologický fenomén.* Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0888-4

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi.* Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0586-9

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách.* Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-3130

VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4

VOŇKOVÁ, Jiřina a Markéta HUŇKOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: profFem, 2004. ISBN 80-23921061

VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2., přeprac. vyd.* Praha: profFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3

Právní předpisy:

Úmluva Rady Evropy o předcházení a potlačování násilí na ženách a domácího násilí (tzv. Istanbulská úmluva)

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník

Zákon č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách

Zákon č. 135/2006 Sb., Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

Zákon č. 273/ 2008 Sb., Zákon o policii ČR

Zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákoník (Slovenská republika)

Internetové zdroje:

Azylový dům Kroměříž [online]. [cit.2016-12-15]. Dostupné z:<http://azylovy-dum-kromeriz.webnode.cz/domaci-nasili/>

Bílý kruh bezpečí [online]. 2009 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>

Ceník služeb [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/mestsky-azylovy-dum-pro-zeny-a-matky-s-detmi-2/cenik-sluzeb/>

Centrum Locika: Průvodce [online]. [cit. 2016- 02 -03]. Dostupné z: <http://centrumlocika.cz/odbornici/prakticky-pruvodce-spolupraci-pro-pracovniky-ospod>

Domácí násilí [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/uvodni-strana/vice-o-projektu/>

Domestic violence statistics [online]. [cit. 2017-01-01]. Dostupné z: <https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf>

DONA Linka [online]. Praha [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/dona-linka/zakladni-informace/>

Desatero o hovorech [online]. Praha [cit. 2016- 12- 29]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/dona-linka/desatero-o-hovorech/>

EuroZpravy.cz. *Domáci násilí na ženách je zcela běžné* [online]. 2016, [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/175209-domaci-nasili-na-zenach-je-zcela-bezne-tvrdi-vetsina-evropanu/>

Evropská síť pro práci s traumatem [online].2015 [cit. 2017- 12- 30]. Dostupné z: <http://www.european-trauma-network.eu/website/index.php?id=185>

CHYŤA, Roman. *Právní pomocník* [online]. [cit.2017- 03- 08]. Dostupné z: <http://www.zenavtisni.cz/pravni-pomocnik>

CHYŤA, Roman. *Právní pomocník* [online]. [cit.2017- 03- 08]. Dostupné z: <http://www.zenavtisni.cz/pravni-pomocnik>

Krizové centrum Žena v tiesni [online]. [cit. 2016- 12- 15]. Dostupné z: <http://www.zenavtiesni.sk>

Listina základních práv a svobod [online]. Praha [cit. 2016- 12- 28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

O Persefoně [online]. 2015 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/o-nas>

Počet vykázaní [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>

Policie ČR: Postup při podání TO [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/postup-pri-podani-trestniho-oznameni.aspx>

Policie ČR: Domáci násilí [online]. 2016 [cit. 2016- 12- 30]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-domaci-nasili.aspx>

Programy pro násilné osoby [online]. [cit. 2017- 01- 03]. Dostupné z: <http://www.muziproinasili.cz/poradna/jak-zvladat-agresi/>

Projektová činnost [online]. 2009 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>

Reprezentativní výzkum 2001 a 2006 [online]. [cit. 2017- 01- 01]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2001-stem/>

ROSA [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/>

ROSA: Statistiky [online]. 2014 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/k-stazeni/statistiky/>

SKP: O nás [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.skp-centrum.cz/o-nas/>

SKP: Jak pomáháme [online]. Pardubice, 2011 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/intervencni-centrum/co-vas-ceka-v-intervencnim-centru/>

SKP: Popis realizace služby [online]. Pardubice, 2011 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/mestsky-azylovy-dum-pro-zeny-a-matky-s-detmi-2/popis-realizace-sluzby/>

Statistika klientů [online]. 2015 [cit.2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/o-nas>

Statistiky [online]. 2009 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/>

Statistiky [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/intervencni-centrum/pribehy-a-statistiky/attachment/ic-statistika/>

Terapeutický program matka a dítě [online]. 2015 [cit. 2016- 02- 03]. Dostupné z: <http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=cs&oid=3355579>

Trestní řízení [online]. 2017 [cit. 2017- 03- 08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/trestni-rizeni.aspx>

Tým konzultantů [online]. Praha [cit. 2016-12-29]. Dostupné z:
<http://www.donalinka.cz/dona-linka/tym-konzultantu/>

Úmluva Rady Evropy [online]. 2015 [cit. 2017- 12- 30]. Dostupné z:
<https://www.uoou.cz/umluva-rady-evropy-domaci-nasili/ds-3694/p1=3694>

Vláda České republiky [online]. [cit. 2017- 03 08]. Dostupné z:
https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/prevence_domaciho_nasili/vybor-pro-prevenci-domaciho-nasili-121940/

ZACHOVÁ, Aneta. *Třetina Evropských žen je obětí násilí* [online]. 2016, 1 [cit. 2017-12-30].
Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/vnitro-a-spravedlnost/unie/>

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha A: Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Příloha B: otázky SARA DN

Příloha C: Potvrzení o vykázání

Příloha D: Úřední záznam o provedení kontroly

Příloha E: Kontakty na intervenční centra

Příloha F: Vzor žádosti o rozvod

Příloha G: Vzor trestního oznámení

Příloha H: Otázky k rozhovorům

Příloha A: Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Č.j.

Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Dne v hodin bylo přijato oznámení o incidentu se znaky domácího násilí (dále jen „incident“). Incident šetřili příslušníci Policie České republiky.....
..... v místě (adresa incidentu):

Násilná osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Telefon:

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

Ohrožená osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Telefon:

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

Oznamovatel (pokud je osoba jiná než ohrožená)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Telefon:

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

Nezúčastněná osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Telefon:

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

Pokud byla na místě přítomna, pokud ne důvod:

.....

Svědci incidentu (jméno, příjmení, datum narození, bydliště, telefon):

.....

.....

.....

Příloha B: otázky SARA DN

Otázky SARA DN:

U všech položek následujících v této části v případě odpovědi ANO upřesnit.

Oddíl 1: Násilí ve vztahu k blízké osobě

Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní)

Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby)

Dochází ke stupňování fyz. nebo sex. násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby:

ANO – NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů)

Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení:

ANO – NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace apod.)

Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí:

ANO- NE - NEZJIŠTĚNO*) (vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá domácí násilí)

Oddíl 2: Obecné sklony násilné osoby k násilí

Dopouští se násilná osoba obecné kriminality:

ANO – NE - NEZJIŠTĚNO*) (jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně)

Jsou informace o problémech v předchozích vztazích:

ANO – NE - NEZJIŠTĚNO*) (měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)

Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy:

ANO – NE - NEZJIŠTĚNO*)

(např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže)

Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech)

Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu)

Oddíl 3: Zranitelnost ohrožené osoby

Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje sní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe)

Má z násilné osoby extrémní strach:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobrané chování, strach ohroženou osob u traumatizuje a ochromuje její jednání)

Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalost o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou)

Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání):

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností)

Má ohrožená osoba závažné osobní problémy:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek)

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? ANO - NE*)

Odůvodnění vykázaní:

*) nehodící se škrtně

Zpracoval:

(hodnostní označení, jméno, příjmení)

Příloha C: Potvrzení o vykázání

Potvrzení o vykázání

Příslušník Policie České republiky (dále jen „policista“) dne
vhod. využil svého oprávnění podle § 44 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
(dále jen „zákon o Policii České republiky“) a

Vykázal

Pana(i)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Státní příslušnost:Telefon:

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):

ze společného obydlí:

které obývá s ohroženou osobou - osobami (jméno a příjmení, datum narození, trvalý pobyt):

.....
.....
.....

jakož i z jeho bezprostředního okolí:

**na dobu 10 dnů. Vykázaná osoba se po dobu 10 dnů musí zdržet vstupu do prostoru
vymezeného policistou a zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou.**

Vykázání **bylo - nebylo***) provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby.

Pokud nebylo uveďte důvody:

.....
.....
.....

.....Zpracoval:.....

(otisk kulatého razítka bez státního znaku.) (hodnostní označení, jméno, příjmení, podpis)

Poznámky (námitky vykázané osoby proti vykázání):

Na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, byla vykázaná osoba vyzvána k vydání všech klíčů od společného obydlí, z něhož byla vykázána. Na základě této výzvy vykázaná osoba klíče **vydala - nevydala***).

Pokud vydala, popis specifikace klíčů – typ, barva, popis, markanty:

Pokud nevydala, uveďte důvody nevydání:

Neuposlechnutím výzvy k vydání klíčů se vykázaná osoba může dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vydání klíčů: dne..... v hod.

Klíče vydal(a)

(jméno, příjmení, podpis)

Klíče převzal(a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Vrácení – předání*) klíčů: dne v hod.

Klíče vrátil(a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Klíče převzal(a)

(jméno, příjmení, podpis)

Rozdělovník:

Výtisk č. 1: Spis

Výtisk č. 2: Vykázaná osoba: **převzala- nepřevzala – odmítla podepsat*)**

Pokud nepřevzala nebo odmítla podepsat, uveďte důvod:

.....
(převzala, datum, čas, podpis)

Výtisk č. 3: Ohrožená osoba: **převzala- nepřevzala - odmítla podepsat*)**

Pokud nepřevzala nebo odmítla podepsat, uveďte důvod:

.....
(převzala, datum, čas, podpis)

*) Nehodící se škrtně

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY

dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jakožto vykázanou osobu Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- jste byl(a) v souladu s § 44 odst. 1 cit. zákona vykázán(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí stanoveného v potvrzení o vykázání. Vykázání je účinné od okamžiku, kdy vám bylo sděleno. Vykázán(a) můžete být i ve vaší nepřítomnosti;
- vykázání bylo provedeno bez ohledu na stanovisko ohrožené osoby.
- vykázání bude trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, přičemž tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby;
- v případě podání návrhu na předběžné opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), v průběhu vykázání, doba vykázání se prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

Jste povinen/povinna (dle § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
- zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,
- zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které držíte.

Máte právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až d) cit. zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící vaší osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady;
- vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící vaší osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese uvedené v potvrzení o vykázání.
- ověřit si provedení vykázání na čísle tísňového volání 158.
- vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie, přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí.

Dále Vás poučuji o tom, že:

Podle ust. § 44 odst. 5 můžete podat proti vykázání příslušnému krajskému ředitelství námítky, a to ústně na místě nebo písemně na adresu uvedenou v potvrzení o vykázání do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání. Vaše námítky budou bez zbytečného odkladu přezkoumány a o výsledku budete vyrozuměni.

Neuposlechnutím shora uvedených povinností se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázání, můžete se dopustit trestného činu podle § 337 odst. 2 zákona

č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) dle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....
Jméno, příjmení a podpis vykázané osoby

Poučení provedl(a):
Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY

dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jako osobu ohroženou Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- došlo k vykázání osoby uvedené v potvrzení o vykázání z obydlí, které obýval(a) společně s vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí vymezeného v potvrzení o vykázání;
- toto vykázání je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, přičemž k vykázání není nutný Váš souhlas.

Vykázaná osoba je povinna (dle ust. § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
- zdržet se po dobu vykázání vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,
- zdržet se po dobu vykázání styku a navazování kontaktu s vámi,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí ve svém držení, V případě **porušení podmínek vykázání** ze strany vykázané osoby **neprodleně informujte** Policii České republiky prostřednictvím tísňové linky 158.

Vykázaná osoba má právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až b) a § 44 odst.5 cit. Zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady;
- vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící osobní potřebě ,osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě, přičemž o termínu, kdy k převzetí věci osobou vykázanou dojde, budete předem informován(a);
- podat proti vykázání námítky, které budou přezkoumány příslušným krajským ředitelstvím Policie České republiky.

Vaším právem je:

- podle ust. § 45 odst. 2 písm. d) cit. zákona si můžete u příslušného útvaru policie vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání, přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí
- ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného okresního soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v prodloužení vykázání. Podáním návrhu v průběhu vykázání provedeného policistou se zákonná 10denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o vašem návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10 denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázání podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření, popř. o výsledku rozhodnutí soudu.

Dále vás poučuji o tom, že:

- o vykázání bude informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem.
- případným uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu poškozování cizích práv podle § 181, pomluvy podle § 184 a křivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- v době trvání vykázání bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykázané osoby. V této souvislosti vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....

Jméno, příjmení a podpis ohrožené osoby

Poučení provedl(a):

Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha D: Úřední záznam o provedení kontroly

Č.j.:

Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

Dne v hod. provedla hlídka ve složení:.....
..... podle §47 o
dst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázání

vydaného dne pod číslem jednacím

Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu kontroly:

.....
.....
.....
.....

Výsledek kontroly:

Přítomnost vykázané osoby ve společném obydlí : **ANO - NE***)

Přítomnost ohrožené osoby ve společném obydlí: **ANO - NE***)

Přítomnost dětí ve společném obydlí: **ANO - NE***)

Zjištěno porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou **ANO - NE***)

Pokud ANO, jaké:

.....
.....
.....

Přijaté opatření v případě zjištění nedodržování vykázání nebo zákazu styku nebo navazování
kontaktu s ohroženou osobou ze strany osoby vykázané:

.....
.....

Záznam vyhotovil:

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

*) Nehodící se škrtně

Příloha E: Kontakty na intervenční centra

Kontakty na Intervenční centra v ČR

NÁZEV IC	ADRESA	PROVOZNÍ DOBA PRO VEŘEJNOST	TELEFON	E-MAIL WWW STRÁNKY
IC BRNO Jihomoravský kraj	Sýpka 25 613 00 Brno - Černá pole	Po-Čt 8 -20 Pá 8 - 16	739078078 nonstop 541213732	intervencni-centrum@spondea.cz www.ic-brno.cz
IC ČESKÉ BUDĚJOVICE Jihočeský kraj	Kanovnická 11/390 370 01 České Budějovice	Po 13 - 18 Út - Čt 8 - 12 13 - 16 Pá pro objednané	386323016 603281300	intervencnicentrum@charitacb.cz www.charitacb.cz
IC HRADEC KRÁLOVÉ Královéhradecký kraj	Kotěrova 847 500 03 Hradec Králové	Po 13 - 17 St 8 - 12 13 - 18 Čt 8 - 12 13 - 17 Út, Pá pro objednané	495530033 774591383	intervencni.centrum@hk.caritas.cz http://www.domacinasili-ic.cz/
IC JIHLAVA Vysočina	Pod Příkopem 4, 586 01 Jihlava	Po, St 8 - 17 Út, Čt 7:30 - 15:30 Pá 8 - 14:30	567215532 606520546 osobní konzultaci objednejte předem telefonem	ic.vysocina@volny.cz
IC LIBEREC Liberecký kraj	Tanvaldská 269 463 11 Liberec 30	Po 7 - 16 Út 7 - 15 St 7 - 16 Pá 7 - 12	482311632	info.ic@cipslk.cz www.cipslk.cz
IC OSTRAVA Moravskoslezský kraj - býv. okresy: Ostrava, Opava, Nový Jičín	28. října 124 702 00 Ostrava	Po 8 - 16 Út 8 - 16 St pro objednané Čt 8 - 16 Pá 8 - 14	597489207 597489204 (fax)	ic.ostrava@bkb.cz www.domacinasili.cz
IC HAVÍŘOV Moravskoslezský kraj - býv. okresy: Karviná, Bruntál, Frýdek - Místek	Opletalova 4/607 Havířov - Šumbark 736 01	Po-Pá 8 - 16	596611239, 238 (fax) 739500634 - pohotovostní mobil po-pá 8 - 22 hod, so-ne- svátky 8 - 16 hod	ic.havirov@slezskadiakonie.cz www.slezskadiakonie.cz
IC OLOMOUC Olomoucký kraj	Na Vozovce 26 779 00 Olomouc	Po, St 7:30-12, 12:30-17	585754736 774406453	intervencnicentrum@ssp-ol.cz drahomir.sevcik@ssp-ol.cz www.ssp-ol.cz

		Út, Čt, Pá 7:30-12, 12:30-15:30		
IC PARDUBICE Pardubický kraj	Erno Košťála 980 530 12 Pardubice	Po-Pá 8 - 16	466260528 774755744	Ic.pardubice@skp-centrum.cz www.skp-centrum.cz
IC PLZEŇ Plzeňský kraj	Cukrovarská 16 326 00 Plzeň	Po-Pá 9-12, 13-15 službu IC možno sjednat i mimo provozní dobu na nonstop lince Terénní krizové služby a IC	777167004 nonstop	ic@dchp.cz www.kadel.cz/dchp
IC PRAHA Hlavní město Prah	Modřínová 1 Praha 8 - Kobylisy 198 00	Po 8- 17 Út, St, Čt 8- 18 Pá 8- 14 (ne každý)	281911883 281861580 (fax) 604231085 739440771	icpraha@csspraha.cz www.csspraha.cz
IC Kladno Středočeský kraj	Jana Palacha 1643 272 80 Kladno	Po 8 - 15 Út, St, Čt 8 - 17 Pá 8 - 14	312292333-5 605765883 312292332 (fax)	ic.stredocesky@seznam.cz ic@zsi-kladno.cz www.zsi-kladno.cz
IC SOKOLOV Karlovarský kraj	J.K.Tyla 461 356 01 Sokolov (zelená vila naproti bývalému hotelu Ohře)	Po - Pá 8 - 18	352661418 736514095 352669839 (fax)	intervencni@centrum.cz http://pomocvnuziops.sweb.cz
IC ÚSTÍ NAD LABEM Ústecký kraj	K Chatám 22 403 40 Ústí nad Labem - Skorotice Chomutov - Písečná 5030 Louny - Pod nemocnicí 2380 Rumburk - Lužické nám. 160	Po 8 - 18 Út 8 - 12 St 8 - 18 Čt 8- 12 Pá 8 - 16 Chomutov: čt 10- 14 Louny: Pá 10-14 Rumburk: Čt 10- 14	475511811 475201495 fax 475603390 - pro instituce o víkendech a svátcích	intervencnicentrum.ul@seznam.cz www.volny.cz/spirala.cki
IC ZLÍN Zlínský kraj	U Náhonu 5208 760 01 Zlín	Po, St 7-15 Út, Čt 7-18 Pá 7 - 13	577018265 774405682 - pohotovost od Pá 13hod do So 15 hod; Ne+svátky 9-15 hod	ic.zlin@seznam.cz www.poradnazlin.cz

Příloha F: Vzor žádosti o rozvod

Návrh na rozvod manželství s nezletilým dítětem (sporný rozvod)

Okresní soud v

Navrhovatel/ ka:, narozen, bytem

Odpůrce/Odpůrkyně, narozena, bytem

Návrh na rozvod manželství dle ust. § 755 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Soudní poplatek je uhrazen vylepením kolkových známek v hodnotě 2.000,- Kč na originále tohoto návrhu

Přílohy

Kopie oddacího listu

Kolek 2000,- Kč vylepen na návrhu

Kopie rozhodnutí opatrovnického soudu

I.

Naše manželství bylo uzavřeno dne předúřadem v, okres..... U obou se jedná o první manželství. Oba máme české státní občanství a naše poslední společné bydliště bylo na adrese, okres Z manželství se narodil nezl. syn nar.

Místní příslušnost soudu odvozujeme dle ust. § 383 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, od posledního společného bydliště.

Důkaz: Oddací list, Výslech účastníků.

II.

Sňatek jsem s manželkou uzavřel po tříleté známosti. V našem vztahu nebyly neshody nebo konflikty. Z počátku manželství jsme bydleli u mých rodičů a po narození nezl. syna roku jsme se přestěhovali do vlastního bytu pořízeného ze společných úspor. Asi po dvou letech bydlení v novém bytě začala manželka výrazně pít. Náš spokojený vztah tím zásadně utrpěl. S manželkou se nedalo komunikovat, neboť pokaždé když jsem přišel domů, byla pod vlivem alkoholu. Docházelo mezi námi k stále častějším hádkám a urážkám, kterými manželka vůči mé osobě vůbec nešetřila.

Manželka se po skončení rodičovské dovolené odmítla vrátit do zaměstnání a veškeré naše společné peníze utratila za alkohol. Přestala se starat o našeho syna, který chodil do školky ve špinavém oblečení a hladový. Snažil jsem se manželku přesvědčit, aby se začala léčit ze své závislosti na alkoholu. To však vždy razantně odmítla. S manželkou již přes rok nevedeme společnou domácnost a intimně se nestýkáme.

Důkaz:

výslech účastníků

III.

Okresní soud v rozhodl o úpravě poměrů nezletilého syna pro dobu po rozvodu svým rozhodnutím sp.zn. P ze dne, které nabylo právní moci dne, kopii tohoto rozhodnutí přikládám k tomuto návrhu.

Důkaz:

kopie rozhodnutí opatrovnického soudu

IV.

Naše manželství považuji již za pouze formální svazek dvou lidí, kteří k sobě nic necítí a intimně se nestýkají. Naše manželství je hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno, že nelze již očekávat jeho obnovení.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti navrhuji, aby soud vydal tento

rozsudek:

**I. Manželství paní, rozené, narozené,
bytem, a pana, narozeného,
bytem....., které bylo uzavřené dne před
se rozvádí.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

V dne

.....
navrhovatel/ka

Návrh na rozvod bezdětného manželství

Okresní soud v

Navrhovatel/ka:, narozen/a, bytem

Odpůrce/Odpůrkyně, narozen/a, bytem.....

Návrh na rozvod manželství dle ust. § 755 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

D v o j m o

Soudní poplatek je uhrazen vylepením kolkových známek v hodnotě 2.000,- Kč
na originále tohoto návrhu

Přílohy:
Kopie oddacího listu
Kolek 2000,- Kč vylepen na návrhu

I.

Naše manželství bylo uzavřeno dne předúřadem v Oba máme českou národnost a jsme občané České republiky. U mě se jedná o manželství první, u manžela o manželství druhé, předchozí bylo rozvedeno. Naše manželství zůstalo bezdětné. Naše poslední společné bydliště je na adrese uvedené shora.

Místní příslušnost soudu odvozujeme dle ust. § 383 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, od posledního společného bydliště.

Důkaz:

oddací list

výslech účastníků

II.

S manželem jsme se poznali na společném pracovišti. Náš přátelský vztah se během doby změnil v důvěrnou známost, která trvala asi dva roky, než jsme uzavřeli manželství. Posléze jsem se přestěhovala k manželovi do jeho bytu, který jsme celý společně zrekonstruovali.

Zpočátku bylo naše soužití spokojené, avšak po roce manželství se chování manžela změnilo. Začal chodit z práce pozdě domů nebo večer odcházel za sportem nebo s kamarády a na mne neměl čas. Často se manžel vracel domů pozdě večer a byl z něho cítit alkohol. Jeho častá konzumace alkoholických nápojů vedla ke zvýšené agresivitě vůči mé osobě, kdy mě takřka denně slovně atakoval, ponižoval v soukromí i ve společnosti a vulgárně mi nadával. Jeho psychická šikana vůči mně se stále stupňovala až svými urážkami, výhrůžkami a ponižováním ve mně doslova udupal veškeré moje sebevědomí.

Všechny moje snahy o záchranu manželství byly bezúspěšné. Navrhovala jsem mu, abychom vyhledali pomoc v některé z manželských poraden, což vždy razantně odmítl. Společnou domácnost nevedeme od měsíce a intimně se nestýkáme od K manželovi jsem ztratila veškerý citový vztah a nevidím naději na jeho obnovu. Nemám zájem dále setrvávat v našem manželství.

Důkaz:

výslech účastníků

III.

Naše manželství považuji za hluboce, trvale a nenapravitelně rozvrácené, jež představuje pouze formální svazek dvou lidí, kteří k sobě už nic necítí a intimně se nestýkají. Jakékoli obnovení manželského soužití nelze v současné době očekávat.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti navrhuji, aby soud vydal tento

rozsudek:

**I. Manželství paní....., rozené....., narozené.....,
bytem....., a pana....., narozeného....., bytem
....., které bylo uzavřené dne před
se rozvádí.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

V dne

.....
navrhovatel/ka

Příloha G: Vzor trestního oznámení

Oddělení Policie ČR

(doplňte v jakém městě,
případně adresu stanice;
oznámení lze podat i na státním zastupitelství)

V..... dne

Oznamovatel:

(doplňte své jméno, příjmení, adresu,
abyste mohli být seznámeni s postupem
policejního pátrání)

Věc: Oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (dále také „trestní oznámení“)

Ve smyslu § 158 odstavce 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění (dále jen „trestní řád“), podávám tímto trestní oznámení pro okolnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin:

(můžete uvést, jaký trestný čin si myslíte, že byl spáchán)

PANEM/PANÍ

(uveďte jméno pachatele, pokud víte, tak i datum narození, adresu, cokoli, co může pomoci ho najít

NEBO uveďte „neznámým pachatelem“.

(I neznámého pachatele se ale můžete pokusit popsat, cokoli může pomoci.).

ODŮVODNĚNÍ: (nejdůležitější část, přehledný popis události, uveďte)

KDY – den, hodina,

KDE – adresa, případně bližší popis místa, název podniku, školy, úřadu atd.,

K ČEMU DOŠLO

- kdo komu co udělal?
- jak byl veden útok?
- jednalo se o úmysl, nebo nedbalost?
- jaké jsou následky: k jaké škodě na zdraví, majetku nebo psychické újmě došlo?
- jakým předmětem byl útok veden (zbraň, tyč, pěst...)?
- jakou silou?
- myslíte si, že to bylo předem plánované?
- došlo k činu v opojení omamnými látkami (drogy, alkohol...)?
- proč si myslíte, že pachatel čin spáchal, jaký byl jeho motiv – např. pomsta, nenávisť,
- jaký je vztah oběti a pachatele (cizí lidé, příbuzní, známí...)?
- kdo se v blízkosti činu vyskytoval, jací jsou svědci?
Uveďte, cokoli Vás napadne a mohlo by být důležité.

SVÁ TVRZENÍ MOHU DOKÁZAT A DOLOŽIT:

(uveďte jak: písemnými doklady, které k oznámení přikládáte, kamerovým záznamem, případně označte další osoby – svědky, poškozené a podobně).

Vzhledem k výše uvedeným okolnostem se domnívám, že tímto jednáním byla naplněna skutková podstata trestného činu dle trestního zákoníku.

Žádám, abych byl(a) v souladu s ustanovením § 158 odst. 2 trestního řádu ve lhůtě 1 měsíce od podání tohoto oznámení vyrozuměn(a) o učiněných opatřeních.

(podpis)
Jméno a příjmení

Přílohy:

(pokud máte, přiložte listinné důkazy, fotografie poškození, lékařské zprávy apod., raději si ale nechte originály a listiny přiložte pouze v kopiích)

Pozn.:

Písemné trestní oznámení lze podat:

A: poštou - zašlete zásilku doporučeně, (uchovejte doklad o podání)

B: osobně na podatelně policejního orgánu - nechte si označit podání razítkem na kopii oznámení – kopii si musíte udělat sami!)

Příloha H: Otázky k rozhovorům

Dětství: Z jaké rodiny pocházíte? S kým jste vyrůstala? Jak hodnotíte vaši spokojenost v dětství? V čem spočívala ta spokojenost? (Kde vidíte problém, proč nebylo spokojené?). Jak spolu vycházeli vaši rodiče (jaký vztah měli?) Jak se to projevovalo?

Seznámení s agresorem: Popište mi Vaše první setkání s bývalým manželem/partnerem (Jaké bylo?). Jaký dojem na Vás udělal? V čem si myslíte, že byl ten dojem uspokojivý? Jaká byla reakce vašich rodičů na vašeho partnera? Proč si myslíte, že tak reagovali?

Chování před a po svatbě: Vdala jste se za něj? (Nesezdaní: Žili jste ve společné domácnosti?). Jak se choval váš manžel před svatbou/ společném bydlení? Změnilo se jeho chování, a v čem konkrétně? Kde vidíte tu změnu? Dokážete říct, proč se to chování změnilo, co bylo důvodem?

Děti: Máte společné děti? Jaký byl váš partner, když se narodili děti? Všimla jste si nějaké změny v jeho chování po narození dětí? Jak se tyto změny projevovaly? Jaký měl bývalý partner/manžel vztah k vašim dětem? Popište mi, jak vypadal tento vztah. Proč si myslíte, že se takto choval?

První útok: Popište mi, kdy a jak vás poprvé bývalý partner/manžel napadl? Vypozorovala jste někdy, zda těmto útokům nepředcházela nějaká situace? Byl váš bývalý partner/manžel při útocích vždy pod vlivem alkoholu? Jak jste se cítila?

Stupňování útoků: Začaly se tyto útoky nějak stupňovat? Jak vypadalo toto stupňování? Jak často se násilí vyskytovalo? Bylo to pravidelné? Jak jste se tomu bránila? (Popište mi, jak jste se mu bránila. Proč jste se nebránila?). Vyhledala jste lékařské ošetření? (Jak toto vyšetření probíhalo? Proč jste se bránila lékařskému ošetření?).

Vyhledání pomoci: Měla jste někoho, komu jste se mohla svěřit? Kdo byl tento člověk? Vyhledala jste pomoc i jinde například v nějaké organizaci? (V jaké organizaci jste tu pomoc vyhledala a jak jejich pomoc pro vás vypadala? Proč jste nechtěla vyhledat pomoc u těchto organizací?) Volala jste někdy policii? (Proč jste nezavolala? Popište mi, jak toto volání probíhalo a jak vám policie pomohla.) A co sousedé pomohli vám někdy? Popište mi jejich reakce na vás a vašeho bývalého partnera/manžela. Proč si myslíte, že se tak zachovali?

Odchod od agresora: Žijete v současnosti s partnerem nebo jste od něj odešla? (Neodešla – proč od něj nechcete odejít?). (Odešla – Kdy jste si uvědomila, že od něj odejdete? A co bylo

hlavním důvodem k odchodu? Popište mi, jak váš odchod vypadal. Snažil se vás nějak po odchodu bývalý partner/manžel kontaktovat? Jak vás kontaktoval a co po vás chtěl?

Reakce rodina: Jak reagovala vaše rodina při zjištění vaší situace? Proč myslíte, že tak reagovali? Považujete jejich reakci za pro vás dostačující, uspokojivou? (Jak byste si představovala jejich reakci?).

Pocity: Popište mi, jaké byly vaše pocity po odchodu. V čem spočívaly tyto pocity? Jak dlouho toto násilí trvalo? Změnil se nějak váš život po odchodu od partnera? Jak konkrétně? Co bylo nejtěžší? A co vám naopak pomohlo?

Současnost: Máte v současnosti nového partnera? Popište mi, jaký je váš nový partner. (Jaký máte vztah). Jste si vědoma nějakých změn v chování bývalého partnera oproti současnému? Jaké tyto změny jsou? (Pokud nemá partnera – jste již připravena na nový vztah?). Jste s bývalým partnerem/manželem v nějakém kontaktu? Snaží se vás nějak kontaktovat? (Jak tento kontakt vypadá.) Jak se dnes cítíte? Popište mi krátce, jak vypadá váš život teď. Máte stále z bývalého partnera/manžela strach? Jak se tento strach projevuje? Ovlivňuje tento strach nějak váš osobní život?

Zpětná charakteristika vztahu s agresorem: Jaké máte plány do budoucna? Existuje něco, co si přejete? Myslíte si, že byl tento vztah v něčem pro vás i přínosem? V čem ten přínos vidíte? Kdybyste mohla svůj život shrnout do jedné věty, jaká věta by to byla?